

Kvaliteta života mladih na otoku Hvaru: sociološko istraživanje

---

Šimunović, Klara

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:744708>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**KVALITETA ŽIVOTA MLADIH NA OTOKU HVARU: SOCIOLOŠKO
ISTRAŽIVANJE**

KLARA ŠIMUNOVIĆ

Split, 2022.

**ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU
SOCIOLOGIJA MLADIH**

DIPLOMSKI RAD

**KVALITETA ŽIVOTA MLADIH NA OTOKU HVARU: SOCIOLOŠKO
ISTRAŽIVANJE**

MENTORICA:

Izv. prof. dr. sc. Gorana Bandalović

STUDENTICA:

Klara Šimunović

Split, srpanj 2022.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. TEORIJSKI DIO	5
2.1. Koncept kvalitete života u sociologiji	5
2.1.1. Objektivni i subjektivni pokazatelji kvalitete života	5
2.1.2. Načini mjerenja kvalitete života	9
2.2. Mladi kao specifična društvena skupina	13
2.2.1. Mladi u suvremenom hrvatskom društvu	16
2.3. Mladi na hrvatskim otocima	20
2.3.1. Otok Hvar – povijest i geografsko određenje	20
2.3.2. Pregled dosadašnjih istraživanja	21
3. METODOLOŠKI ASPEKTI	27
3.1. Predmet i cilj istraživanja	27
3.2. Istraživačka pitanja	27
3.3. Sudionici istraživanja	27
3.4. Mjerni instrument	28
3.5. Postupak provedbe istraživanja	30
4. REZULTATI I RASPRAVA	31
4.1. Sociodemografska obilježja	31
4.2. Obrazovne perspektive	31
4.3. Profesionalne aspiracije	32
4.4. Slobodno vrijeme	35
4.5. Turizam	38
4.6. Ostanak ili odlazak s otoka	44
5. ZAKLJUČAK	48
6. PRILOZI	50

6.1. Protokol	50
6.2. Informirani pristanak	52
6.3. Transkripti intervjuja	53
7. SAŽETAK	132
8. SUMMARY	134
9. LITERATURA	136
10. BILJEŠKA O AUTORICI	139

1. UVOD

Mladi u suvremenim društvima predstavljaju karakterističnu društvenu skupinu koju karakterizira posebno izazovan položaj – zahtjev da se mladost integrira u šire društvene odnose, ali istodobno i da preuzme ulogu pokretača razvoja u društvima koja se ubrzano mijenjaju i transformiraju (Žanić i dr., 2019: 189). Isto vrijedi i za mlade na području Republike Hrvatske, uz dodatne otežavajuće faktore poput tranzicijskih okolnosti, Domovinskog rata te financijskih kriza koje su stavile mlade u tešku poziciju u društvenoj strukturi države. Mladi na otocima su u nepovoljnijoj situaciji u odnosu na njihove vršnjake u ostatku države, posebno one u urbanim središtima. Hrvatske otoke u velikom dijelu 20. stoljeća obilježava trend depopulacije, posebno mladih ljudi. Kao razloge za to navode se zaostajanje gospodarstva na otocima u odnosu na kopnena područja, razne gospodarske krize, ratne gubitke, političke događaje te, možda i najvažnije, zanemarivanje otočkog stanovništva i prostora od strane državnih vlasti i politika (Lajić, Mišetić, 2013: 169). Navedeno uzrokuje sve veće iseljavanje mladih s otoka u potrazi za boljim prilikama na kopnu. Ovi trendovi su zabilježeni i na otoku Hvaru. Odlazak mladih ljudi predstavlja značajan problem iz više razloga: zbog nedostatka aktivne radne snage na otocima, sve nižih stopa fertiliteta, kulturnog „odumiranja“ života na otoku i cjelokupnog nastojanja da se revitalizira život na otoku. Iz navedenog se može izvući jedno ključno pitanje: zašto mladi odlaze s otoka? Ovo pitanje predstavlja temelj ovog istraživanja kojem je cilj istražiti kvalitetu života mladih na otoku Hvaru kroz teme obrazovnih mogućnosti, profesionalnih aspiracija, provođenje slobodnog vremena te želji o ostanku ili odlasku s otoka. Otok Hvar naspram ostalih hrvatskih otoka karakterizira veća turistička aktivnost za vrijeme sezone koja čini i veliki utjecaj na samu kvalitetu mladih na otoku.

U prvom poglavlju **Koncepti kvalitete života u sociologiji** će se definirati koncept kvalitete života i njegovi objektivni i subjektivni pokazatelji. Koncept kvalitete života se istražuje unutar brojnih disciplina (posebno u zdravstvenim istraživanjima) pa ga je potrebno smjestiti u kontekst sociološkog istraživanja. U drugom poglavlju **Mladi kao specifična društvena skupina** će se pojasniti kompleksnu ulogu i položaj mladih u suvremenom društvu, kako na globalnoj, tako i na razini Republike Hrvatske. U trećem poglavlju **Mladi na hrvatskim otocima** će fokus biti na prepoznavanju demografskih trendova hrvatskih otoka, problemima s kojima se stanovništvo na otocima susreće i smještanju situacije na otocima u širi kontekst Republike Hrvatske. Ovdje će se posebno obratiti pažnja na probleme mladih na

otocima, primarno one koji se odnose na njihove obrazovne, profesionalne i socijalne mogućnosti. Navedeno će se analizirati na temelju rezultata do sada provedenih istraživanja na hrvatskim otocima (najviše na području šibenskih otoka).

U metodološkim aspektima će se definirati predmet i cilj istraživanja, istraživačka pitanja, sudionike, mjerni instrument te opis postupka provedbe istraživanja. Potom slijede rezultati i rasprava gdje ćemo analizirati i interpretirati podatke dobivene u transkriptima intervjua, a kategorizirani su prema temama koje su definirane našim istraživačkim pitanjima. U zaključku ćemo navesti neke konačne komentare i istaknuti ključne rezultate i time ćemo zaključiti ovo istraživanje. U prilogima će se naći protokol korišten u istraživanju, informirani pristanak i transkripti provedenih intervjua. Posljednji dio rada čine sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku, popis korištene literature i bilješka o autorici.

2. TEORIJSKI OKVIR

2.1. KONCEPT KVALITETE ŽIVOTA U SOCIOLOGIJI

Koncept kvalitete života ima dugu tradiciju u društvenim, ali i ostalim znanostima. Koncept prvi koristi autor Piqou 1929. godine u kontekstu ekonomije i bogatstva. Koncept dobiva novo značenje u SAD-u za vrijeme Drugog svjetskog rata kada se koristi za opisivanje „dobrog života“, čiji su indikatori bili vlasništvo nekretnina, automobila i proizvoda za konzumiranje. Postoje razni pristupi operacionalizaciji koncepta kvalitete života, od Skandinavskog pristupa s jedne strane koji fokus stavlja na objektivne životne situacije te Američkog pristupa istraživanju kvalitete života s druge, gdje je fokus na subjektivnom blagostanju pojedinaca (Walker, 2004: 13-18). Michalos definira kvalitetu života kao funkciju stvarnih uvjeta života pojedinca ili zajednice i kako oni percipiraju i „iskorištavaju“ te uvjete. Cummins navodi da koncept kvalitete života implicira i objektivnu i subjektivnu dimenziju te je on prvi izučavao sedam dimenzija koncepta kvalitete života (Cummins prema Tonon, 2012: 4). Autorica Tonon ističe da korištenje modela dimenzija u istraživanju kvalitete života pruža mogućnost za preciznije mjerenje. Prijašnja istraživanja kvalitete života su se složila u nekoliko stvari: kvaliteta života je multidimenzionalan koncept, kulturno je definirana te konstrukt kvalitete života mora biti jednako primjenjiv na sve ljude u svim prilikama (Tonon, 2012: 4/5).

U kontekstu društvenih i humanističkih znanosti, koncept kvalitete života se posebno koristi u područjima ekonomije, psihologije, geografije i sociologije. Mrvica-Mađarac tvrdi da ekonomiju najviše zanimaju indikatori poput ekonomskog blagostanja, gospodarskog rasta i životnog standarda ispitanika (Mrvica-Mađarac prema Žanić i dr., 2019: 187). Sociologija, s druge strane, pri istraživanju kvalitete života uzima u obzir širi spektar različitih indikatora. Počeci istraživanja kvalitete života u sociologiji se bilježe već 1918. godine, iako se koncept nije nazivao „kvaliteta života“. Žanić, Miletić i Bendra navode da razne teškoće u istraživanju kvalitete života unutar sociologije proizlaze iz različitih vrednovanja subjektivnih i objektivnih indikatora za mjerenje. Dok objektivni indikatori u prvi plan stavljaju statističke podatke, subjektivni indikatori se fokusiraju na pojedinca i njegovu samoprocjenu kvalitete života. U novije vrijeme bilježi se trend istraživanja koja uključuju mjerenje i objektivnih i subjektivnih indikatora kvalitete života te onih koji uspoređuju kvalitetu života između nacija ili specifičnije, gradova. Ovo povećava pritisak na lokalne sredine da unaprijede one elemente koji mogu unaprijediti kvalitetu života lokalnog stanovništva. Veliko nezadovoljstvo kvalitetom života u određenoj zajednici može potaknuti stanovnike na emigraciju u potrazi za

unaprijeđenjem kvalitete života. U suvremenom društvu je odluka o emigriranju postala lakša te se u svijetu bilježe brojni i svakodnevni migracijski trendovi (Žanić i dr., 2019: 187-189).

2.1.1. Objektivni i subjektivni pokazatelji kvalitete života

Autorica Slavuj u svojem radu pravi distinkciju između objektivnih i subjektivnih pokazatelja u proučavanju koncepta kvalitete života. Razvojem u području istraživanja kvalitete života je došlo do potrebe da se razviju novi kvantitativni pokazatelji tog koncepta, osim do tada često isključivo korištenog ekonomskog indikatora blagostanja na nacionalnim razinama. U objektivne indikatore se počinju ubrajati područja zdravlja i bolesti, socijalne mobilnosti, karakteristike fizičkog okoliša, dohodak i siromaštvo, javni red i sigurnost, obrazovanje, znanje i umjetnosti te politička participacija (U.S. Department of Health, Education and Welfare prema Slavuj, 2012: 75). Ova vrsta indikatora se smatra čvrstim koji mogu lako i precizno definirati i kvantificirati bez uključivanja subjektivnih procjena. S druge strane, temelj subjektivnih pokazatelja čine mjerenja psiholoških stanja pojedinca, uključujući njihove vrijednosti, stavove, vjerovanja, zadovoljstvo, aspiracije i sreću. Oni prikazuju individualnu procjenu objektivnog stanja okoliša i vlastitog života. Iako se brojna istraživanja ograničavaju na istraživanje samo jedne vrste pokazatelja, sve je veći broj istraživanja nastoji istražiti koncept kvalitete života kroz njegove objektivne i subjektivne pokazatelje (Slavuj, 2012: 73-86).

Autor Veenhoven razmatra značenje koncepta kvalitete života kroz nekoliko pitanja: kvaliteta kojeg života i kakva kvaliteta života. U prvom slučaju autor naglašava da se koncept kvalitete života nekada odnosi na život pojedinca, ali može se odnositi i na život određene društvene skupine (primjerice kvaliteta života žena) ili čak čovječanstva u cjelini. Također, Veenhoven naglašava da se ovaj koncept koristi i u drugim disciplinama gdje se govori o kvaliteti života životinja. U ovom slučaju, kvaliteta života se odnosi na uvijete unutar cijelog ekosistema. Kada se govori o kvaliteti života skupine ljudi u društvu, često se koriste termini „blagostanje javnosti“ i „sreća nacije“ te se opisuje kako sistem funkcionira i održava se na kolektivnoj razini. Odgovarajući na drugo pitanje, autor naglašava važnost distinkcije između subjektivne i objektivne kvalitete života. Objektivna kvaliteta života se odnosi na određene standarde „dobrog života“ koje se u životu nastoji zadovoljiti, iz procjene nepristranog outsidera. Autor Zapf navodi dva moguća slučaja – ako se objektivni pokazatelji kvalitete života pokažu dobri, te je i subjektivna percepcija života pozitivna, to on naziva „blagostanjem“, a kada su i objektivni i subjektivni pokazatelji negativni, to naziva

„deprivacijom“. Pozitivnu objektivnu percepciju, a negativnu subjektivnu naziva „disonancom“, a kombinaciju negativnih objektivnih pokazatelja i pozitivne percepcije „adaptacijom“. Zapf ono naziva četverostranom klasifikacijom koncepta „dobrobiti“ (Zapf prema Veenhoven, 1999: 3). Veenhoven navodi da se ova distinkcija nije pokazala korisnom u praksi (Veenhoven, 1999: 1-4).

Autor Phillips navodi da je „kvaliteta života“ popularna fraza koju se često vidi i čuje u svakodnevnim razgovorima. Noll navodi da se na kolektivnoj razini o kvaliteti života govori u kontekstu debata o društvenim politikama, a na individualnoj u profesionalnim diskusijama o invaliditetima i ozbiljnim oboljenjima (Noll prema Phillips, 2006: 1). Sudeći da se koncept toliko često koristi, u raznim disciplinama i kontekstima, Phillips ističe da je teško odrediti jedno, univerzalno značenje kvalitete života. Kada se govori o specifičnim dimenzijama kvalitete života, autor prvo navodi razgraničenje kvalitete života na tri dimenzije – dvije individualne i jednu kolektivnu. Na individualnom levelu se nalaze objektivni (prihodi, dugotrajnost...) i subjektivni pokazatelji (sreća i emocionalno zadovoljstvo) kvalitete života. Kolektivni level se odnosi na idealizirani koncept „kvalitetnog života“ koji stvara određeno društvo i usporedba individualnog života s tim tipom. Autor zatim navodi da postoje dva pristupa blagostanju individualca. Prva, objektivisti, se fokusiraju na pitanja: je li osoba dobrog zdravlja, ekonomski osigurana, živi u prigodnom smještaju? S druge strane, subjektivisti se fokusiraju na individualno zadovoljstvo. Kraće rečeno, objektivisti promoviraju zadovoljavanje potreba, a subjektivisti promoviraju sreću (Phillips, 2006: 1-3).

Phillips ističe da su sreća, zadovoljstvo životom i subjektivno blagostanje međusobno isprepleteni i blisko povezani sa samim konceptom kvalitete života. Koncept sreće je problematičan za mnoge autore, poput Kahnemana koji tvrdi da osobe generalno ne znaju i ne mogu samoprocijeniti vlastitu sreću – on se zalaže za ispitivanje objektivnih pokazatelja sreće prvo, a ne onih subjektivnih (Kahneman prema Phillips, 2006: 15). Kod objektivne sreće se pojavljuje problem da rezultati mogu pokazivati da je osoba sretna prema objektivnim pokazateljima, iako osoba zapravo nije sretna. To može stvarati i problem za pojedinca koji osjeća obvezu osjećati se sretno, iako to nije tako. Warburton definira objektivnu sreću kao ugodnu psihološku senzaciju uzrokovanu neurokemijskim odgovorom prema sustavu dopamina u mozgu prema vanjskim stimulansima. Ljudi nastoje izazvati ovu senzaciju maksimiziranjem kontakta sa stimulansima koji pružaju zadovoljstvo, poput hrane ili seksualnih odnosa (Warburton prema Phillips, 2006: 16). Veenhoven pravi zanimljivu distinkciju između hedonizma kao stanja otvorenosti prema zadovoljavajućim iskustvima i

sreće kao više holističkog stanja i povezanijeg sa zadovoljstvom životom (Phillips, 2006: 15-18).

Subjektivno blagostanje je u praksi puno praktičnije od objektivnih pokazatelja kvalitete života. Phillips navodi da se ono indirektno mjeri i ne može biti validirano na objektivni način. Ipak, treba naglasiti da ne može biti precizno izmjereno jer treba biti spreman na mogućnost da osobe neće imati spreman odgovor na svako pitanje. Diener i Lucas dijele subjektivno blagostanje na tri komponente: a) ugodan utjecaj, b) neugodan utjecaj i c) zadovoljstvo. Oni razdvajaju ugodan i neugodan utjecaj u zasebne kategorije jer je moguće imati istodobno visoke ili niske količine obje. Nadovezujući se na tu misao, autori stvaraju kategorizaciju od četiri kategorije: a) sreća (visoki level ugodnog, a niski level neugodnog utjecaja), b) nesretnost (niski level ugodnog, a visoki level neugodnog utjecaja), c) emotivnost (visoki leveli ugodnog i neugodnog utjecaja) te d) neemotivnost (niski leveli ugodnog i neugodnog utjecaja) (Diener i Lucas prema Phillips, 2006: 18). Slično navedenom, Phillips stvara nešto drukčiju klasifikaciju: a) sretan i zadovoljan, b) nesretan i nezadovoljan, c) sretan i nezadovoljan i d) nesretan i zadovoljan (Phillips, 2006: 18-20).

Metodološki bi se moglo reći da je subjektivno blagostanje izazovno za mjerenje jer, za razliku od objektivne kvalitete života, ne može se direktno eksternalno mjeriti. Ono je osobno prosuđivanje vlastitog blagostanja. Phillips navodi da se također pojavljuje i problem pouzdanosti – određene samoprocjene mogu biti rezultat trenutnih događanja ili fenomena poput, primjerice, „sretnog roba ili „sretne žene“. Ovo sve utječe na nastanak debate između istraživača kvalitete života o tome treba li se na subjektivno blagostanje gledati kao na holistički entitet ili multidimenzionalni konstrukt. Cummins ovo detaljnije pojašnjava govoreći da se debata odnosi na dva pitanja: treba li ljude pitati da daju generalni izvještaj o vlastitom subjektivnom blagostanju ili ih treba specifično pitati o zadovoljstvu životom, ugodnim i neugodnim utjecajima (Cummins prema Phillips, 2006: 21). Postavlja se i pitanje postoje li granice ljudske sreće, to jest, hoće li se ljudska sreća nastavljati širiti i do koje razine? Autor zaključuje da postoje razni odgovori na postavljena pitanja, no jedno je sigurno – subjektivno blagostanje se ne može mjeriti na isti način kao bogatstvo ili prihodi (Phillips, 2006: 21/22).

Phillips je nastojao sumirati i prikazati najvažnije pronalaskeske povezanosti uz subjektivno blagostanje u provedenim istraživanjima. Argyle izlaže snažne dokaze kojima tvrdi da subjektivno blagostanje ima pozitivne učinke na mentalno i fizičko zdravlje. On povezuje

sreću i snažan imunološki sustav, ali i duže trajanje života kod „sretnih“ ljudi (Argyle prema Phillips, 2006: 23). Velik broj istraživanja ukazuje na dobrobiti visokog stupnja subjektivnog blagostanja. Mnogo je pronalaska koji ukazuju na zajedničke karakteristike ljudi s visokim stupnjem subjektivnog blagostanja. Neke od tih karakteristika su dugi brakovi, žene, mlađi i stariji od 40 godina, oni s višim završenim stupnjem obrazovanja, imućniji, ali i oni koji manje uživaju u novcu. Sagledavajući nacionalni level, Phillips tvrdi da postoji korelacija između subjektivnog blagostanja i političke slobode te ekonomskog prosperiteta. Između heterogenih i homogenih nacija (rasa, religija, etnicitet) nije pronađena značajna razlika u visini subjektivnog blagostanja (Phillips, 2006: 22-24).

Phillips naglašava da je velika prednost sagledavanja subjektivnog blagostanja to što posvećuje ozbiljnu pažnju ljudskoj sreći i zadovoljstvu životom. Iako subjektivno blagostanje ne može biti jedini kriterij za mjerenje kvalitete života, ono je važna dimenzija tog mjerenja. U dotadašnjoj literaturi su izdvojena dva pristupa subjektivnom istraživanju kvalitete života: a) hedonistički i b) eudaimonski. Hedonistički pristup naglašava nadmoć individualnog kroz osobnu slobodu, samo-održavanje i samo-napredovanje. Ovaj pristup svoje uporište nalazi u filozofiji Hobbesa, Lockeja i Rousseaua. Eudaimonski pristup se temelji na Aristotelovom konceptu „dobrog života“ i promovira kvalitete skromnosti, razuma i pravde. Glavni cilj za pojedinca je u ovom slučaju ispunjavanje vlastitog potencijala. Uz navedene pristupe, Phillips navodi još nekoliko postojećih. Jedan od tih je konstrukt psihološkog blagostanja autora Ryffa i Keyesa koji se odnosi na šest aspekata ljudske aktualizacije: autonomija, osobni razvoj, samo-prihvatanje, životna svrha, majstorstvo i pozitivna povezanost (Ryff, Keyes prema Phillips, 2006: 32). Autori Ryan i Deci konstruiraju teoriju samo-determinacije koja koristi mjerenja subjektivnog blagostanja uz procjene samo-aktualizacije, vitalnosti i mentalnog zdravlja – koriste višedimenzionalni model za procjenu blagostanja (Ryan, Deci prema Phillips, 2006: 32). Ovdje su navedeni samo neki od brojnih pristupa u subjektivnom istraživanju kvalitete života (Phillips, 2006: 31/32).

2.1.2. Načini mjerenja kvalitete života

Veenhoven navodi da je izrazito važna distinkcija koncepta prilike za dobar život i samog koncepta dobrog života. Ovdje se radi o razlici između potencijalnog i realnog. Autor Veenhoven se koristi drugim terminima kada govori o ovoj distinkciji – životne šanse i životni rezultati. Ova distinkcija se često koristi u istraživanju javnog zdravstva. Druga distinkcija koju autor navodi je ona između vanjskih i unutarnjih kvaliteta života. Vanjske se

odnose na okoliš i okolinu, a unutarne na samog pojedinca. Na temelju navedenog autor stvara vlastitu matricu koja uključuje četiri aspekta: životne šanse, životne rezultate, vanjske kvalitete i unutarnje kvalitete. Ova četiri aspekta se preklapaju i rezultiraju sljedećim elementima: mogućnosti življenja u okolišu, mogućnosti življenja osobe, objektivne korisnosti života i zahvalnost životu (navedeno u tablici dolje).

Slika 1. Četiri kvalitete života

*Scheme 1
Four qualities of life*

	<i>Outer qualities</i>	<i>Inner qualities</i>
<i>Life chances</i>	Livability of environment	Life-ability of the person
<i>Life results</i>	Utility of life	Appreciation of life

Izvor: (Veenhoven, 1999: 6)

Slični modeli se koriste u istraživanjima u područjima biologije, ekonomije i sistemskoj teoriji. Pod mogućnosti življenja u okolišu autor ubraja ekološke, društvene, ekonomske i kulturne pokazatelje. Pod mogućnosti življenja osobe ubraja fizičko i mentalno zdravlje, znanje, vještine i umjetnost življenja. Pod objektivne koristi života ubraja vanjske koristi (koristi za bliske osobe, za društvo i za čovječanstvo) i moralno savršenstvo. Posljednje, zahvalnost životu uključuje procjenu zadovoljstva aspektima života (zadovoljstvo poslom i slično), prevladavajuća raspoloženja i općenitu procjenu zadovoljstva (Veenhoven, 1999: 5-12).

Veenhoven navodi nekoliko klasifikacija kvaliteta života drugih autora. Filozof Dan Brock je 1993. godine napravio distinkciju između tri glavna koncepta: a) stupanj do kojeg život ugađa trenutnim vrijednostima i idealima, b) stupanj do kojeg život ugađa individualnim preferencijama i c) stupanj u kojem pojedinac subjektivno uživa u životu. Brock navodi da je prvi koncept objektivni, dok su ostala dva subjektivna (Brock prema Veenhoven, 1999: 14). Autor Sandoe 1999. godine predlaže sličnu klasifikaciju, no ograničava objektivnu kvalitetu života na razvoj pojedinaca (ili kako on to naziva – perfekcionizam) (Sandoe prema

Veenhoven, 1999: 14). McCall predlaže nešto drukčiji model. On pravi distinkciju između dva koncepta: sreća sama po sebi i uvjeti za sreću. Za njega je sreća rezultat zadovoljavanja potreba te su uvjeti sreće povezani s osnovnim ljudskim potrebama. On ne pravi distinkciju između unutarnjih i vanjskih potreba (McCall prema Veenhoven, 1999: 15). Veenhoven uočava mnoge sličnosti, ali i razlike u usporedbi navedenih modela (Veenhoven, 1999: 14-16).

Veenhoven se koristi s nekoliko primjera pristupa istraživanju kvalitete života: zdravstvenim, psihološkim (Cumminsova QoL skala), sociološkim i socio-ekonomskim. Za potrebe izrade ovog rada, detaljno će se proučiti primjer sociološkog pristupa istraživanju kvalitete života. Primjer sociološkog pristupa koji Vanhoveen navodi je istraživanje Erika Allardta iz 1976. godine. Allardt je istraživao kvalitetu života generalne populacije u Skandinaviji. Naziv studije je „Study of Comparative Welfare“. Kriteriji korišteni za mjerenje kvalitete života su bili prihodi, stanovanje, politički afiniteti, društveni odnosi, nezamjenjivost, sudjelovanje u zanimljivim aktivnostima, zdravlje, obrazovanje i zadovoljstvo životom. Allardt ove kriterije klasificira u tri kategorije: imati, voljeti i biti. Ova je klasifikacija bila posebno zanimljiva u vrijeme provođenja istraživanja jer je implicirala da kvaliteta života ne uključuje samo materijalno bogatstvo (Allardt prema Vanhoveen, 1999: 16-19).

The human development index (HDI) je pristup istraživanju kvalitete života koji u fokus stavlja blagostanje. Phillips navodi da se ovaj pristup temelji na tezi da u blagostanju individualca leži ključ razvoja te da su ljudi pravo bogatstvo nacija. Glavni cilj razvoja prema *United Nations Development Programme*-u je kreiranje okruženja za ljude u kojem će oni moći živjeti duge, zadovoljavajuće i kreativne živote (United Nations Development Programme prema Phillips, 2006: 84/85). Kraće rečeno, ljudski razvoj je proces povećavanja ljudskog izbora, što uključuje zdravlje, obrazovanje i standard života. Ovaj pristup je prilagođen i istraživanjima u zemaljama u razvoju s nižim životnim standardima. U prvobitnom obliku HDI je uključivao tri aspekta: duljina života na razini društva, pismenost i GNP države (bruto društveni proizvod). Kasnije se dodaje i aspekt prosječne duljine sudjelovanja u obrazovanju (Phillips, 2006: 83-86).

Cumminsova skala *The Comprehensive Quality of Life Scale* (ComQol) se temelji na definiciji nastaloj operacionalizacijom koncepta koja tvrdi da je kvaliteta života i subjektivna i objektivna te se sastoji od sedam razina: materijalno blagostanje, zdravlje, produktivnost,

intimnost, sigurnost, zajednica i emocionalno blagostanje. Objektivne dimenzije se odnose na kulturalno-relevantna mjerenja objektivnog blagostanja. Subjektivne dimenzije mjere zadovoljstvo unutar dimenzija u odnosu na njihovo značenje za pojedinca (Cummins, 1997: 7/8).

2.2. MLADI KAO SPECIFIČNA DRUŠTVENA SKUPINA

Sociologija mladih se istaknula kao bogato istraživačko područje još u 80-im godinama 20. stoljeća te je to progresivno dovelo do prepoznavanja mladih kao značajne društvene pozicije ili klase unutar istraživanja (Yakkaldevi, 2013: 1). Prema Ilišin, postoji veliki društveni i znanstveni interes za mlade kao specifičnu društvenu grupu. Od mladih se zahtijevaju dva kontradiktorna očekivanja – s jedne strane se očekuje da budu jedan od jamaca društvene stabilnosti tako da usvoje dominantne obrasce ponašanja i vrijednosti, a s druge strane da mladi budu nositelji nužnih društvenih promjena kao predstavnici inovativnosti i kreativnosti u društvu. Autorica Ilišin tvrdi da ovo vodi ka dvije etikete mladih – ili kao resurs ili kao problem u društvu. Neke od socijalnih značajki koje definiraju mlade kao zasebnu društvenu grupu su nepovoljniji društveni status u odnosu na starije i unutarnja socijalna raslojenost sukladna raslojenosti društva u kojem žive (Ilišin i dr., 2013: 8).

Ilišin i Spajić-Vrkaš ističu da se suvremene generacije mladih suočavaju s istim izazovom kao i generacije mladih iz prošlosti – optimalna integracija u društvu u kojem prebivaju. Ovo se odnosi na ispunjavanje društvenih očekivanja u svrhu preuzimanja određenih društvenih uloga, ali i ispunjavanja nekih vlastitih očekivanja. Ovdje se mladima mora pomoći i kroz stvaranje odgovarajućih društvenih uvjeta za adekvatnu integraciju. Autorice naglašavaju da se proučavanjem mladih dobiva uvid u trenutno stanje društvenih kretanja, ali i trendove koji mogu anticipirati buduća društvena kretanja. Upravo dinamičnost i kompleksnost mladih kao društvene skupine predstavlja bogati potencijal istraživanja mladih. Kroz istraživanje mladih obuhvaćaju se i istraživačka područja poput politike, obrazovanja, kulture, medija i drugih. Gabriel navodi da ovo često zahtjeva interdisciplinarnan pristup istraživanju mladih, što podrazumijeva kolaboraciju s disciplinama psihologije, ekonomije, politologije i raznih drugih (Gabriel prema Ilišin, Spajić-Vrkaš, 2017: 12). U istraživanju mladih se stvorio teorijski pluralizam, za kojeg autorice naglašavaju da je pozitivan jer omogućuje dublje razumijevanje fenomena mladih – značajki i problema. U moru teorije autorice izdvajaju četiri specifične teorije: a) teorijski pristup mladima kao segmentu populacije koji se nalazi u prijelaznoj životnoj fazi između djetinjstva i odraslosti, b) pristup mladima kao subkulturalno prepoznatljivom društvenom segmentu, c) pristup mladima kao prepoznatljivoj socijalnoj i političkoj generaciji i d) sociopsihološki pristup koji polazi od mladosti kao životnog stadija definiranim primarno psihološkim rastom i razvojem (Ilišin, Spajić-Vrkaš, 2017: 11-13).

Autorice Ilišin i Spajić-Vrkaš izdvajaju nekoliko općih saznanja iz brojnih provedenih istraživanja mladih. Ta saznanja ujedno upućuju na potrebu za kontinuiranim istraživanjem mladih u cilju otkrivanja novih spoznaja. Prvo saznanje je da su mladi heterogena društvena skupina koju karakteriziraju i neke slične karakteristike, ali i unutarnja socijalna raslojenost. Ovo ukazuje na postojanje unutargeneracijskih razlika između mladih, uz one, dobro poznate, međugeneracijske. Veliki metodološki problem u istraživanju mladih predstavljaju granice mladosti, to jest, nedostajanje unificiranog stajalištima o donjoj i gornjoj granici mladosti među autorima i istraživačima. Ipak postoji neko suglasje – kao donja granica se najčešće određuje 15. godina, a kao gornja 30. ili 34. godina života. Promatranje mladih u relaciji sa starijim društvenim skupinama često dovodi do marginalizacije mladih. Brojni autori ovdje govore dvojnosti mladih – mladi kao problem ili mladi kao resurs u suvremenom društvu. Mladi kao problem se povezuje s negativnom slikom mladih kao društvene skupine, dok mladi kao resurs ukazuje na bogati potencijal mladih u društvu. Neovisno o stavu koji se zauzima, jasno je da su mladi ranjiva skupina u društvu u kontekstu toga da su mladi na „prvoj liniji obrane“ kod društvenih promjena te ih one najviše pogađaju. Autorice kao objašnjenje za ovo tvrde da se mladi nalaze između dva svijeta – svijeta zaštićenog djetinjstva i svijeta kompetitivnog svijeta odraslih. U suvremenom vremenu dolazi do fenomena produžene mladosti – posljedice nesinkroniziranog obrasca odrastanja koji se povezuje s odgađanjem ulaska mladih u svijet odraslih. Ovo može dovesti do kočenja potencijala mladih i njihovog distanciranja od društva (Ilišin, Spajić-Vrkaš, 2017: 14-16).

Užurbana promjena suvremenog društva utječe na to da ono postaje mjesto rizika u vidu odrastanja. Kao veliki motivator ovih promjena se izdvaja globalizacija koju u stopu prate velike informatičko-komunikacijske tehnologije i promjene, migracije i ekonomske promjene na globalnoj razini. Autorice Ilišin i Spajić-Vrkaš tvrde da ovo vodi ka slabljenju tradicionalnih veza i načina prenošenja vrijednosti s generacije na generaciju. Ovo značajno utječe na potragu mladih za identitetom i društvenom integracijom. Suvremeno doba predstavlja dinamično razdoblje koje sa sobom donosi nova iskušenja za mlade. Globalna kretanja predstavljaju neizvjesnost i nesigurnost, posebice u bivšim socijalističkim zemljama gdje se odvija i proces tranzicije. Ovo stavlja mlade iz tranzicijskih zemalja u nepovoljniji položaj naspram onih u drugim zemljama. Autorice ističu da je za mlade tranzicija dvostruki proces: a) mladi prolaze kroz univerzalno prijelazno razdoblje iz mladosti u odraslost i b) taj se proces događa u okolnostima društva koje i samo prolazi transformaciju. U tom kontekstu slabe društvene institucije, procesi i norme. Roberts navodi da je postojala pretpostavka da će

mladi izaći iz procesa tranzicije kao pobjednici zbog tržišne ekonomije i novih politika koje otvaraju veći prostor za društvenu integraciju (Roberts prema Ilišin, Spajić-Vrkaš, 2017: 17). Autorice ipak napominju da se ova optimistična prognoza nije ostvarila, dapače, mladi su bili izloženi novim i većim rizicima (nakon pada Berlinskog zida). Ovi novi izazovi podrazumijevaju širenje siromaštva, produbljenje socijalnih razlika, smanjenje državne i društvene potpore za reprodukciju, smanjivanje obrazovnih šansi i drugo. Ovi rizici se nastavljaju i u drugoj fazi tranzicije post-socijalističkih zemalja (Ilišin, Spajić-Vrkaš, 2017: 16-18).

Društva zemalja pripadnica Europske Unije se iz perspektive sociologije mladih mogu okarakterizirati kao moderna ili modernizirajuća društva, a modernizacija je najočiglednija u ekonomskom području – primarno u strukturnim i tehnološkim promjenama u uslužnom sektoru gospodarstva. Najradikalnije promjene su rezultat strukturalnih prijelaza iz zatvorenih ekonomskih sustava u one otvorene i kapitalističke, i činjenica da se taj prijelaz odvijao u jako kratkom vremenskom periodu za neke zemlje (centralne i istočne Europe). Svi navedeni procesi su imali, te još imaju snažan utjecaj na mlade na području EU, ali i na sam koncept mladosti kao društvene kategorije. Bendit kao najvažniji uzrok promjena ističe produženje edukacije iz 50-ih godina prošlog stoljeća. Ovo je na mlade imalo dvije vrste posljedica: a) odgađanje ulaska mladih na tržište rada i b) odgađanje osnivanja obitelji kod mladih i rođenje prve djece. Prva posljedica je rezultirala i većoj privrženosti mladih ljudi svojim roditeljima za financijsku sigurnost, što je značilo i odgađanje odlaska mladih od roditeljskog doma i njihovo ekonomsko osamostaljenje. Društvena modernizacija se snažno razvijala i kroz promjene u obitelji. Nekada glavni oblik obitelji – nuklearna obitelj, biva zamjenjena post-nuklearnim oblicima obitelji koji uključuju samohrane obitelji ili obitelji formirane nakon razvoda braka. Autor ovakav razvoj događaja povezuje s rastećim trendom individualizacije koji dolazi uz proces modernizacije, a podrazumijeva primat slobode izbora individue nad osjećajem obveze prema zajednici. Mladi modernog vremena su kulturno, seksualno i psihološki nezavisniji od mladih u prošlosti. Razloge za ovu emancipaciju Bendit pronalazi u promjenama edukacijskih vrijednosti, promjene oblika modernih obitelji i višu dob pojedinaca koji tek moraju ući na tržište rada i postati „potpuno odrasli“ (Bendit, 2006: 50/51).

Žanić, Miletić i Bendra ističu posebno težak položaj mladosti u zemljama koje imaju periferan status unutar Europske Unije, koji proizlazi iz loših gospodarskih pokazatelja i nepovoljnih društvenih promjena. Intenziviranje emigracije mladih iz takvih područja, specifično Hrvatske, dovodi do postavljanja pitanja – čime mladi u Hrvatskoj nisu zadovoljni?

Autori ovo pitanje proširuju te se pitaju – postoji li povezanost ocjene kvalitete života i očekivanja od budućnosti kod mladih? Brojna provedena istraživanja ukazuju na prisutnost fenomena iseljavanja mladih iz Hrvatske i potrebe za daljnjim istraživanjem ovog fenomena (Žanić i dr., 2019: 189).

Rezultati brojnih provedenih istraživanja u svijetu prema autorima Deuchar i Bhopal ukazuju na rast javne zabrinutosti o društvenom ponašanju mladih, ali i njihovim kulturnim i subkulturnim pod-identitetima. Autori razlog za ovo pronalaze u diskriminatornim društvenim i političkim diskursima, ali i političkoj retorici i stigmatizirajućim efektima masovnih medija. Neka istraživanja ukazuju na to da će osobe koje žive u društveno depriviranim ili etnički raznolikim regijama imati negativniju percepciju prema mladima i time doprinjeti većoj marginalizaciji mladih kao društvene skupine (Deuchar, Bhopal, 2017: 11/12).

2.2.1. Mladi u suvremenom hrvatskom društvu

Specifičnost mladih u Hrvatskoj se ogleda u nekoliko činjenica. Jedna od njih su okolnosti rata 1990-ih godina čije se ekonomske i društvene posljedice osjećaju i godinama nakon njegova kraja. Drugi razlog koji autorice navode je društvena transformacija koja je rezultirala razmjerno lošijim rezultatima nego u većini postsocijalističkih zemalja (uključujući procese poput deficitarne demokratizacije društva, devastacije gospodarskih resursa i loše provedene privatizacije). Autorice Ilišin, Bouillet, Gvozdanović i Potočnik zaključuju da je današnja generacija mladih u Hrvatskoj odrasla u društvu obilježenom procesima ratnih trauma i skromnog gospodarskog razvoja, a da sazrijevanje prolazi kroz procese gospodarskog nazadovanja i velike osobne nesigurnosti. Istraživanje autorica iz 2012. godine je pokazalo da obitelj kao ishodište utječe na obrazovne i profesionalne rezultate pojedinca kroz raspoloživi socijalni i financijski kapital. Marmot vezano uz ovu tezu naglašava i važnost utjecaja socioekonomskog statusa obitelji na zdravlje pojedinca te tvrdi da zdravlje slijedi socijalni gradijent i svojim nalazima potkrepljuje tezu da viši stupanj obrazovanja ukazuje na duži život i bolje zdravlje pojedinca (Marmot prema Ilišin i dr., 2013: 15).

Autorice Ilišin i Spajić-Vrkaš naglašavaju tezu Josipa Županova da je znanstveno proučavanje mladih jedno od istraživačkih područja koje je pridonijelo smanjenju „bijelih mrlja“ na imaginarnoj sociološkoj karti Hrvatske (Županov prema Ilišin, Spajić-Vrkaš, 2017: 9). S iznimkom okolnosti poput Domovinskog rata, sociološka istraživanja mladih u Hrvatskoj se odvijaju relativno kontinuirano dulje od pola stoljeća. Ipak, autorice naglašavaju da je neupitna daljnja kontinuiranost u istraživanju mladih zbog toga što oni predstavljaju

najdinamičniji i najvitalniji segment populacije u na razini hrvatskog društva, ali i na globalnoj razini. Također, važno je provođenje istraživanja i iz razloga ostvarivanja društvene dobrobiti mladih (Ilišin, Spajić-Vrkaš, 2017: 9/10).

Mladi u Hrvatskoj unazad tri desetljeća sazrijevaju u izrazito turbulentnom i destimulativnom društvenom kontekstu. Uz negativne posljedice tranzicije, mladi proživljavaju i okolnosti Domovinskog rata koji za sobom ostavlja razne društvene posljedice. Autorice Ilišin i Spajić-Vrkaš naglašavaju nezadovoljstvo društvenom transformacijom koje se uzdiže okončanjem rata i životom u novim okolnostima. Promjenama na političkom području ne dolazi do nestanka nekih negativnih trendova poput neefikasnog pravosuđa ili neusvajanja demokratskih načela od strane političkih aktera. Također, gospodarski razvoj zemlje je u stagnaciji, loše posljedice privatizacije nisu ispravljene i nastavlja se zaduživanje. Gospodarska kriza dodatno usporava i nazaduje gospodarski razvoj zemlje kroz rast nezaposlenosti, propadanje sitnog i srednjeg poduzetništva i padu životnog standarda stanovništva. Razna istraživanja provedena na mladima u navedenim razdobljima pokazuju neke slične rezultate. Neki od njih su da mladi u Hrvatskoj pokazuju sličnost starijim generacijama, da su ipak nešto liberalniji od starijih generacija te da više vjeruju u potencijal vlastite generacije. Ovo ukazuje na to, kao što autorice navode, da u Hrvatskoj tada nije zabilježen značajan jaz između generacija. Istraživanja su također pokazala da se među mladima u vrijeme tranzicije odvija proces individualizacije, ali uz njega i proces retradicionalizacije društva. Autorice dodaju da navedenim zaključcima iz istraživanja treba pridodati činjenice da su mladi empirijski heterogeni u stupnju zrelosti i spremnosti na izlazak na tržište rada te u svijet odraslih u cijelosti. One zaključuju da mladi u suvremenoj Hrvatskoj sazrijevaju u općim društvenim uvjetima koji se razlikuju od uvjeta u kojima su sazrijevale starije generacije (Ilišin, Spajić-Vrkaš, 2017: 18-23).

Prema Hargreaves, društva znanja sadašnjice su ona koja bilježe visoku koncentraciju visokoobrazovanog stanovništva i time osiguravaju konkurentnost na globalnom tržištu (Hargreaves prema Spajić-Vrkaš, Potočnik, 2017: 75). Ovo ukazuje na bogatstvo i važnost obrazovanja na globalnoj razini. Novija istraživanja su pokazala da postoji poveznica između prosječnog vremena provedenog u obrazovanju i tržišne produktivnosti zaposlenih – obrazovanje postaje dobra investicija i zaprima kapitalističku vrijednost. Novi trendovi u promicanju programa cjeloživotnog obrazovanja zahtijevaju prvobitno ulaganje i kvalitetno obrazovanje, vertikalno i transverzalno. Autorice Spajić-Vrkaš i Potočnik naglašavaju da se u Hrvatskoj zbog izostanka stručnog i političkog konsenzusa sustav odgoja i obrazovanja još

nije stavio u funkciju stjecanja globalno relevantnih kompetencija i cjeloživotnog učenja. Podaci iz 2017. godine smještaju Hrvatsku na 74. mjesto od 138 promatranih ekonomija (što pokazuje nešto bolji rezultat od prijašnje godine). U sklopu ovih podataka se bilježi poboljšanje u visokom obrazovanju i stručnom usavršavanju, no Hrvatska je podbacila u aspektima inovativnosti i osnovnog obrazovanja (World Economics Forum prema Spajić-Vrkaš, Potočnik, 2017: 76). Kvalitetno obrazovanje mladih, što je cilj, prema Hargreavesu uključuje dubinsko kognitivno učenje, kreativnost, talentiranost, orijentaciju na istraživanje, timski rad, kontinuirano profesionalno usavršavanje, preuzimanje rizika i interes za rješavanje problema, privrženost razvoju organizacije, suočavanje s promjenama i povjerenje u suradnički proces (Hargreaves prema Spajić-Vrkaš, Potočnik, 2017: 77/78). Kvalitetno obrazovanje je tijesno povezano s pitanjem globalne konkurentnosti i time čini važan faktor u ekonomskom razvoju zemlje (Spajić-Vrkaš, Potočnik, 2017: 75-78).

Prilikom istraživanja pripremljenosti mladih za tržište rada, autorice Potočnik i Spajić-Vrkaš naglašavaju da postoji nekoliko nezaobilaznih tema koje se mora obuhvatiti: profesionalne aspiracije, spremnost na odlazak u inozemstvo i načini korištenja novih tehnologija (računalo, Internet). Veliki broj mladih koji se odlučuju dugotrajno otići u inozemstvo i zapošljavanje na pozicijama pekarskih radnika su doprinjeli tome da se Hrvatska 2017. godine nađe u samom vrhu EU prema stopi nezaposlenosti mladih. Visoka nezaposlenost mladih tako postaje trajno obilježje hrvatskog suvremenog društva što povećava i šanse da mladi postanu „problem“, naspram toga da su „resurs“ u društvu. Autorice nadodaju da ovom nepovoljnom položaju mladih samo doprinosi činjenica da se mlade često marginalizira i diskriminira u ekonomskoj, društvenoj i političkoj sferi. Ovu tezu podupiru podaci Eurostata koju navode da se 2016. godine 78% posto mladih u RH osjećalo marginalizirano (kao posljedica financijske krize). Ovakav položaj u ekonomskoj sferi može imati štetne posljedice na mlade u vidu toga da nisu u mogućnosti osigurati vlastitu egzistenciju i zbog toga financijski terete svoje obitelji, koje također mogu biti u lošem financijskom položaju (Potočnik, Spajić-Vrkaš, 2017: 143/144).

Babić i Lajić tvrde da hrvatsko društvo obilježavaju tranzicijski procesi, a to povezuju sa širim kontekstom bivših socijalističkih zemalja na području srednjoeuropske i istočnoeuropske regije. Proces tranzicije se očituje, osim na političkom području, i na onom gospodarskom i vrijednosnom. Autori se pozivaju na Županova koji navodi da dolazi do prijelaza iz socijalističke polumodernizacije u (post)modernu društvo građanskog tipa. Kao glavna svojstva modernizacije Županov naglašava industrijalizaciju kao tvrdnu jezgru većine

aspekata modernizacije (Županov prema Babić, Lajić, 2004: 260). Autori se nadovezuju i nadodaju da je modernizacija višeznačan i dugotrajan proces, posebno u perifernim zemljama gdje taj proces ne teče linearno, već usporeno i s prekidima. Rogić modernizaciju u Hrvatskoj dijeli na tri razdoblja: a) prvo 1868. do 1945., b) drugo 1946. do 1990. i c) posljednje nakon 1990. Sva tri razdoblja su okarakterizirana ograničenim usponom profesionalne etike (Rogić prema Babić, Lajić, 2004: 261). Osamostaljenje hrvatske kao zasebne države je trebalo biti pretpostavka na racionalni nastavak procesa modernizacije, te iako su učinjene sve potrebne institucionalne promjene, autori navode da u tom procesu nisu bili dovoljno aktivirani resursi poput poduzetnika i vrijednosnog korpusa hrvatske socijalne zbilje. U nastavku modernizacije za Babića i Lajića bi obrazovanje i znanost trebali imati vodeću ulogu. Ovo je ključno za stvaranje kompetitivnih mladih hrvatskih stanovnika na budućem, svjetskom tržištu rada. Posebno je pojačava važnost za unaprjeđenje obrazovanja pojavom informacijskih tehnologija koje zahtijevaju drugačije, ali i permanentno obrazovanje (Babić, Lajić, 2004: 260-262).

2.3. MLADI NA HRVATSKIM OTOCIMA

2.3.1. Otok Hvar – povijest i geografsko određenje

Hrvatsko otočje je drugo po veličini otočje u Sredozemlju te čini čak 96,1% od ukupnog broja otoka, grebena i hridi u Jadranskom moru. Površina hrvatskih otoka čini 5,8% od ukupne površine države. Nejašmić i Mišetić navode da su hrvatski otoci kroz povijest bili „vrata povijesti i civilizacije“ no u moderno vrijeme (posebno tijekom 20. stoljeća) njihov značaj opada i dolaze na rub društvenog interesa. Vrijednost otočnog prostora je u kontrastu s retrogradnim procesima koji se na njemu odvija – primarno, snažna depopulacija. Ovome u prilog idu podaci da je od 79 stalno nastanjeno 50 otoka te da na njima nema većih gradova (najveće naselje ima 6,500 stanovnika). Depopulacija otoka znači i pojavu rodni strukturnih nesrazmjernosti, sužavanje fertilnih skupina i slabljenje vitalnog potencijala, što sve vodi ka demografskom starenju (Nejašmić, Mišetić, 2006: 283-285).

Otok Hvar je naseljen već od prapovijesti te se najstariji pronađeni arheološki nalasci na otoku povezuju s periodom od 3500 godina pr. kr. Otok Hvar ipak ulazi u pisanu povijest tek 385/384. godine pr. kr., osnivanjem Grčke kolonije Pharos (današnji Stari Grad). Pharos postoji sve do 235. godine pr. kr. kada otok dopijeva pod državu Ilira. Kasnije tijekom povijesti se na otoku izmjenjuju razni vladari poput Rimljana, hrvatsko-ugarskih kraljeva, bizantskih careva i mletačkih duždeva. Otok najveći uspon u gospodarskim smislu doživljava 1200-ih godina pod mletačkom upravom. U modernoj povijesti otok je pripadao Italiji od 1919. do 2021., zatim Kraljevini SHS. Od 1941. godine do 1945. je pripadao Nezavisnoj državi Hrvatskoj, a nakon drugog svjetskog rata ulazi u okvir Jugoslavije. U razdoblju Jugoslavije se na otoku grade vodovod, brojni hoteli te otok gospodarski prosperira. Tijekom Domovinskog rata otok preuzima ulogu smještanja izbjeglica s ratom pogođenih područja te ne stradava direktno od neprijateljskih napada, no svakako bilježi težak gospodarski i društveni udarac (Grad Hvar: 2021).

Stanovništvo je ključan čimbenik svakog prostora, stoga i prostora Hrvatskih otoka. Utjecaj stanovništva na prostor se očituje u izgradnji i preobrazbi različitih društveno gospodarskih struktura i krajolika. Upravo zbog velikog značaja stanovništva, demografski procesi i kretanje u velikoj mjeri definiraju demografska obilježja hrvatskih otoka, ali i njihovu kulturu. Autori Faričić, Mirošević i Graovac-Matassi pišu da se o kulturi hrvatskih otoka može raspravljati na mnogo različitih načina i iz različitih perspektiva. Kultura predstavlja prožimanje materijalnih i duhovnih dijelova iste cjeline svakog pojedinca i društva

u kojem onu djeluje te se za otočne prostore može reći da cijeli prirodni i društveni okoliš postaje kulturni prostor. More ima veliki značaj kao medij komunikacije s kopnenim područjima Hrvatske, ali i ostatka Sredozemlja (Faričić i dr., 2013: 406-409).

Statistički podaci iz 2011. godine pokazuju da Grad Hvar broji 4.251 stanovnika (2.018 muškaraca i 2.233 žena). Pod Grad Hvar se ovdje ubrajaju naselja Brusje, Hvar, Jagodna, Malo Grablje, Milna, Sveta Nedjelja, Velo Grablje i Zračće. U dobnu skupinu od 15 do 34 godine je spadalo 1.093 stanovnika (548 muškaraca i 545 žena). Općina Jelsa je brojila 3.582 stanovnika te su se u općinu ubrajala naselja Gdinj, Gromin dolac, Humac, Ivan Dolac, Jelsa, Pitve, Poljica, Svirče, Vrbovska, Vrisnik, Zastrazišće i Zavala. U dobnu skupinu od 15 do 34 godine je spadalo 814 stanovnika (446 muškaraca i 368 žena). Grad Stari Grad je brojao 2.781 stanovnika (1.391 muškaraca i 1.390 žena). Pod Grad Stari Grad se ubrajaju naselja Dol, Rudina, Selca, Stari Grad i Vrbanj. U dobnu skupinu od 15 do 34 godine je spadalo 627 stanovnika (332 muškaraca i 295 žena) (Državni zavod za statistiku, 2011).

2.3.2. Pregled dosadašnjih istraživanja

Istraživanje autorica Nakićen i Čuka iz 2016. godine je ispitivalo sklonosti otočana iseljavanju na uzorku stanovnika otoka Brača. Autorice tvrde da se u razdoblju od 1981. do 2011. na otoku Braču bilježi slabljenje iseljavanja, a razlog za to vide u snažnijem razvoju turizma na otoku. Empirijsko istraživanje provedeno na otoku 2014. godine je pokazalo da ispitanici najviše vrednuju ekološke prednosti života na otoku i društvene čimbenike poput obiteljske povezanosti i mirnog načina života. Kao najveći nedostatak je identificiran nedostatak zabavnih i kulturnih sadržaja (Nakićen, Čuka, 2016: 320-338).

Dominantni, negativni trendovi na hrvatskim otocima do 90-ih godina prošlog stoljeća su bili ubrzano starenje stanovništva, pad nataliteta te emigracije s otoka. Prema Lajić i Mišetić, prekretnicu predstavlja popis stanovništva 1991. godine kada se, unatoč očekivanjima nastavljanja negativnih trendova, bilježi zaustavljanje do tada dugotrajnog depopulacijskog trenda na otocima. Ipak, autori Lajić i Mišetić ističu da postoji obeshrabrujuće objašnjenje za ovaj pozitivni trend. Tadašnji stručnjaci su uočili veliki porast takozvanog „stanovništva na papiru“. 1991. godine se to odnosi na radnike na privremenom radu u inozemstvu, no početkom 2000-ih tu se ubrajaju i stanovnici kuća za odmor na otocima koji su bili prijavljeni da tamo i prebivaju, iako su prebivali na kopnu (Lajić, Mišetić, 2013: 169-172).

Nadalje, Lajić i Mišetić ističu da hrvatski otoci u većoj količini sudjeluju u „karti“ Hrvatske geografskom površinom nego populacijom. Uz slabu naseljenost, razlog tome je i veliki broj manjih, nenaseljenih otoka u Hrvatskoj. Pozivajući se na popis stanovništva proveden 2011. godine, autori navode da je broj otočana kao stalnih stanovnika 124,955 na razini države (ukupnog stanovništva je 4,284,889). U odnosu na prijašnje popise stanovništva, zabilježen je uzlazni trend rasta populacije na otocima. Najbrojnije je otočje u Zadarskoj županiji, zatim Šibensko-kninskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Dubrovačko-neretvanskoj. Splitsko-dalmatinska županija 2011. godine broji 36.338 otočkog stanovništva. Autori su također uspoređivali broj stanovnika na individualnim otocima iz popisa stanovništva 2001. godine te 2011. godine. Statistika pokazuje da je otok Hvar 2001. godine brojao 11.103 stanovnika, a 2011. nešto manje - 11.077 (Lajić, Mišetić, 2013: 173-179).

Matečić i Lewis navode da je turizam jedna od vodećih gospodarskih aktivnosti na otoku Hvaru te su se aktivnosti turističke promocije razvijale zajedno s cjelokupnim turističkim razvojem destinacije. U razdoblju Jugoslavije, grad Hvar djeluje kao administrativno središte otoka što dovodi sa sobom brojne prednosti u vidu poboljšanja turističkog sektora. Autori navode da je ovo u to vrijeme dovelo do uloge grada Hvara kao turističkog središta otoka, što dovodi do rastuće netrpeljivosti između grada Hvara i ostalih mjesta na otoku. Krajem devedesetih se otok dijeli na četiri lokalne jedinice (naspram dotadašnjeg modela jedne općine sa središtem u gradu Hvaru). Danas grad Hvar slovi kao kozmopolitski grad i vodeća party destinaciju. S druge strane, Stari Grad se promovira kao povijesni otočni urbani centar i destinacija za kulturni i kreativni turizam te privlači turiste koji tragaju za mirnim, obiteljskim odmorom. Star Grad je također sačuvao poljoprivrednu tradiciju koju uključuje u svoju turističku ponudu. Autori također napominju da gradovi Jelsa, Sućuraj i Vrboska još uvijek tragaju za svojim turističkim „brendom“ te nemaju jasno definiran imidž (Matečić, Lewis, 2018: 165-175).

Sukladno istraživanju Babić i Lajić, mladi na hrvatskim otocima su svjesni depopulacijske traume otočkih okruženja u kojima prebivaju. Oni također naglašavaju da regije hrvatskih otoka spadaju uglavnom među periferijske i depopulacijske prostore te odlazak mladih iz tih prostora predstavlja ključan sociodemografski problem. Autori se u svojem istraživanju fokusiraju na mlado stanovništvo otoka na zadarskom području (Iž, Ugljan i Dugi otok) i nastoje otkriti radne, profesionalne i obrazovne težnje mladih na navedenim područjima. Autori su i prije istraživali mlade populacije na otocima, primjerice na šibenskim otocima 2000. godine. Jedan od poticaja za provedbu ovog istraživanja je bio

podatak da se udio mladog stanovništva na zadarskim otocima smanjuje od popisa do popisa stanovništva, to jest, vidljiv je negativan trend odlaska mladih s otočnih područja (Babić, Lajić, 2004: 259/260).

Prije provođenja samog istraživanja, Babić i Lajić su se osvrnuli na dotadašnje demografske trendove na otocima Ižu, Dugom otoku i Ugljanu. Autori navode da su svi navedeni otoci proživljavali slične demografske trendove u razdoblju između 1991. i 2001. godine. Kao osnovna demografska značajka svih područja se ističe depopulacija. Također, tadašnje posljednje međupopisno razdoblje na jadranskim otocima bilježi veću stopu umiranja nego rađanja, a autori to pripisuju raznim nepovoljnim procesima. Oni također ističu da skupina zadarskih otoka pripada demografskom tipu izrazito niske stope nataliteta i ekstremno visoke stope mortaliteta. Kao važan sociološki problem autori navode nedostatak predstavnika pojedinih najmlađih dobnih skupina na otocima. Prilikom proučavanja dobne strukture zadarskih otoka, autori bilježe da je na zadarskim otocima udio stanovništva mlađeg od 19 godina manji naspram ostalih otoka na Jadranu. U skladu s time, vrlo je visok udio starije populacije (iznad 60 godina). Uspoređujući podatke iz 2001. godine s onima iz 1991. godine, autori zaključuju da je na otocima došlo do starenja populacije te da prosječna dob stanovništva iznosi 45,62 godine. Izrazito je važan podatak da se s tim dobnim prosjekom povećava i postotak radno neaktivnog stanovništva na spomenutim otocima. Za razliku od ostalih hrvatskih otoka gdje se bilježi veća zastupljenost ženske populacije, na zadarskim otocima muškarci čine veći dio populacije od žena. Autori ovaj trend pripisuju ravnopravnog migraciji žena i muškaraca prilikom iseljavanja s otoka. Ipak, među starijom populacijom na otocima prevladavaju žene, što se objašnjava ratnim okolnostima i stradanjima muškog dijela populacije (Babić, Lajić, 2004: 262-268).

Autori Babić i Lajić su proveli istraživanje na uzorku od 107 učenika s otoka Ugljana, Iža i Dugog otoka. Kao razloge za odabir baš ovih otoka, autori navode veličinu otoka, broj stanovnika i naselja na otoku, udaljenost od središta kojem gravitiraju (grad Zadar) te kvalitetu povezanosti s kopnom. Istraživanje se koristilo mješovitom metodologijom – metode ankete i intervjuja, no u ovom radu će se predstaviti rezultati provedene ankete. U anketi su autori obuhvatili teme želja za nastavkom obrazovanja i razloga za to te želje za radom na otoku i mogućnosti za to. Kraće rečeno, cilj je bio istražiti obrazovne i profesionalne aspiracije mladih na zadarskim otocima. Istraživanje je pokazalo da svi ispitanici u procesu osnovnoškolskog obrazovanja žele nastaviti školovanje, no treba imati na umu da se ne govori o visokom obrazovanju. Kod srednjoškolskih ispitanika ipak se pokazao značajan udio onih

koji dvojbe o nastavljanju školovanja. Unatoč tome, pokazalo se da postoji opći značaj među učenicima o vrednovanju diplome za egzistenciju. Upravo se školska diploma kod mlade populacije percipira kao značajan činilac odlaska s otoka. Želja za nastavkom školovanja je prisutnija kod ženske populacije. Autori ovo povezuju s tezom autorima Tomić-Koludrović i Leburić gdje uočavaju specifičnost u ponašanju otočanki – nedobrovoljno povlačenje u obitelji kao rezultat pritisaka na žene da ograniče svoje ambicije na obitelj (Tomić-Koludrović, Leburić prema Babić, Lajić, 2004: 272/273). U inat ovome jača emancipacijski faktor koji utječe na želju za nastavkom obrazovanja i odlasku s otoka. Rezultati istraživanja ipak pokazuju da je najveća motivacija za nastavak školovanja kod učenika unutarnja i vlastita motivacija. Iako postoji roditeljski utjecaj, snažnija je vlastita motivacija učenika za obrazovanjem (Babić, Lajić, 2004: 269-274).

Drugi aspekt koji su Babić i Lajić istraživali 2004. godine na uzorku učenika otoka Iža, Ugljana i Dugog otoka su profesionalne aspiracije mladih na otoku. Otok ne pruža nužno veliki raspon zanimanja svojim stanovnicima, posebno zbog svojeg obilježja perifernog prostora. Kao dominantni sektori se izdvajaju primarni (poljoprivreda ili ribarstvo) i tercijarni u vidu turizma. Rezultati istraživanja su pokazali da mlade najviše privlači rad u turizmu. Ovo samo potvrđuje važnost turizma kao gospodarske grane na razvoj otoka. Uz to se može govoriti i o problemu – izdvajanju turizma kao jednog relevantnog gospodarskog činioca na otoku. Mladi otočani ne pokazuju želju za radom u poljoprivredi, no muški dio ispitanika ipak pokazuje želju za radom u ribarstvu. Kod ženskog dijela ispitanika se uz želju za radom u turizmu pojavljuje i želja za radom u prosvjeti (kao učiteljica u školi). Ovdje bi bio značajan doprinos državnih ulaganja u škole na otoku, samim time i stvaranje i poboljšavanje radnih mjesta u školama. Kao glavne interese prilikom odabira posla ispitanici su naveli zanimljivost posla i zaradu, a najmanje ugled u društvu koji se stječe određenim poslom. Također, učenicima je izrazito važan okoliš kao privlačan činioc prilikom odabira posla. Autori zaključuju da učenici na otocima u velikom broju žele nastaviti obrazovanje i da u velikom broju žele raditi u grani turizma u budućnosti. Na ovo utječe, osim socioekonomske dimenzije obiteljskih odnosa i vrijednosnog aspekta, tradicija prisutna na otocima. Autori navode da otoci imaju perspektivu ako se postupno razvijaju u ponuđače bogate i raznovrsne turističke ponude koju prati i razvoj u drugim granama poput poljoprivrede ili stočarstva. Važan je razvoj turističke ponude upravo zbog interesa mladih za rad u turizmu, samim time i ostanku na otoku (Babić, Lajić, 2004: 274-280).

Osnovni obrazac načina života na otoku je nešto što se usvaja već u djetinjstvu. Babić, Lajić i Podgorelec objašnjavaju da se mlade u otočnim zajednicama upućuje na buduće uloge već u najranijoj dobi. Navedene uloge su najčešće proizvođač, nositelj obitelji, majka ili domaćica. Važno je naglasiti da se prijelaz u svijet starijih odvijao jako brzo (u mladoj dobi) kod mladih otočana u prošlosti, ranije od njihovih vršnjaka u urbanim sredinama. Autori navode da demografski pokazatelji iz popisa u popis stanovništva ukazuju na trend starenja otočana te je taj trend najslabije vidljiv u velikim gradovima na otocima. Ovo dovodi do stvaranja stereotipa o otočkom okruženju kao onom koji odiše starošću, gospodarskom pasivnošću i vjekovnim mirom. Starije stanovništvo na otoku se najčešće oslanja na jednu od dvije vrste prihoda: mirovina ili proizvodi koje sami uzgajaju ili proizvode (povrće, vino, maslinovo ulje). Nešto brži ritam života na otocima se bilježi vikendima, kada u posjetu dolaze „djeca iz grada“ ili u vrijeme turističke sezone i posjetitelja iz cijeloga svijeta (Babić i dr., 2004: 255-259).

Jača koncentracija radnih mjesta, manjak društvenih i kulturnih sadržaja i manje mogućnosti za obrazovanje su samo od nekih čimbenika za odseljavanje stanovništva u gradove, posebice mladog stanovništva. Iseljavanje stanovništva iz ruralnih područja se može nazvati općim fenomenom koji je prisutan u velikom broju država. Okolnosti koje su dovele do nastanka ovog fenomena su brojne – socijalne, gospodarske, kulturne i druge. Autori Žutnić, Kovačić, Grgić i Markovina navode da je ruralno iseljavanje imanentno mlađoj populaciji te se većina novijih istraživanja o iseljavanju upravo usredotočuje na njih. Jamieson i Groves zaključuju iz novijih istraživanja da pozadina odlaska mladih iz ruralnih područja nije jednoznačna, već na nju utječu brojni procesi poput psiholoških, socioekonomskih i kulturnih čimbenika (Jamieson, Groves, prema Žutnić i dr., 2010: 140). Ovakvi trendovi su zabilježeni u stranoj, ali domaćoj literaturi (Žutnić i dr., 2010: 137-140).

Mnogo razloga doprinosi nerazvoju otoka, no politički i prirodni razlozi se mogu izdvojiti kao iznimno značajni. Pod političkim razlozima se podrazumijeva izostanak brige za otočke zajednice od strane državnih tvorevina u povijesti. Pod prirodnim se podrazumijeva inferiornost uvjeta za jačanje i razvoj industrije ili njoj srodnih grana na otocima. Autori Babić i Lajić se pitaju mogu li se otoci revitalizirati te kako najvitalniji akteri otočkih zajednica percipiraju problem nerazvoja otoka? Prilikom revitalizacije otoka ključnu ulogu igra turizam kao velika prilika, ali i izazov za Hrvatsku u cjelini, s posebnim naglaskom na područje obale i otoka. Upravo ove okolnosti dovode do toga da je najveća dilema mladih otočana pitanje ostanka ili odlaska s otoka. Zabilježeni trendovi šibenskih otoka su slični

onima drugih otoka na području Republike Hrvatske – depopulacija, veliki udio starog stanovništva i niske stope nataliteta između ostalog (Babić, Lajić, 2002: 62-65).

Unatoč brojnim problemima otoka, poput onih demografskih, prometnih ili gospodarskih, važno je istaknuti i prednosti života na otoku. Otoci predstavljaju neizmjernu ekološku vrijednost. Periferijski položaj otoka predstavlja i destinaciju gdje se čovjek ove epohe može distancirati i regenerirati u okružju prirode. Babić i Lajić navode da ekološki pristup kao novi potencijal razvoja ima ključnu poziciju u reafirmaciji otočnih resursa i potencijal za razvoj drugačijeg oblika turizma koji bi mogao ublažiti, ako ne i okrenuti negativne demografske trendove na otocima. Babić i Lajić su ispitali dilemu o ostanku ili odlasku s otoka na uzorku učenika sa šibenskih otoka. Istraživanje se koristilo mješovitom metodologijom (metodama ankete i intervjuom). Rezultati istraživanja su pokazali da upravo ekološki ambijent otoka ima veliki značaj za učenike i da je upravo priroda glavni činilac ostanka mladih na otocima. Autori navode da je upravo očuvanje prirode i okoliša jedna od rijetkih pozitivnih posljedica depopulacijskih trendova na otocima (Babić, Lajić, 2002: 69-71).

Dilema ostanka ili odlaska s otoka za mlade se manifestira već prvim putovanjima na kopno. Ideju o odlasku s otoka mogu poticati nemogućnosti optimalne realizacije mladih na otocima, posebno u segmentima slobodnog vremena, školovanja ili profesionalnog ostvarivanja. Babić i Lajić navode da unatoč tome što se o ovome govori unutar obitelji, ipak najveći utjecaj na odluku o odlasku s otoka imaju skupine vršnjaka na pojedinca. Ovdje se ne govori o nekom izravnom pritisku, već o pričama drugih pojedinaca koji su se ostvarili izvan otoka. Prilikom donošenja ove odluke, veliki značaj imaju i osobni afiniteti mladih, poput spola, školske spreme, imovinskog stanja i drugih. Stoga, u suvremeno vrijeme zamjećuje se još jedan negativan trend na otocima, koji je posljedica depopulacijskih trendova – nedostatak mladog stanovništva, a ovo vodi ka tome da otočna naselja gube socijalnu energiju (Babić, Lajić, 2002: 73-79).

3. METODOLOŠKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA

3.1. Predmet i cilj istraživanja

Predmet istraživanja odnosi se na istraživanje kvalitete života mladih na otoku Hvaru. Cilj je bio ispitati mlade otoka Hvara o kvaliteti njihova života.

3.2. Istraživačka pitanja

Kako bi se istražile i ispitale razlike u kvaliteti života mladih na otoku Hvaru, postavljaju se sljedeća istraživačka pitanja:

1. Koje su obrazovne perspektive mladih na otoku Hvaru?
2. Koje su profesionalne aspiracije mladih na otoku Hvaru?
3. Kako mladi na otoku Hvaru provode svoje slobodno vrijeme?
4. Jesu li mladi na otoku Hvaru zadovoljni kvalitetom vlastita života?
5. Namjeravaju li mladi ostati živjeti na otoku Hvaru?
6. Koliki značaj priroda ima na kvalitetu života mladih na otoku?

3.3. Sudionici istraživanja

Istraživanje je provedeno na uzorku od 30 ispitanika s prebivalištem na otoku Hvaru. Koristilo se neprobabilističko uzorkovanje - metoda uzorkovanja sniježne grude. Uzorkovanje metodom sniježne grude je način uzorkovanja gdje istraživač preko prvih nekoliko sudionika pronalazi daljnje sudionike za istraživanje. Ovo predstavlja učinkoviti i financijski nezahtjevan način uzorkovanja. Također, ova metoda omogućava istraživaču bolju komunikaciju sa sudionicima istraživanja te je izrazito korisna prilikom regrutiranja sudionika koji žele ostati anonimni u istraživanju. Uzorkovanje metodom sniježne grupe je gradualni proces koji je pod utjecajem vremenskog ograničenja (Naderifar i dr., 2017: 2/3).

Prema autorici Ilišin, mladost je tranzicijsko razdoblje između djetinjstva i odrasle dobi, stoga je univerzalno obilježje mladih razmjerno niska životna dob. Iako je statistički donja granica mladosti najčešće određena kao 15. godina života, gornja granica ipak varira od najčešće 24. godine života, ali ponekad i 29. ili 34. godine života. U kontekstu ovog istraživanja koristit će se model gdje donja granica predstavlja 18. godinu života, a gornja 34. godinu. Razlog zbog kojeg se koriste ove granice je, kao što autorice navode, tendencija proširenja granica mladosti u istraživanjima prema ranijoj životnoj dobi zbog ranijeg ulaska u pubertet, a prema kasnijoj dobi zbog sve kasnijeg stupanja u „svijet odraslih“. Ule ističe da je ova tendencija poznata kao "produžena mladost", a karakterizira ju sve duže

institucionalizirano obrazovanje, otežano zapošljavanje, usporeno osamostaljivanje (socio-ekonomsko), odgoda zasnivanja vlastite obitelji i slabo uključivanje mladih u javne poslove (društveno odlučivanje) (Ule prema Ilišin i dr., 2013: 10). Promjene koje se zbivaju u suvremenom svijetu ponajprije i ponajviše pogađaju upravo mlade kroz aspekte prijašnje navedene. Stoga, prema Ilišin suvremene generacije mladih sazrijevaju u znatno rizičnijim uvjetima, obilježenim procesima i posljedicama globalizacije gdje rastu zahtjevi za profesionalnom mobilnošću, fleksibilnošću i razvojem informacijsko-komunikacijske tehnologije (Ilišin i dr., 2013: 10).

3.4. Mjerni instrument

U istraživanju se koristila metoda polustrukturiranog intervjua. Odabir korištenja polustrukturiranog intervjua prema autorici Tonton predstavlja odluku za korištenje fleksibilnijeg dizajna u istraživanju gdje su sugovornici pravi protagonisti i gdje se naglašava njihova uloga i važnost u kontekstu istraživanja. Ideja provođenja polustrukturiranog intervjua leži u tome da se stvori ozračje dinamične i fleksibilne komunikacije u kojoj sugovornik kojeg se intervjuiira ima mogućnost odgovarati na postavljena pitanja koristeći vlastitu logiku komunikacije. Za istraživača ovaj pristup omogućava dublje zadiranje u elemente koje smatra relevantnima za istraživanje uz pitanja gdje je predmet interesa predefiniiran. Proces intervjua u istraživanju je dijalog između dva subjekta, gdje istraživač govori što je to manje moguće, to jest, limitira se u komunikaciji kako bi stimulirao sugovornika na govor. U kontekstu polustrukturiranog intervjua, istraživač daje sugovorniku potpunu slobodu govora i time stavlja naglasak na perspektivu sudionika. Istraživač nastoji zadobiti i zadržati interes sugovornika kroz proces intervjuiranja igrajući aktivnu ulogu u sugovornikovim refleksijama i sjećanjima, bez gubitka koncentracije. Unatoč postojanju zapisa o temama kroz koje istraživač u intervjuu mora proći sa sugovornikom, formuliranje pitanja i redoslijed njihovih postavljanja je fleksibilan – istraživač ima slobodu procijeniti kako i kada ih postaviti (Tonon, 2012: 49-51).

Prilikom dizajniranja i provedbe polustrukturiranog intervjua, Adams navodi da je potrebno proći kroz nekoliko koraka. Prvi korak je odabir sudionika i dogovaranje intervjua. Jedan od problema s kojim se istraživač može susresti prilikom ovog koraka je potreba za procjenom vremenskog trajanja intervjua kako bi se o istom moglo obavijestiti sudionike. Ovdje treba paziti da intervju ne bude predug i zamoran, ali ne smije biti ni prekratak jer se neće moći prikupiti sve ključne informacije u tom roku. Drugi korak koji autor navodi se odnosi na sastavljanje pitanja i vodiča za intervju. Treba imati na umu da je vodič za intervju

podložan promjenama te da njegov prvi dizajn nije nikada i onaj konačni. Kroz provođenje intervjua će se istraživaču ukazati nove informacije i potrebe za izmjenom i korekcijom vodiča. Treći korak je pokretanje procesa intervjuiranja. U ovom koraku autor naglašava zadatak istraživača u prezentiranju samog sebe. Istraživač se mora prikladno odjenuti, uvijek uraniti kako bi se mogao pripremiti za intervju i zahvaliti sugovorniku na sudjelovanju prije početka samog intervjua. Također, u ovom koraku se razmatra pitanje informiranog pristanka, to jest, autor navodi da se sugovornika mora informirati o tome u što se upušta sudjelovanjem u intervjuu i dobiti njihov pristanak. Sljedeći korak je usavršavanje tehnika intervjuiranja koje je i rezultat samog procesa intervjuiranja – prolazeći kroz više intervjua, istraživač će se „ispraksirati“ u svojoj ulozi intervjuera. Posljednji korak koji Adams navodi je analiza i izvještaji provedenih intervjua što podrazumijeva obrađivanje i analiziranje dobivenih podataka iz intervjua te transkripciju istih (Adams, 2015: 495-504).

Mjerni instrument se sastoji od šest kategorija: a) sociodemografska obilježja, b) obrazovne perspektive, c) profesionalne aspiracije, d) slobodno vrijeme, e) turizam i f) ostanak ili odlazak s otoka. U sociodemografskim obilježjima su se postavljala pitanja o spolu, dobi i mjestu prebivališta sugovornika/ce. Kategorija obrazovnih perspektiva se odnosila na završeni ili trenutni stupanj obrazovanja, zadovoljstvo istim te na neke buduće obrazovne aspiracije sugovornika. Profesionalne aspiracije su ispitivale trenutni radni status sugovornika i područje obavljanja rada, (ne) zadovoljstvo trenutnim radnim mjestom te buduće profesionalne aspiracije (na otoku ili van njega). U kategoriji slobodnog vremena se nastojalo ispitati s koliko slobodnog vremena sugovornici raspolažu na dnevnoj bazi, gdje i s kim provode to slobodno vrijeme, načine na koje ga provode i jesu li zadovoljni ponudom kulturnog sadržaja u mjestu svojeg prebivališta. Peta kategorija, turizam, se odnosila na generalni stav o turizmu na otoku Hvaru, što sugovornici smatraju prednostima, ali i nedostacima određenih tipova turizma koji su prisutni na otoku, prednosti i nedostaci života tijekom perioda turističke sezone, ali i u periodu van sezone (kasna jesen/ zima/ rano proljeće). U posljednjoj kategoriji se htjelo uvidjeti kako sugovornici vide svoju budućnost na otoku – žele li ostati ili otići na kopno? Ovdje se ispitivala učestalost odlaska na kopno, ali i razlozi odlaska, značaj prirode (okoliša) u životima sugovornika, buduće namjere ostanka ili odlaska s otoka i razlozi koji su donijeli do te namjere.

3.5. Postupak provedbe istraživanja

Za potrebe provedbe ovog istraživanja koristila se kvalitativna metodologija. Prema Maxwellu, glavna zadaća korištenja kvalitativne metodologije u istraživanjima je razumijevanje značenja predmeta istraživanja za sudionike istraživanja, situacija i akcija u kojima su oni involvirani, konteksta u kojem oni djeluju i kako taj kontekst utječe na njihove akcije (Maxwell prema Tonon, 2012: 48). Camfield i drugi navode da kvalitativne metode imaju najviše uspjeha kod istraživanja koje se provode u manjim, lokalnim zajednicama gdje se koristi lokalni jezik i već je uspostavljen neki odnos (Camfield i dr. prema Tonon, 2012: 48). U polustrukturiranom intervjuu, istraživač pruža sugovorniku priliku za potpunu slobodu govora čime se i naglašava osobna perspektiva sugovornika. Ovakav pristup, u kontekstu ovog istraživanja, omogućava da se dublje istraži kvaliteta života mladih na otoku Hvaru, ne držeći se „ograničenih“, kvantitativnih definicija kvalitete života kao takve, već se sugovornicima omogućava da samostalno opišu i naglase njima relevantne stvari i time detaljnije dočaraju cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru.

Provedba intervjuja u sklopu istraživanja je započela u veljači 2022. godine te se odvijala sve do sredine svibnja 2022. godine. Intervjui su provedeni na više načina: uživo, telefonski ili *online* (preko *Zoom* aplikacije). Razlozi tome su različite okolnosti svakog pojedinog intervjuja. Namjera je bila da svi intervjui budu provedeni uživo, no neki su morali biti provedeni putem telefona i online metoda iz razloga geografske udaljenosti (značajan broj sugovornika je boravio van otoka u vremenu provođenja intervjuja) i zbog toga što je nekim sugovornicima bilo ugodnije razgovarati na druge načine, a da nije uživo. Prosjek trajanja provedenih intervjuja je deset minuta. Na početku svakog intervjuja, sugovornike/ce se upoznao s predmetom istraživanja, time da se intervju snima za potrebe transkribiranja te da će njihovi podaci ostati anonimni u interpretaciji i prikazivanju rezultata istraživanja. Pristanak svih sugovornika/ca je bio u potpunosti dobrovoljan, što je potvrđeno potpisivanjem Obrasca suglasnosti za sudjelovanje (za sugovornike/ce gdje je intervju bio proveden uživo) ili verbalnim pristankom (za telefonske i *online* intervjuje). Kako bi se očuvala spomenuta anonimnost sugovornika/ca, njihova imena su u radu kodirana (Sugovornik/ca 1 je S1 itd.).

Razgovori su snimani mobilnom aplikacijom za intervjuje provedene uživo ili putem aplikacije za snimanje glasa na računalu za *online* i telefonske intervjuje. Svaki intervju je detaljno i doslovno transkribiran prema pripadajućoj snimci. Odgovori sugovornika/ca su kategorizirani kako bi se što kvalitetnije analizirali i interpretirali u djelu rada naslovljenom „Rezultati istraživanja“.

4. REZULTATI I RASPRAVA

4.1. Sociodemografska obilježja

U prvom dijelu istraživanja su nas zanimala neka sociodemografska obilježja sugovornika, preciznije njihov spol i dob. U istraživanju je sudjelovalo četrnaest žena i šesnaest muškaraca. Istraživanje je obuhvaćalo osobe od 18 do 34 godine. Od trideset sugovornika, po četvero sugovornika ima 23 ili 26 godina. Njih troje ima 28 godina. Po dvoje sugovornika ima 20, 21, 22, 30 ili 34 godine. Po jedan sugovornik ima 18, 19, 27, 29, 32 ili 33 godine.

4.2. Obrazovne perspektive

Prva tema koju smo ispitali u okviru ovog istraživanja se odnosila na obrazovne perspektive mladih na otoku Hvaru. Obrazovanje predstavlja značajan element kvalitete života mladih ljudi. Na otocima je taj element vrlo specifičan zbog smanjenih mogućnosti obrazovanja u odnosu na kopno, što se očituje kroz smanjen izbor srednjoškolskog obrazovanja i nedostatak institucija visokoškolskog obrazovanja na otocima, što iziskuje potrebu za odlazak na kopno ako se želi nastaviti obrazovanje. Za početak smo htjeli istražiti završeni stupanj obrazovanja svakog sugovornika. Najviše sugovornika ima završenu srednju školu. Dvoje sugovornika ima završeno preddiplomsko obrazovanje. Jedan sugovornik ima završeno preddiplomsko obrazovanje i u procesu je drugog preddiplomskog studija. Četvero je u procesu preddiplomskog obrazovanja. Četiri sugovornika imaju završen diplomski stupanj obrazovanja, a troje sugovornika je trenutno u procesu diplomskog obrazovanja. Troje sugovornika ima završenu privatnu školu, tečaj krojenja ili poljoprivredni tečaj, a jedna sugovornica je u procesu studija na višoj školi. Nakon ispitanog završenog stupnja obrazovanja, zanimalo nas je jesu li sugovornici zadovoljni svojim završenim ili trenutnim obrazovanjem ako su u procesu studiranja. Najviše sugovornika je zadovoljno svojim završenim/ trenutnim obrazovanjem. Dva sugovornika su relativno zadovoljna.

- *Mislim da općenito u Hrvatskoj imamo dosta loš sistem fakulteta i da se stvari predavanju na arhaičan način koji je vrlo neusklađen na štetu studenata sa svim standardima Europske Unije. (S2)*
- *Zanimljivo je područje kuharstva, ali je nedovoljno vremena za učenike da se uspiju obrazovati za to posebno zanimanje. Skraćeno rečeno, škola je zakazala. (S4)*

Uz to, dva sugovornika nisu zadovoljna svojim završenim obrazovanjem.

- ... završio sam školu, ali praktični dio nastave nismo nikad održavali jer nam škola jednostavno nikad nije mogla omogućiti prostor ni novac. (S21)

- Kad bi danas mogla birat, vjerojatno bi izabra neki drugi fakultet. (S26)

Iduće pitanje se odnosilo na buduće planove sugovornika vezano uz nastavak njihovog obrazovanja. Ovdje smo htjeli ispitati imaju li sugovornici želju nastaviti se obrazovati u vidu formalnog ili neformalnog obrazovanja. Devet sugovornika je izjavilo da ne namjerava nastaviti obrazovanje. Devet sugovornika će možda nastaviti obrazovanje, u formalnom ili neformalnom obliku. Osam sugovornika namjerava nastaviti obrazovanje u formalnom obliku, na preddiplomskom ili diplomskom studiju.

- Pa htjela bi ić na psihologiju ili tako nešto. (S8)

- Pa u području kulture bi se htjela dodatno obrazovat nakon faksa, dodatni diplomski studij u Hrvatskoj ili negdi vani, ako to bude moguće. (S16)

- Pa ja sam tu još uvijek, kako bi rekla... na dvije strane. Bi i ne bi. Bi, na primjer, da nemam dijete, koje imam sad već pet godina. Onda bi vjerojatno negdi nastavila, ali negdje van Hrvatske. Neki fakultet ili nešto. (S23)

Četvero sugovornika bi se htjelo nastaviti obrazovati kroz neke oblike neformalnog obrazovanja, poput tečajeva za odrasle i sličnog.

- Pa svakako pratim i dalje plan i program moje bivše škole, koja nam je obećala da ćemo imat nekakve tečajeve u mom području, koji bi me zanimali. (S12)

- Ne što se tiče formalnog obrazovanja, ne planiram upisivat diplomski studij, ali se definitivno, uvijek svakodnevno obrazujem na temu svog posla i ono, tokom svog posla i uvijek je tu neka nova tehnologija, nešto novo što treba naučiti i pohvatat. Uvijek sam zainteresiran za napredovanje i naučit nešto novo. (S22)

4.3. Profesionalne aspiracije

U okviru teme profesionalnih aspiracija, koja je direktno povezana s prijašnjom temom obrazovnih perspektiva, htjeli smo ispitati nekoliko stvari. Prva se odnosila na radni status sugovornika. Većina sugovornika radi isključivo sezonski. Devet sugovornika radi sezonski uz studiranje. Sedam sugovornika radi cijelu godinu, a jedan sugovornik je nezaposlen.

Što se tiče područja obavljanja rada, većina radi u uslužnim djelatnostima. Od toga, njih jedanaest je kao područje obavljanja rada navelo turizam, a njih devet radi u području ugostiteljstva. Jedna sugovornica radi u području trgovine i jedna sugovornica radi u području dizajna. Jedan sugovornik radi u IT industriji te je jedan sugovornik rekao da radi u lokalnoj samoupravi.

Pet sugovornika je navelo da uz sezonski rad u turizmu, zimi obavljaju drugačije poslove.

- *U kafiću. U slobodno vrijeme radim i kao krojačica.... (S6)*
- *Sezonski su u turizmu, a studentski su... pa nisam baš sigurna šta je to, to je kao neki IT zato jer provodim quality assurance stranice jedne američke firme. Dakle Q&A i testiranje tih stranica. (S11)*
- *Zimi sam građevinar i ribar, a ljeti prijevoz putnika brodom. (218)*
- *Radim po zimi za jednu restauratorsku firmu, to je po ugovoru o djelu non-stop, a po ljeti radim u turizmu. (S24)*
- *Van sezone, evo trenutno zimi već dvi godine se bavim keramikom, točnije izradom tanjura i šalica, uporabnom keramikom i jako sam zadovoljan. (S25)*

Nadalje, htjeli smo ispitati zadovoljstvo sugovornika svojim radnim statusom, ali i poslom koji obavljaju ako su zaposleni. Ovdje je zadovoljstvo poslom značajno i zbog činjenice za većina naših ispitanika radi u turizmu, koji predstavlja primarnu gospodarsku granu hrvatskih otoka, tako i otoka Hvara. Većina je zadovoljna svojim radnim statusom/zaposlenjem, dok je jedan sugovornik djelomično zadovoljan, a jedna sugovornica nije zadovoljna svojim trenutnim poslom.

- *Pa i da i ne. Rad u restauraciji mi se sviđa, ali tu ne mogu dobit stalno zaposlenje. A rad u turizmu mi je svake godine sve manje drag... to ne smatram nekim ozbiljnim zaposlenjem, ukoliko nemaš neki svoj obrt ili tako nešto. Mislim da ono, bilo ko ko radi za nekoga u turizmu ne može baš planirat budućnost u tome jer to je ne sređeni posao. (S24)*
- *Pa mislim da je bilo prenaporno, previše intenzivan posao za premali broji ljudi koji taj posao rade. (S16)*

Nadovezujući se na njihovo zadovoljstvo, htjeli smo saznati imaju li naši sugovornici neke planove za budućnost što se tiče njihovog zaposlenja. Ovdje smo htjeli saznati žele li sugovornici ostati u istom poslu koji trenutno obavljaju, žele li oni koji imaju/su u procesu

visokog obrazovanja raditi u struci ili žele li sugovornici koji rade isključivo sezonski naći zaposlenje kroz cijelu godinu. Također, htjeli smo ispitati žele li sugovornici ostvariti svoje profesionalne aspiracije na otoku ili izvan njega, ako imaju neke planove za budućnost. Ovdje su planovi naših sugovornika dosta podijeljeni. Sedam sugovornika namjerava ostati ili napredovati na trenutnom poslu u turizmu u budućnosti. Šest sugovornika namjerava ostati raditi u turizmu, no ne na istoj poziciji već bi htjeli probati nešto drugo. Šest sugovornika, koji su u procesu ili imaju završeno visokoškolsko obrazovanje, bi se htjelo zaposliti u struci. Troje sugovornika bi htjelo ostati ili napredovati u svojem poslu koji nije u području turizma. Troje sugovornika ima planove za rad ljeti u turizmu i u drugim područjima zimi. Troje sugovornika je neodlučno u vezi svoje profesionalne budućnosti, a dvoje sugovornika nema neke planove za budućnost.

Sugovornici koji su izrazili želju za ostvarivanjem svoje profesionalne budućnosti na otoku Hvaru ipak naglašavaju da postoje neke poteškoće pri ostvarivanju toga.

- *Pa definitivno želim raditi u struci u budućnosti, mislim provoditi istraživanja... Bilo bi dobro da je na otoku, ali nekako ne vjerujem baš da će to bit moguće. Zapravo, za početak se uopće nebi ni pokušavala vratit na otok, ali tipa u sljedećih desetak godina se planiram vratit. (S11)*
- *Tri godine sam već ovdje nazad i nakon faksa sam mislio da mi je isto gdje to radim, ali sad mislim da je u Hvaru zapravo puno, puno teže pokušat išta ozbiljnije u umjetnosti raditi, nego u nekom većem gradu. Radi infrastrukture cijelog grada, ne postoji nikakva stalna kulturna djelatnost ili ono, gdje bi se mogla umjetnost živo odvijat. ...Pa bi, ali mislim da to nije realno. Premal je grad po zimi. (S24)*

Petero sugovornika u budućnosti želi raditi na kopnu. Od toga, tri sugovornice su u procesu visokoškolskog obrazovanja i namjeravaju raditi u struci.

- *Pa planiram se baviti svojim stečenim zvanjem, to jest obrazovanjem, ali nekako... vrijeme će odlučit. ...Pa, van otoka. Ali nikad ne znaš di ćete put odvest. (S5)*
- *Pa, trenutno bi se tila baviti onim što studiram, naći neki posao u nekoj firmi i eto. ... Iskreno bi rađe na kopnu. Pa jednostavno smatram da je širi opseg ponude poslova koje mogu nać na kopnu nego na Hvaru. (S10)*
- *Aha, u budućnosti bi volila ovo šta sad studiram, pa bi volila u tom smjeru ić, time se baviti. ...a mislim da bi radije na kopno. Zato što... mislim da je lakše, bolja je*

povezanost, ima više klijenata i svi su centri vezani uz to, s namještajem i svime, sve je nekako bliže na kopnu. (S29)

Jednom sugovorniku je svejedno gdje će biti, no želi raditi u struci.

- *Pa s obzirom da je četvrta i peta godina mog studija, znači mm, profesorski smjer, cilj mi je raditi u svojoj struci, odnosno biti profesor kemije ili biologije. ...Iskreno, ne bitno mi je. Važno mi je radno mjesto, za ostalo ostajem otvoren. (S3)*

4.4. Slobodno vrijeme

Iduća tema koju smo ispitali u sklopu ovog istraživanja se odnosila na slobodno vrijeme. Autorica Vidulin-Orbanić definira slobodno vrijeme mladih kao nešto izrazito važno za našu civilizaciju jer tako mladi razvijaju svoju individualnost primjerenim programima te se upoznaju s raznim vrstama aktivnosti (Vidulin-Orbanić, 2008: 20). U slučaju otoka Hvara, posebne okolnosti slobodnog vremena mladih predstavlja turizam, koji stvara disproporciju između perioda sezone i ostatka godine, u vidu količine slobodnog vremena, ponude sadržaja i mogućnosti na otoku. Za početak smo htjeli vidjeti s koliko slobodnog vremena naši sugovornici raspolažu na dnevnoj bazi. Najveći broj sugovornika raspolaže s 4-8 sati slobodnog vremena dnevno.

Iako je pitanje bilo postavljeno generalno, neki sugovornici su sami istaknuli razliku između količine slobodnog vremena s kojom raspolažu ljeti u odnosu na količinu s kojom raspolažu zimi.

- *Pa zimi cili dan, a liti ne baš, liti samo navečer. (S8)*
- *Pa zimi skoro cili dan ali, ljeti baš i nemam toliko vremena za sebe. (S9)*
- *Zimi cijeli dan kad ne spavam, a liti... možda četiri, pet sati. (S13)*
- *Ljeti ne raspolažem sa slobodnim vremenom, a zimi dvadeset pet sati dnevno. (S19)*
- *Pa, pošto radim sezonski, zimi sam uglavnom uvijek slobodna. (S23)*

Kod jednog sugovornika koji ne radi u turizmu, situacija je obratna.

- *Ne jako puno, ali svaka sekunda je dragocjena. Ne znam, ovisi od godišnjeg doba, količine posla, i mogućnosti. Zimi je dan vrlo kratak, tako da dnevno imate slobodnog vremena svega dva sata, ljeti malo duže. Nekih četiri, pet sati. Šest, sedam, ne znam. (S26)*

Neka **mjesta** na kojima naši sugovornici najčešće provode svoje slobodno vrijeme su kafići, stan ili kuća, u prirodi, u polju, noćni klubovi, restorani, kino i muzeji.

Najčešći **načini** provođenja njihovog slobodnog vremena uključuju šetnje, odmaranje, bavljenje sportom ili treningom, čitanje, bavljenje poljoprivredom, putovanja, odlazak na koncert, plivanje, odlazak na kavu ili piće, bavljenje umjetnosti, druženja kod prijatelja ili na kominu, jedrenje, ribolov, vožnja brodom, igranje video igara i hiking.

Pod **okruženje** s kojim najčešće provode svoje slobodno vrijeme, sugovornici su naveli prijatelje, užu i širu obitelj, kolege iz škole ili fakulteta, partnera/icu ili kućne ljubimce.

Neka od mjesta ili načina za provođenje slobodnog vremena navedenih gore nisu dostupna na otoku uopće ili cijelu godinu te su navedena od strane sugovornika koji provode dio godine izvan mjesta otoka. Ovo je bio jedan od motivatora za postavljanje našeg idućeg pitanja koje se odnosilo na zadovoljstvo sugovornika ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena na otoku Hvaru. Većina sugovornika je izrazila nezadovoljstvo ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena na otoku.

- *Zato što, hm... sadržaj nije primjeren niti jednoj dobnoj skupini, odnosno, ili je usredotočen na manju djecu, poput sporta, to jest samo nogomet, ali drugo, doslovno nema ništa drugo za nekog mojeg godišta, od osamnaest na prema naprijed, nema apsolutno ništa osim kafića. (S1)*
- *Pa, mislim da je to problem koji najviše ispašta radi neisplativosti držanja poslova tijekom zimskih mjeseci, šta je problem s kojim se ugostitelji nose već dugi niz godina. Nekakve vrste poticaja ili inicijative od strane viših tijela, poželjno države ili Europe unije, za kulturnim i zabavnim događanjima i općenito sadržajima i okupljanjima za mlade bi bili, mislim, od velike koristi ljudima na otoku koji su onako dosta nesložni radi manjka takvih stvari. (S2)*
- *Fali nam sadržaja. Ja bi rado, ne znam... otišla pogledat film ili neku predstavu ili balet ili bilo šta, a za bilo šta takvo moramo ić u Split. (S12)*
- *Pa zadovoljan... mislim da može puno bolje što se tiče toga, izgubili smo sad i teniske terene. Dvorana je premala i školska, a novac se ulaže u stvari koje... mislim, umjesto da se ulaže u sport, ulaže se u druge stvari koje nisu možda toliko relevantne za mlade. Ali općenito i nema tolike inicijative za organizaciju nekih evenata ili koncerata ili nešto u tom smislu. (S22)*

Neki od njih su posebno naglasili problem te ponude zimi, u periodu izvan turističke sezone.

- *Pa iskreno i ne baš. Jer zima na otoku je... pusta i grozna baš. Baš nemaš toliko opcija da bi igdi mogo provest vrijeme, kao da ste zatočeni na ovom otoku Hvaru. Ljeti bar ima opcija. (S9)*
- *Mislim da je u doba ljeta i u doba turističke sezone jako puno izbora. I da se to jako razlikuje s obzirom na zimsko razdoblje kada se čak ne može otići ni na čaj uvečer ili na piće jer su kafići zatvoreni u 9. Jednostavno, to se na kraju srozava na to da se mladost ili druži po tuđim kućama, odnosno kućama od prijatelja ili se smrzava negdje na otvorenom. (S11)*
- *Pa nema dosta sadržaja, ne znam. Ne samo za mene nego i za mlade, da ima možda više kina, neke igraonice... kafićih ima, ajde to stoji, ali da ima nešto da mladi mogu ić negdi, baš za njihovo okruženje... liti ima svega, a zimi fala Bogu nema ničega. (S27)*

Petero sugovornika je zadovoljno ponudom sadržaja, a jedna sugovornica je neodlučna.

- *Smatram da bi moglo bit više sadržaja, ali onaj sadržaj koji postoji redovito posjećujem, tako da sam poprilično zadovoljna. (S16)*
- *U principu, ja sad, osobno, jesam zadovoljan zato što se moje slobodno vrijeme bazira na nekakvim prirodnim vrijednostima otoka i meni je to dovoljno... ali vjerujem da mlađim generacijama, koje su srednja škola, to nije dovoljno. Kao što nije bilo ni meni dok sam ja bio srednja škola. (S26)*

Sugovornike koji su izrazili nezadovoljstvo ponudom sadržaja smo pitali što bi htjeli vidjeti u ponudi za provođenje slobodnog vremena na otoku.

- *Pa primarno, tipa grad Hvar nema kino, što je postojalo u povijesti, a u današnjem vremenu ga nema. Također fale nekakvi sportski centri, sportske dvorane za vježbanje nekih sportova... (S3)*
- *Bilo je recimo prije korone, bile su one neke radionice koje su se organizirale, šivanje, ručnog rada ili tako nešto. To je bilo interesantno. Bile su čak neke plesne grupe, to je isto bilo zanimljivo. (S6)*

- *Pa neki kulturno-zabavni program. Nema razloga zašto kino nebi bilo i preko zime, mislim postoje ljudi na otoku koji žele ići u kino, a ne samo preko ljeta. Imamo kazalište koje je relativno neiskorišteno, ili bilo do nedavno. (S11)*
- *...tipa da nam otvore neki sportski centar, teretanu ili tome nešto slično. Igraonu recimo, sa videoigrama i tako. (S21)*
- *Sigurno bi bilo dobro da postoji nekakav društveni dom u kojem bi se nekakva događanja događala. (S26)*

4.5. Turizam

Turizam se pokazao kao faktor koji oblikuje živote mladih na otoku Hvaru u više aspekata njihove kvalitete života, uključujući prethodno ispitane obrazovne i profesionalne aspiracije te njihovo slobodno vrijeme. Upravo zbog njegove značajnosti, ali i važnosti turizma kao gospodarske grane na otoku Hvaru smo htjeli ispitati stavove naših sugovornika o turizmu i o njihovom životu tijekom i izvan turističke sezone.

Kao uvod u ovu temu smo sugovornike pitali o njihovom generalnom mišljenju o turizmu na otoku. Ovdje smo htjeli vidjeti kako oni percipiraju turizam na otoku – kao pozitivnu ili negativnu pojavu. Prema njihovim izjavama, najviše sugovornika percipira turizam na otoku kao nešto pozitivno, dok njih četvero smatra da turizam na otoku ide u negativnom smjeru.

- *Pa mislim da je, a da nije dobro za otok... ogroman naglasak koji je stavljen na turizam, makar razumijem da je turizam originalno na Hvaru potekao kao bijeg od tragičnih uvjeta života. Međutim on je imo nenamijenjene posljedice, umm, oblikovanja načina života koji ima puno mana. (S2)*
- *Pa u zadnjih par godina je počelo bit malo negativno jer je na Hvaru počeo bit masovni turizam. Znači, ljudi dolaze i odlaze... previše je ljudi jednostavno koji dolaze na Hvar. (S9)*
- *Pa... ne znam, smatram da smo išli u krivom smjeru. Ne znam, Hvar ima puno više toga za ponuditi osim samog noćnog života, imamo toliko lijepe kulturne baštine i moglo se to nekako bolje uskladiti. Mislim, privlačimo turiste koji su mladi i neobzirni prema nama, šetaju se ode goli bez majica okolo, stalno su pijani, dođu na jednu noć, naprave nered u dućanu. (S12)*
- *- Mislim da je negativno zato što ne radimo na održivom turizmu, nego samo još, još, još. Tako da, to ne ide u boljem, nego u lošijem smjeru... (S28)*

Nekoliko sugovornika ima podijeljeno mišljenje, navodeći da turizam na otoku ima svojih pozitivnih i negativnih strana.

- *Smatram da je pozitivno zato što je turizam jedan od razloga iz kojih mogu priuštiti, odnosno moja obitelj može priuštiti da otiđem u drugi grad studirati i obrazovati se. Ali... možda u mjeru u kojoj se trenutno događa i s ljudima s kojima se trenutno događa jer nije baš idealno za kulturno središte kao što je Hvar, i povijesno središte. (S11)*
- *Pa mislim da je miks. Mislim da je prije bio bolji, jer su prije dolazili više obiteljski. Bili bi duže na otoku, sad dođu samo dva-tri dana partijaneri. Mislim da to nije održivo. (S15)*
- *Pa smatram da je turizam nešto od čega živimo, ali da je u jednoj mjeri previše tog turizma i da bi trebalo biti nekako održivije. Jedan način da je produži sezona je da se to bolje rasporedi po godini. (S16)*
- *Budući da mi jesmo turistički otok, pozitivno je to da mi od toga živimo. A u isto vrijeme je to i negativno. Znači da mi nemamo turizma, mi vjerojatno ne bi imali od čega živjeti. (S23)*

Kako bi dublje ispitali stavove sugovornika o turizmu na otoku, pitali smo ih mogu li navesti, za njih, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma prisutnih na otoku. Primjeri koje smo im dali su bili masovni, obiteljski i party turizam, o kojima se najviše govori kada se govori o turizmu na otocima. Naravno, uz njih, sugovornicima je dan poticaj da navedu i neki drugi primjer ako ga žele prokomentirati.

O masovnom turizmu su naši sugovornici rekli sljedeće:

- *U redu, pa...masovni turizam je generalno dosta loš jer dehumanizira i ljude i turiste i dosta...najviše od svih oblika turizma oštećuje našu obalu, prirodnu i kulturnu baštinu jer sam taj protok ljudi devastira. Najočitiiji primjer toga u prenapučene uvale kad se ljudi kupaju i onda dolazi do zagađenja uvala od strane brodova... (S2)*
- *Pa dobro mislim da je prednost masovnog turizma to šta stvarno daje ljudima na otocima poslove i novce od kojih mogu živjeti. (S16)*
- *U Hvaru je očito masovni turizam, a traje samo tri mjeseca. Mislim da se onda pod time pretpostavlja da čovjek u turizmu ta tri mjeseca radi mimo nekih općih pravila rada jer se očekuje da se radi svaki dan, cijeli dan i ono, da se ne isplati prijavljivati radnika i tako te stvari. (S24)*

- *Pa masovni turizam, mislim da je dugoročno neodrživ i tu bi svakako išo s neakvim zaključkom da je više negativnih strana nego pozitivnih. Od devastacije obale, bilo stranaca bilo od nas samih radi konstantne gradnje, betonizacije i tako dalje... kao pozitivne, kratkoročno naravno brzi priljev velike količine novaca, ali to je samo kratkoročno. (S25)*

O party turizmu su rekli sljedeće:

- *Pa u zadnje vrime se turizam na Hvaru generalno okreće prema tome, Carpe Diem, ono izlasci, opijanja, droge ovo ono. (S5)*
- *Čak je i previše i previše ovisimo o tome. Primjerice kad je bila ova situacije o koroni, mi smo pali, nije bilo dovoljno posla, ljudi nisu mogli zaraditi radi te situacije i previše je tog party turizma za tako malo misto. (S7)*
- *Što se tiče party turizma, mislim, to je sve uredu u umjerenj količini, ali ako je ako je jedina promocija našeg prekrasnog grada i otoka to da mogu doći se jeftino napit, to nije, po meni, uredu prema niti prema gradu niti prema ljudima koji žive tamo tijekom godine i u sezoni. (S11)*
- *Veliki nedostatak je neorganizirani party turizam, koji ostavlja posljedice za okoliš i ekologiju. (S19)*
- *Pa evo, najpopularnije pitanje je taj party turizam u Hvaru, koji donosi velike količine novaca u kratko vrijeme, međutim uništava sve ostalo. Ljudi se polakome i nakon toga imate jednu vrlo negativnu posljedicu koja se sad očituje u gradu Hvaru, a to je to da imate jako malo, izuzetno mali broj educiranih mladih ljudi. (S26)*

O obiteljskom turizmu je rečeno sljedeće:

- *Super je organiziran obiteljski turizam u predsezoni i postsezoni. Ti ljudi s djecom ne dolaze baš kad je visoka sezona, upravo radi tih party gostiju. (S19)*
- *A puno je bolje imati kvalitetniji turizam, obiteljski turizam, di se ljudi vraćaju, ko na primjer šta je na južnu stranu otoka di se iste familije vraćaju već godinama. (S20)*
- *Nekako, imam osjećaj da veće fali tog obiteljskog turizma, mirnijeg načina, da je malo previše tog party turizma, da je malo previše alkohola i šušura i ostalih popratnih stvari. Tako da, znači nekako, mislim da trebaju dolaziti obitelji i mirniji, stariji ljudi, pogotovo da se razvije zimski turizam. (S30)*

Neki sugovornici su prokomentirali i neke druge tipove turizma te njihove prednosti i nedostatke:

- *Nedostatci... obiteljski turizam i nije toliko razvijen, a tipa nedostatak je šta smo prije imali nekakav **medicinski turizam**, sada ga više nemamo. Gubimo te neke grane koje su prije postojale, a sad ih nema i više je usmjereno na mlade turiste. (S1)*
- ***Elitni turizam** je malo bolji što se tiče devastacije jer manje ljudi dolazi i radi same prirode elitnog turizma koja naglašava prirodnu i kulturnu baštinu i estetiku samog iskustva, intervencije koje se događaju kao posljedice elitnog turizma su dosta umjerenije i bolje za grad. Međutim, posljedice elitnog turizma na stanovnike su takve da se u elitnom turizmu zarađuju poprilično veliki novci i time se ljudi demotiviraju od dodatnog obrazovanja i traženja bilo kojeg puta u životu osim turizma. (S2)*
- *... a mislim da bi se trebalo poboljšati i potaknuti **kulturni turizam**, tako da se otvori više sadržaja vezanih uz kulturu koje ljudi mogu posjećivat. (S16)*
- *Nekakav drugi oblik turizma, nažalost, iz moje perspektive, to je ona istočnija strana otoka, znači nekakav ruralniji dio otoka di se sve više okreću tim nekakvim **agro turizmima, lječilišnom turizmu, avanturističkom turizmu** i mislim da je dugoročno to i za goste, jer im je šira ponuda, a i za nas same zdravije i kvalitetnije. (S25)*
- *Mislim da bi Hvaru najviše odgovarao taj obiteljski turizam i **sportski turizam**, da bi trebali graditi tenis terene i golf terene, da bi tako Hvar mogao imati i aerodromsku luku di bi mogli doći moćni ljudi sa privatnim avionom, malo igrati golf vikendom i tako to. (S28)*

Kroz iduća pitanja unutar ove teme smo htjeli ispitati kako turizam utječe na njih i kako oblikuje živote naših pojedinaca. Ovo smo ispitali tako da smo tražili do sugovornika da opišu svoj život tijekom turističke sezone, ali i s druge strane, u zimskom periodu. Slično kao i kod prijašnjeg pitanja, sugovornike smo pitali da navedu neke prednosti i nedostatke po njihovom mišljenju.

Kod prednosti, najviše sugovornika je istaknulo prednost **zarade, mogućnosti rada i bogatiju ponudu sadržaja** tijekom sezone. Uz to, neke druge navedene prednosti su kontakt s ljudima iz različitih dijelova svijeta, blizina mora, ugodna klima, bolja povezanost s kopnom i pad intenziteta posla u poslovima izvan turizma.

- *Prednost je definitivno zarada. Prednost je more, ne moramo odlaziti na ljetovanja. Hm...prednost je da ima puno više aktivnosti nego zimi i puno više mjesta za, čisto za se ono provesti vani. (S1)*
- *Prednosti su... mislim, meni su većinom prednosti jer se nešto događa u gradu, imaš priliku upoznat ljude koje možda inače nebi imo priliku upoznat i jednostavno je drugačija atmosfera nego što je to zimi. (S22)*
- *Tijekom sezone? Hm... meni je osobno prednost jer u mom poslu tijekom sezone malo padne intenzitet, nije to puno, ali ajmo reć da malo padne intenzitet i definitivno za kvalitetu života je jako bitna klima, a ljeti imamo stabilna vremena, tako da, praktički svaki dan možete uživati u prirodi, na moru i bilo di. (S26)*

Kao najveće nedostatke života na otoku, naši sugovornici naveli su nedostatak **slobodnog vremena, posljedice party turizma (razuzdano ponašanje gostiju i buka) i poskupljenje životnog standarda (prijevoz, namirnice i drugo)**. Neki drugi navedeni nedostaci su uključivali zdravlje i pad intenziteta posla u poslovima izvan turizma, što je za jednog sugovornika bila prednost života na otoku tijekom sezone.

- *Ja sam sa tom sezonom, kako sam otvorila obrt, vrlo nezadovoljna jer, osim sezone, nijedna druga struka ovdje više ne postoji. Meni posao pada i moja dosada raste. (S12)*
- *Tijekom sezone, pa na primjer ja nemam vremena sad ako moram, na primjer popravljat zube. Ali liti ja baš i nemam vremena za popravljat zube niti za ić u Split niti za obavljat nekakve pretrage, ovo ono. A zimi bi to na primjer mogla, eto. (S23)*
- *A kao negativno, svakako bi naveo to što je nama nekako ustaljeno onda u glavi da, s obzirom da gosti dolaze, mi moramo raditi. Ostavljamo si jako malo vremena za istražiti što mi želimo raditi ljeti, gdje mi želimo biti ljeti. Mislim da ukoliko ne izađemo iz tog fokusa, ostajemo, mnogi od nas, uključujući evo trenutno i mene, ostajemo sezonski radnici i nekakvi sluge situaciji u kojoj se nalazimo. (S25)*
- *A nedostaci su, ne znam. Meni je previše to, masa je ljudi pijanih, onda baš ne volim puno ić u grad sa djecom. Sad su već veliki pa ajde, ali kad su bili manji to baš nije bilo ugodno. (S27)*
- *Nedostatke... možda ta povezanost sa kopnom. Liti ima dosta tih katamarana i sad su to sve neke izvanredne linije, tako da mi ko otočani nemamo toliko tih linija koje su pogodne da za nas vrijedi karta i to. (S29)*

U odnosu na život tijekom sezone, sugovornike smo upitali da nam kažu nešto o svojoj kvaliteti života na otoku tijekom zime, to jest, u periodu izvan turističke sezone. Iako je sedam sugovornika zadovoljno životom na otoku tijekom zime, njih osamnaest nije zadovoljno, a pet sugovornika ima podijeljeno mišljenje. Najveće prednosti života na otoku za sugovornike su **mir i uživanje u prirodi na otoku**.

- *Odlično. Mir i tišina. Malo odmora do sezone. (S17)*
- *Pa osobno, evo ja sam nakon sedam godina Zagreba došla u Hvar, hvala Bogu par mjeseci prije nego što je krenula pandemija i potresi. Meni je super, ja sam sve svoje gušte pustio da se igraju, bavim se keramikom, treniram djecu rukomet, penjem, jedrim, šetam, u prirodi sam koliko mogu bit, na svježem zraku. Jako je malo stresa. (S25)*
- *Pa meni je dosta kvalitetno jer radim, zaposlena sam, tako da osam sati provedem na poslu. Ostatak provedem u polje, imamo polje i životinje tako da mi je dan ispunjen skroz. Nekad mi je i prekratak. (S28)*

Među nedostacima života na otoku zimi koje su naši sugovornici naveli se najviše ponavljaju **nedostatak sadržaja za mlade i nedostatak društvenog života** koji se odnosi na odlazak mladih s otoka u veće gradove na kopnu. Drugi navedeni nedostaci su slaba povezanost s kopnom, nedostatak trgovina i zdravstvene skrbi na otoku te nedostatak mogućnosti za zaposlenje.

- *Zimi nema života na otoku. Nema. Rade dva kafića u gradu i nema pasa na ulici. (S5)*
- *...fali mi društvenog, socijalnog života i stvarno to, u vrijeme kad nemam posla, osjetim i nisam zadovoljna. Kao mlada osoba na otoku, ja mislim da ovaj otok zimi nije ni za penzionere, a kamoli za mlade. (S12)*
- *Pa malo depresivno bude, bude sve zatvoreno. I još kad bude loše vrijeme, katamarani ne voze, ne mož ni otići iz otoka. (S15)*
- *Pa zimi... zimi bi volio da je malo življe, zato što većina ljudi otiđe s otoka zimi, ili budu na faksu ili nešto, putuju i tome slično. (S21)*
- *Zbog ovako svakodnevnih nekih stvari koje su puno otežane na otoku. Tipa, vezano za doktora, za zubara, za bilo koji komad odjeće, obuće... bilo šta da nam treba, sve to moramo ići u Split. (S29)*

4.6. Ostanak ili odlazak s otoka

Posljednja tema se odnosila na pitanje ostanka ili odlaska s otoka mladih. Unutar ove teme smo htjeli ispitati koliko često i zašto naši sugovornici odlaze na kopno, je li to iz potrebe ili zabave, koliki značaj pridaju prirodi i okolišu u svojem životu na otoku te zaključno, imaju li planove o ostanku ili odlasku s otoka za budućnost. Ovu temu smo ostavili za kraj zato što objedinjuje prijašnje teme o kojima smo razgovarali sa sugovornicima i zaključuje ih posljednjim pitanjem koje je ključno u širem pitanju budućnosti demografije hrvatskih otoka.

Kao što je ranije rečeno, započeli smo s odlascima na kopno. Ovdje smo pitali sugovornike da procjene koliko često odlaze na kopno, na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi. Šest sugovornika zbog studija na kopnu tamo provode više vremena nego na otoku. Sedam sugovornika odlazi na kopno više puta mjesečno. Pet sugovornika odlazi na kopno više puta godišnje. Četiri sugovornika su procijenila da na kopno odlaze jednom mjesečno, a njih troje odlazi jednom godišnje. Jedna sugovornica odlazi na kopno više puta tjedno. Troje sugovornika je procijenilo da odlazi često, a jedna sugovornica da odlazi rijetko na kopno.

Najčešći razlozi za odlazak na kopno su posjeta **liječniku ili zubaru, kupovina ili zabava**. Još neki navedeni razlozi uključuju studij ili neki drugi oblik školovanja, putovanja, posjetu prijateljima ili rodbini te poslovne ili administrativne razloge.

- *Neki razlozi bi bili, hmm...prvo znači, radi bilo kojeg medicinskog razloga. Bilo to zubar, doktor ili bilo šta jer nažalost na otoku Hvaru, to jest, u gradu Hvaru to nemamo. Na otoku je najbliže u Jelsi, koja je dosta udaljena... evo primjerice, od nedavno nemamo niti vađenje krvi u gradu Hvaru, nego se krv mora slati u Split što je apsurdno. (S3)*
- *Pa jako često idem u Split, zato šta u Hvaru nemam mogućnosti, na primjer, sad sam u autoškoli, nemam mogućnosti autoškole u Hvaru. Idem u Splitu u autoškolu, idem često u bolnicu u Split zato šta ode baš doktori nisu tako dobri. Nema ih toliko puno pa se ide u Split u bolnicu. Često idem u šoping u Split, jer u Hvaru baš i nemaš di kupit robu. (S8)*
- *U biti je najčešće to jer... kao prvo mi na otoku nemamo ničega. Mi za sve ove bitnije stvari trebamo ići an primjer do Splita, kao što su šoping, doktori i na primjer školovanje, na otoku je školovanje... imamo jednu jedinu školu i dva smjera, tako da se, ako oćete nešto veće, morate ić u Split ili čak negdi vanka. (S9)*

Potom smo htjeli istražiti značaj prirode i okoliša u životima mladih na otoku. Jedan od razloga za postavljanje ovog pitanja su rezultati istraživanja Babić i Lajić iz 2004. godine koji sugeriraju da je okoliš veliki *pull* faktor ne samo u vidu odmora i relaksacije, već i kod odabira mjesta u kojem će se mladi profesionalne ostvariti (Babić, Lajić, 2004: 274-280). Većina sugovornika pridaje veliki značaj prirodi i okolišu u svojem životu na otoku. Jedan sugovornik pridaje srednji značaj.

- *Pa to mi puno znači, ja uvijek izjavljujem da nebi nikad moglo živjeti u Zagrebu jer imam osjećaj da bi se ugušio tamo. ...To je veliki plus, ali nije mi to neki najvažniji faktor kod pitanja, primjerice, hoću li ostati na otoku. (S3)*
- *Pa, poprilično mi je to značajno zato jer danas se sve svodi na turizam, apartmane i svi masovni prodaju zemljišta strancima da bi se gradili apartmani, a tu je zapravo sva povijest i jednom kad ne bude više turizma, od čega će ljudi ovdje živjeti? (S4)*
- *Zato jer smo okruženi prirodom, onda se u njoj ljepše osjećaš i smiruje ti život, pogotovo te stresne, ljetne mjesece di se non-stop radi. Tako da, velik značaj, sigurno. (S14)*
- *Pa veliki. Mislim da je to najveća čar, zbog toga šta živimo skupa s prirodom i najljepša je stvar koju imamo ponuditi turistima, a i što više odlaziš s otoka i vremena provodiš van otoka, to više vidiš tu ljepotu te prirode i šta možda, ako si cijelo vrijeme na otoku, ne možeš vidjeti na taj način. (S22)*
- *Pa veliki. Mislim, donekle ovisimo o prirodi i na ovom otoku. S jedne strane šta ga ne možemo napustiti ako priroda tako očee i s druge strane šta cijeli taj turizam se nekako vrti oko sunca i mora. (S24)*

Iz odgovora sugovornika je vidljiv i značaj koji priroda i okoliš imaju za primarnu djelatnost otoka Hvara, a ona je turizam.

Posljednjim pitanjem koje se odnosi na odluku o ostanku ili odlasku s otoka htjeli smo zaključiti ovaj intervju, ali ujedno i sumirati prethodne teme kojih smo se u intervjuima dotaknuli. Upravo je tema ostanka ili odlaska s otoka konačna procjena kvalitete života mladih na otoku Hvaru u odnosu na kopno, u vidu toga jesu li mogućnosti na otoku dovoljne da zadrže mlade ljude ili oni odlaze u potragu za tim mogućnostima negdje izvan otoka.

Od trideset ispitanih sugovornika, njih trinaest ima u planu ostati na otoku u budućnosti. Najčešće navedeni razlozi za ostanak na otoku su **ljubav prema rodnom mjestu, posao na otoku i obitelj.**

- *Pa... ne znam, ja vam volim ovaj otok i ja mislim da ću ostati na ovom otoku. Prvo šta mi je obitelj ode, drugo porodica i jednostavno...povezan sam nekako s otokom, volio bi ostati ode, ne planiram nigdje seliti, ali, kako ide život, možda se dogodi. (S9)*
- *Pa s obzirom da sam se uvalila u taj svoj obrt, već spomenuti, on me veže za otok i radi njega ne bi htjela, ali da toga nema, bez oklijevanja bi otišla s otoka. Najviše radi društvenog života. (S12)*
- *U budućnosti, u nekoj daljnjoj budućnosti, vidim da ću se vratiti na otok i živiti na otoku. Jednostavno, ako to pogledate, ja sam imao predivno djetinjstvo na otoku i mislim da imam puno iskustava koje mi je upravo život na otoku omogućio, koje možda moji prijatelji negdje na kopnu, u Zagrebu, nemaju i nisu bili u mogućnosti iskusiti. (S22)*
- *Planove za odlazak s otoka nemam, bar ne dugoročnih. ...Ali evo, dosta sam putovo i mogu reći da nisam još našo mjesto di se osjećam ko šta se osjećam u Hvaru, a nekakav plan za budućnost... pa da, volio bi ostati ovdje, razvit te svoje hobije i poslovne planove i što više, unatoč tome, što više biti aktivni član zajednice i pridonositi kvaliteti života na otoku. (S25)*
- *Pa u principu, vrlo vjerojatno je to ostanak na otoku. Jednostavno volim život na otoku. Ne govorim to bez iskustva, budući da sam devet godina proveo u velikom gradu, tamo studirao i radio. ...Tako da, vrlo vjerojatno ću ostati. Hoću li raditi tu, s obzirom na nove tehnologije, postoji isto tako velika mogućnost da radite online i tako da, planiram ostati tu, da. (S26)*

Dvanaest sugovornika je **neodlučno** o tome želi li ostati ili otići s otoka. Nekolicina njih namjerava provoditi ljeta na otoku, a zimu negdje na kopnu.

- *Znači zauvijek ću ostati na Hvaru. Do kraja života. Ljeti. A zimi teško. Jer je zimi dosadno, a liti je super. (S13)*
- *...ali, kao trenutno kombiniram odlazak zimi, dolazak ljeti. Dolazak iz poslovnih razloga, a odlazak zimi zbog toga šta je otok jako dosadan i nema nikakvog sadržaja tako da onda malo bježiš među ljude na kopno. (S14)*
- *Često razmišljam o odlasku, ali opet, to je samo kroz teški period, zato što ću se opet kroz ljetni period morat vratiti nazad zbog posla. Tako da je to sve na neke kratke relacije, dva, tri, četiri mjeseca maksimalno, ali uvijek ću se vraćati svakako ljeti, tako da. (S21)*

- *Pa nekad razmišljam da bi vjerojatno volila živiti u Splitu tipa zimi, čisto radi nekako lakšeg života i sve, a ljeti bi vjerojatno bila na Hvaru. Radi turizma, mora i tako. (S29)*

Kod razloga za odlazak s otoka, posebno se ističe razlog **nedostatka posla izvan turističkog sektora.**

- *Trenutno, kako stvari stoje, odlazak sa otoka. Jednostavno zato šta nema posla u mojoj struci i mislim da ću imati više prilika na kopnu. (S1)*
- *Pa najviše zbog profesionalnih aspiracija, ali također zbog tog zimskog života u Hvaru koji je jedan vrlo negativan faktor i ako se osoba odluči živiti na Hvaru, također se mora nositi sa tom zimom na Hvaru i sa tim neizbježnim satom grada Hvara da se pali ljeti, a gasi zimi, šta je za osobu koja ne radi u turizmu, problematično. Zašto bi čovjek htio biti u gradu koji je mali grad, a prenakrcan sa trideset tisuća ljudi preko ljeta, a onda je mrtav preko zime? Malo ta situacija turizma stvara negativan ambijent za ljude koji žele stalno živiti tamo, a ne bave se turizmom. (S2)*
- *Pa cilj mi je zapravo ostati na otoku, ipak rođen sam tu i želio bi i ostati. Ali eto, upravo je problem ta moja buduća profesija jer se želim nastaviti baviti ovima što sad studiram, ali takvo znanje na otoku nije traženo, ne postoje nikakve mogućnosti za bavljenje tim jer je jedina opcija čekati da neki zaposleni profesor ide u penziju, za šta se treba načekati. Stoga, sve ovisi. (S3)*
- *Pa vjerojatno ako bi se išla baviti psihologijom kao šta sam vam rekla na početku, vjerojatno nebi ostala na Hvaru jer to nije posao za Hvar i ne znam... nekako, to nebi oti mogla uspijeti. Tako da, vjerojatno bi se zbog toga odselila s Hvara. A inače bi ostala raditi u turizmu, šta može biti stvarno dobro. (S8)*

Na ovaj problem se također na kraju intervjua osvrnuo jedan sugovornik:

- *Mislim da je možda dosta bitno naglasiti negativnu stranu turizma u pogledu edukacije ljudi i da smatram da definitivno treba podignuti svijest kod mladih ljudi koliko je bitno educirati se i koliko se bitno obrazovati kasnije, ne samo iz te obrazovne strane nego i sa strane toga da vide kako život izgleda izvan grada Hvara, malo proširiti vidike pa taman živjeli u nekom drugom gradu i ne studirali, nego jednostavno se malo maknuti. I onda kad se vratite nazad u grad Hvar, na stvari gledate puno realnije i puno nekako... puno više cijenite ono što vam grad nudi. Jedan grad kao što je Hvar. (S26)*

5. ZAKLJUČAK

Iako su hrvatski otoci su česta tema kada se govori o turizmu na razini Republike Hrvatske, jedno pitanje koje se često zapostavlja je položaj mladih na otocima. U trendovima depopulacije i demografskog starenja populacije na otocima, mladi predstavljaju ugroženu skupinu, ali nadu za revitalizaciju otoka. Otok Hvar je ovdje specifičan zbog svoje turističke popularnosti, što je pozitivno u vidu procvata turističke sezone jer omogućava mogućnosti zaposlenja i dobre zarade za mlade na otocima, veću ponudu sadržaja i veći prtok ljudi na otok. S druge strane, turistička sezona sa sobom dovodi i neke negativne posljedice, kao što su stvaranje polarizacije ljeto-zima na otoku te stagnaciju u razvoju drugih gospodarskih grana izvan turizma na otoku. Lošiji uvjeti na otoku zimi dovode do odlaska mladih s otoka, ili za stalno ili dovodi do toga da mladi žive na otoku samo tijekom sezone.

Kroz teorijski dio ovog rada smo htjeli prije svega pojasniti značenje koncepta kvalitete života kako bi se čitatelja upoznalo s glavnim predmetom istraživanja u njegovom sociološkom kontekstu. Ovo je izrazito bitno zbog višeznačnosti koncepta kvalitete života, koji u istraživanjima u drugim područjima, primjerice zdravstvenom, može imati potpuno drugo značenje. Nastavljajući se na to, nastojali smo čitatelju predstaviti mlade kao specifičnu društvenu skupinu, polazeći od globalne do državne i u konačnici razine hrvatskih otoka, koja nam je najzanimljivija i najrelevantnija u kontekstu ovog istraživanja. Tu specifičnost mladih na hrvatskim otocima smo najbolje analizirali kroz pregled dosadašnjih istraživanja, od kojih je njih najviše usmjereno na područje Zadarske i Šibensko-kninske županije. Nedostatak istraživanja na područjima otoka Srednjeg Jadrana je samo poslužio kao dodatan motivator za provedbu ovog istraživanja.

U ovom istraživanju se kao metoda prikupljanja podataka koristio polustrukturirani intervju, a metoda uzorkovanja je bila metoda snježne grude. U istraživanju je sudjelovalo trideset sugovornika/ca u dobnoj skupini od 18 do 34 godine, s prebivalištem na otoku Hvaru. Teme razgovora su bile unaprijed pripremljene i uključivale su obrazovne perspektive, profesionalne aspiracije, slobodno vrijeme, turizam i pitanje ostanka ili odlaska s otoka. Sudjelovanje u istraživanju je bilo dobrovoljno te su sugovornici/ce pristali da se razgovor snima za kasnije potrebe transkribiranja. U procesu analize transkripta, istraživački fokus je bio usmjeren na ključna pitanja koja su bila kategorizirana kroz već spomenute teme.

Analizom i interpretacijom transkripta provedenih intervjuja smo utvrdili da većina sugovornika ima završen srednjoškolski stupanj obrazovanja te je većina njih zadovoljna

svojim obrazovanje. Za nastavak obrazovanja u visokoškolskom sustavu mora se ići na kopno obrazovati, a za sugovornike sa završenim ili u procesu završavanja visokoškolskog obrazovanja traženje posla u struci na otoku predstavlja problem zbog nedostatka radnih mjesta u područjima izvan turizma. Većina naših sugovornika radi upravo u turizmu, a najveći broj njih radi isključivo tijekom sezone, no pretežito su zadovoljni svojim radnim mjestima. Što se tiče slobodnog vremena, većina njih raspolaže s 4-8 sati slobodnog vremena tjedno, no ističu razliku u količini slobodnog vremena s kojom raspolažu zimi u odnosu na ljeto. Dok zimi imaju previše, ljeto imaju premalo slobodnog vremena. To vrijeme najčešće provode s obitelji i prijateljima, u kafićima, kod kuće ili u prirodi, šetajući, odmarajući, na putovanjima ili bavljenjem sportom. Većina naših sugovornika nije zadovoljna ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena na otoku te smatraju da fali sadržaja primjerenog mladima, posebno u periodu izvan turističke sezone. Na turizam naši sugovornici gledaju kao nešto pozitivno, posebno obiteljski tip turizma dok na masovni ili party turizam gledaju na nešto negativniji način. Kao najveće prednosti života na otoku tijekom sezone istaknule su se mogućnost zarade, zaposlenja i bogata ponuda sadržaja za mlade ljete. Neki nedostaci uključuju nedostatak slobodnog vremena, posljedice party turizma i poskupljenje životnog standarda. Život mladih na otoku zimi je pozitivan u vidu uživanja u prirodi i mira, ali mladima nedostaje sadržaja i društvenog života na otoku. Razlozi zbog kojih mladi najčešće odlaze na kopno s otoka su posjeta liječniku ili zubaru, kupovina ili zabava, što ukazuje na nedostatak zdravstvene skrbi i trgovina na otoku. Naši sugovornici su podijeljeni oko odluke o ostanku ili odlasku s otoka, no najveći broj njih ipak želi ostati na otoku. Razlozi koje navode za to su ljubav prema rodnom mjestu, posao na otoku i obitelj. Najčešći razlog naveden za odlazak s otoka je spomenuti problem nedostatka posla izvan turističkog sektora na otoku.

Zaključno, neki istaknuti problemi koje smo identificirali u razgovorima s našim sugovornicima su nedostatak sadržaja za mlade, nedostatak radnih mjesta izvan turizma i nedostatak resursa na otoku u vidu zdravstvene skrbi i trgovina. Ipak, najveći broj mladih želi ostati na otoku Hvaru u budućnosti i tu raditi i živjeti, iako bi htjeli vidjeti neke promjene usmjerene na mlade na otoku.

6. PRILOZI

6.1. Protokol

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

Odsjek za sociologiju

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović

Sugovornik/-ca:

Datum: _____

Mjesto: _____

Dobar dan! Htjela bih razgovarati s Vama kako bih ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no Vi ćete birati u kojoj mjeri ćete se koje u razgovoru dotaknuti. Sudjelovanje je dobrovoljno te će Vaši osobni podatci ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman (mobilnom aplikacijom ili Google Meet). Hvala vam na sudjelovanju u istraživanju.

1. Sociodemografska obilježja

- spol
- dob

2. Obrazovne perspektive

- završeno ili trenutno obrazovanje
- zadovoljstvo obrazovnom institucijom/ stečenim zvanjem
- buduće obrazovne perspektive

3. Profesionalne aspiracije

- radni status
- područje obavljanja rada
- zadovoljstvo radnim statusom
- buduće profesionalne aspiracije

4. Slobodno vrijeme

- količina slobodnog vremena (dnevno)
- mjesta gdje se provodi slobodno vrijeme
- ljudi/okruženje s kojim se provodi slobodno vrijeme
- načini provođenja slobodnog vremena
- zadovoljstvo ponudom sadržaja u mjestu prebivališta

5. Turizam

- stav o turizmu na otoku
- prednosti i/ili nedostatci tipova turizma na otoku (masovni, obiteljski, zabava...)
- prednosti života na otoku tijekom sezone
- nedostatci života na otoku tijekom sezone
- kvaliteta života na otoku zimi

6. Ostanak ili odlazak s otoka

- učestalost odlaska na kopno
- razlozi odlaska na kopno
- značaj prirode/ okoliša u životu na otoku
- budući planovi o ostanku ili odlasku s otoka
- razlozi za odlazak/ostanak

6.2. Informirani pristanak

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

Odsjek za sociologiju

Mentorica: izv. prof.dr.sc. Gorana Bandalović
e-mail: gbandalo@ffst.hr

Studentica: Klara Šimunović
e-mail: ksimunovic@ffst.hr

Poštovani,

studentica sam druge godine diplomskog studija sociologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Provodim sociološko istraživanje u sklopu svog diplomskog rada, pod mentorstvom izv.prof.dr.sc. Gorane Bandalović, na temu kvalitete života mladih na otoku Hvaru. Cilj ovog istraživanja je ispitati mlade otoka Hvara o kvaliteti njihovog života.

Kao metoda prikupljanja podataka koristiti će se metoda polustrukturiranog intervjua te Vas molimo za pristanak sa sudjelovanje u intervjuu. Vaše sudjelovanje je u dobrovoljno i u potpunosti anonimno. Imate mogućnost odustati u bilo kojem trenutku istraživanja. Svi prikupljeni podaci u istraživanju bit će korišteni isključivo u svrhe pisanja ovog rada i bit će predstavljeni kolektivno na njegovoj javnoj obrani.

Hvala na suradnji!

Mjesto i datum: _____

Potpis: _____

6.3. Transkripti intervjua

TRANSKRIPT – INTERVJU 1

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)
Sugovornik/-ca: Sugovornica 1 (S1)

Datum: 07.02.2022.

Mjesto: Zoom

I: Htjela bih danas razgovarati s Vama kako bih ispitala Vašu kvalitetu života u sklopu istraživanja kojem je cilj dobiti uvid u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme o kojima ćemo razgovarati su unaprijed pripremljene, no Vi ćete naravno birati u kojoj mjeri ćemo ih se dotaknuti u intervjuu. Vaše sudjelovanje u ovom istraživanju je naravno dobrovoljno, Vaši osobni podaci će ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Ovaj razgovor će biti sniman isključivo zbog toga kako bi se mogao napraviti anonimni transkript intervjua te Vas ovom prilikom želim pitati pristajete li sudjelovati u ovom istraživanju?

S1: Pristajem.

I: Dobro, onda možemo krenuti. Možete li mi reći koliko imate godina?

S1: Dvadeset tri.

I: Koje je Vaše trenutno obrazovanje, to jest, jeste li trenutno u procesu obrazovanja ili imate neki stečeni stupanj završenog obrazovanja?

S1: Imam stečeno i još sam uvijek u procesu obrazovanja.

I: Dobro, što ste završili i što trenutno studirate?

S1: Ekonomiju, specifičnije upravljanje projektima na Ekonomskom fakultetu.

I: Dobro. Jeste li zadovoljni Vašim prijašnjim i trenutnim obrazovanjem?

S1: Jesam.

I: A jeste li zadovoljni do sada stečenim zvanjem i zvanjem koje ćete steći nakon završetka trenutnog obrazovanja?

S1: Da.

I: Kako vidite svoje buduće obrazovne perspektive?

S1: Planiram se doškolovavati, odnosno, neki tečaj završiti uz ovaj fakultet. Ali što se tiče fakulteta, to je to.

I: Mislite li pohađati tečajeve van ili na otoku?

S1: Van otoka.

I: Postoji li neki razlog zašto ne želite nastaviti do-obrazovanje na otoku?

S1: Da, zato što otok ne nudi te mogućnosti.

I: Dobro. Sudeći da ste studentica, radite li trenutno možda neki studentski posao?

S1: Trenutno ne.

I: Radite li sezonski?

S1: Da.

I: U tom slučaju, koje je vaše područje obavljanja rada tijekom sezone?

S1: Ugostiteljstvo.

I: Jeste li zadovoljni radom kojeg obavljate sezonski?

S1: Jesam.

I: A jeste li zadovoljni svojim trenutnim radnim statusom?

S1: Jesam.

I: Iako sam Vas već pitala za obrazovne, kako vidite svoje buduće profesionalne aspiracije?

S1: Hmmm, znači dvije opcije. Ili otvaranje privatnog biznisa ili pokušat naći posal u struci.

I: Dobro. Mislite li te opcije pokušati ostvariti van ili na otoku?

S1: Jednu od tih bi na otoku. Znači, privatni biznis je na otoku.

I: Dobro. Sada bi Vas htjela malo pitati o Vašem slobodnom vremenu. Prvo, možete li procijeniti otprilike s koliko slobodnog vremena raspoložete na dnevnoj bazi?

S1: Uh. Slobodno vrijeme...šest sati. Sedam, osam. Puno. Šest do osam sati.

I: Možete li možda navesti neka mjesta gdje volite provoditi svoje slobodno vrijeme?

S1: Hmm, ne znam. Kafići, plaža recimo, kino i to je više-manje to.

I: Dobro. Kada provodite svoje slobodno vrijeme, u kakvom ga okruženju inače provodite?

S1: Ili prijateljima ili obitelji.

I: Iako ste već spomenuli neka mjesta gdje provodite svoje slobodno vrijeme, Također bi Vas htjela pitati o nekim načinima kako ga provodite?

S1: Odlazim u šetnju, ležim doma i odmaram. Dobro, šetnje i vožnje po otoku. Hm...i to je to.

I: Za završiti ovaj dio o Vašem slobodnom vremenu, za kraj bi vas htjela pitati jeste li zadovoljni ponudom kulturnih sadržaja u Vašem mjestu prebivališta? To jest, smatrate li da imate gdje i kako kvalitetno provoditi svoje slobodno vrijeme?

S1: Definitivno ne.

I: Postoji li neki razlog zašto to mislite?

S1: Zato što, hm... sadržaj nije primjeren niti jednoj dobnoj skupini, odnosno, ili je usredotočen na manju djecu, poput sporta, to jest samo nogomet, ali drugo, doslovno nema ništa drugo za nekog mojeg godišta, od osamnaest na prema naprijed, nema apsolutno ništa osim kafića. A to nije nikakav kulturni sadržaj.

I: Dobro. Kada smo već na toj temi, mislite li da se mogu poduzeti neke mjere da je ta situacija promjeni?

S1: Da.

I: Imate li neki prijedlog možda?

S1: Hm. Pa, nekakve, ne znam, usmjeriti se na druge dobne skupine, možda na djecu između petnaest i osamnaest, djecu u srednjoj školi za koje fali sadržaja. Nešto, hm... ne kuglana, ali nešto slično tome, gdje bi se mladi mogli okupiti a da nije kafić. Znači nekakvi prostori. Fali i sportski centar, fali dvorana, fali bilo što takvo.

I: Dobro, hvala Vam. Sada, ako se slažete, bi vas htjela malo pitati o turizmu. Generalno, što Vi mislite o turizmu na otoku Hvaru?

S1: Pa ima veliki utjecaj na život na otoku i općenito je, kako bih rekla, centralno zanimanje grada Hvara. Cijelog otoka.

I: Možete li možda navesti neke prednosti ili nedostatke različitih tipova turizma koji su prisutni na otoku, primjerice masovni ili obiteljski turizam, ili ako imate neki svoj primjer?

S1: Pa, hm...prednosti bi bile u stvari šta ljudi mogu živiti od toga. Prednost je isto tako šta ima više sadržaja, bar ljeti, za same građane grada Hvara. Isto tako, neka zanimanja koja su recimo, od starine, još uvijek se obavljaju, kao što je branje levande ili maslina i slično, i te neke ruralne djelatnosti se i dalje obavljaju. S druge strane, nedostatak je šta nakon desetog mjeseca nema apsolutno ničega u Hvaru, sve se zatvara i cijeli život otoka Hvara je podređen turistima. Nedostaci... obiteljski turizam i nije toliko razvijen, a tipa nedostatak je šta smo prije imali nekakav medicinski turizam, sada ga više nemamo. Gubimo te neke grane koje su prije postojale, a sad ih nema i više je usmjereno na mlade turiste.

I: Dobro.

S1: Što nam ne ide u prilog.

I: To što ste sada rekli se veže uz moje iduće pitanje, to jest, iduća dva pitanja za Vas. Pa ako želite, možete dodatno elaborirati na do sada rečeno. Znači, iduće što sam Vas htjela pitati jest što smatrate da su za Vas neke prednosti, ali i nedostaci samog života na otoku tijekom turističke sezone?

S1: Prednost je definitivno zarada. Prednost je more, ne moramo odlaziti na ljetovanja. Hm...prednost je da ima puno više aktivnosti nego zimi i puno više mjesta za, čisto za se ono provesti vani. A nedostaci tijekom sezone su, što zapravo, nema vremena za ništa drugo osim za raditi, naviknut se živiti s turistima jer je drugačiji ritam života ljeti i zimi. Zimi je mirno, a ljeti je užurbano i tako to. I...jednostavno možda etiketa grada Hvara kao nekakve lokacije za partijanje.

I: Također, nadovezujući se na to, s druge strane, kako procjenjujete svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S1: Pa ne baš dobro. Ne znam, na skali od jedan do pet – dva.

I: Zašto takva ocjena ako smijem pitati?

S1: Zato šta se jednostavno nema šta raditi. Mladih je sve manje i nema se jednostavno šta raditi. Nema aktivnosti, nema nekakvih mjesta za okupljanje, nema mjesta za druženje. Isto tako smo uskraćeni što se tiče katamaranskih linija i trajektnih, znači, nema se mogućnosti doći toliko puta dnevno doma. I to je više-manje to.

I: Dobro, to što ste sada rekli za trajekte i katamarane se nadovezuje na moje sljedeće pitanje: koliko često odlazite na kopno i koji su razlozi zbog kojih inače odlazite na kopno, uključujući, kao što ste rekli prijašnje, da studirate na kopnu?

S1: Najčešći razlozi odlaska na kopno su studiranje, shopping, doktori, isto tako i zubar i to bi bilo to.

I: Koliki značaj pridajete prirodi i okolišu u Vašem životu na otoku? Je li Vam to nešto značajno ili ne?

S1: Pa je.

I: Postoji li neki poseban razlog zašto Vam je značajno?

S1: Pa volim živiti blizu prirode, blizu mora. Jednostavno sam naviknuta na to.

I: Dobro. Sada bih Vas, sudeći da smo pri kraju intervjua, htjela upitati o nekim Vašim budućim planovima i uključuju li ti planovi ostanak ili odlazak s otoka?

S1: Trenutno, kako stvari stoje, odlazak sa otoka. Jednostavno zato šta nema posla u mojoj struci i mislim da ću imati više prilika na kopnu.

I: To bi bilo to. Zahvaljujem Vam se na sudjelovanju u istraživanju.

S1: Nema na čemu.

TRANSKRIPT – INTERVJU 2

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 2 (S2)

Datum: 08.03.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan.

S2: Dobar dan.

I: Htjela bih danas razgovarati s Vama kako bih ispitala Vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru, što je tema mog diplomskog rada. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi ćete naravno birati u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Sudjelovanje u ovom istraživanju je dobrovoljno te će vaši podaci ostati anonimni u interpretaciji i prikazu podataka u radu. Ovaj razgovor će biti sniman kako bi se kasnije mogao transkribirati. I zato vas sada želim pitati pristajete li sudjelovati u ovom istraživanju?

S2: Pristajem.

I: Hvala vam na sudjelovanju i možemo krenuti. Znači, za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S2: Dvadeset šest.

I: Jeste li trenutno u procesu obrazovanja ili ste možda završili neki stupanj obrazovanja? Ako jeste, koji?

S2: Nedavno sam diplomirao.

I: U kojem području?

S2: Arhitektura i urbanizam.

I: Gdje ste studirali?

S2: U Zagrebu.

I: Jeste li zadovoljni svojim izborom fakulteta i stečenim obrazovanjem?

S2: Relativno.

I: Dobro. Zašto relativno?

S2: Mislim da općenito u Hrvatskoj imamo dosta loš sistem fakulteta i da se stvari predavanju na arhaičan način koji je vrlo neusklađen na štetu studenata sa svim standardima Europske Unije.

I: Nadovezujući se na to, imate li neke buduće obrazovne perspektive, to jest, kao što ste sada rekli, završili ste studij pa mislite li ići na neke dodatne naobrazbe ili na tržište rada?

S2: Na tržište rada.

I: Onda, nadovezujući se na obrazovanje o kojem sam vas sad pitala, koji je vaš trenutni radni status?

S2: Trenutno sam nezaposlen.

I: Tražite li trenutno posao ili ne?

S2: Ne tražim trenutno.

I: U redu. Dakle, je li područje rada kojim se želite baviti u budućnosti vezano uz vaše obrazovanje ili bi ste htjeli raditi u nekom drugom području?

S2: Htio bi raditi nešto vezano uz moje obrazovanje.

I: Jeste li zadovoljni trenutnim radnim statusom i kako vidite buduću potražnju za poslom?

S2: Situacija je dosta povoljna.

I: U redu. Imate li neke buduće profesionalne aspiracije, imate li neke želje kada krenete tražiti posao, sudeći da ste rekli da sada još ne tražite?

S2: Da.

I: Okej, možete li reći nešto više o tome, gdje bi željeli raditi i tako?

S2: Htio bi raditi u nekakvoj firmi koja radi nekakvu arhitekturu koja mi se sviđa, a po mojim trenutnim saznanjima, prilike za nešto tako su trenutno dosta povoljne, prilika ima. I nadam se nać dobru firmu u kojoj ću se moć profesionalno nadogradit do toćke gdje ću biti dovoljno osposobljen da osnujem nešto svoje.

I: A, želite li to, sudeći da prebivate u gradu Hvaru, osnovati na otoku ili van otoka?

S2: Na otoku, u rodnom mjestu.

I: U redu. Sada ću vas pitati malo o vašem slobodnom vremenu. Možete li otprilike procijeniti s koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S2: Aam, u redu. Nekih, hm...6 sati slobodnog vremena dnevno.

I: Dobro. Kako provodite to slobodno vrijeme, možda možete navesti neka mjesta gdje i načine kako ga provodite?

S2: U sportu s prijateljima, na košarkaškim terenima ili u šetnji po promenadama grada prema sjeveru.

I: Znaći spomenuli ste da povodite to vrijeme s prijateljima, a u idućem pitanju sam vas upravo htjela pitati s kojim ljudima i u kojem okruženju provodite slobodno vrijeme. Možete slobodno navesti još nešto osim spomenutih prijatelja ako želite.

S2: Uglavnom s prijateljima iz djetinjstva, provođenje doma vremena s obitelji, druženje s rođacima, to jest širom obitelji.

I: Kako bi procijenili vlastito zadovoljstvo ponudom sadržaja na otoku Hvaru, to jest, mislite li da imate opcija za raznovrsno provođenje svojeg slobodnog vremena?

S2: Pa, s obzirom na veličinu grada a i nekih objektivnih stvari koje bi se mogle očekivati od grada te veličine, moglo bi se reći da ima sadržaja. Međutim, s obzirom na količinu sadržaja koja postoji tijekom ljeta i objektivnih potreba mladih na otoku, nema dovoljno sadržaja da bi mladi provodili slobodno vrijeme.

I: Dobro. Kako bi onda ocijenili svoje zadovoljstvo ponudom sadržaja u gradu?

S2: Donekle nezadovoljan sam.

I: A imate li možda neki komentar ili prijedlog kako poboljšati tu ponudu sadržaja za mlade?

S2: Pa, mislim da je to problem koji najviše ispašta radi neisplativosti držanja poslova tijekom zimskih mjeseci, šta je problem s kojim se ugostitelji nose već dugi niz godina. Nekakve vrste poticaja ili inicijative od strane viših tijela, poželjno države ili Europe unije, za kulturnim i zabavnim događanjima i općenito sadržajima i okupljanjima za mlade bi bili, mislim, od velike koristi ljudima na otoku koji su onako dosta nesložni radi manjka takvih stvari.

I: Spomenuli ste sada i ljetnu sezonu. Iduće o čemu bi vas htjela pitati nešto više je upravo turizam u gradu Hvaru i generalno na otoku. Možete li za početak, reći koji je vaš stav općenito o turizmu na otoku?

S2: Pa mislim da je, a da nije dobro za otok... ogroman naglasak koji je stavljen na turizam, makar razumijem da je turizam originalno na Hvaru potekao kao bijeg od tragičnih uvjeta života. Međutim on je imo nenamijenjene posljedice, umm, oblikovanja načina života koji ima puno mana.

I: Možete li navesti možda neke prednosti ili nedostatke različitih tipova turizma na otoku, primjerice neki bi bili masovni turizam, obiteljski turizam, zabavni turizam i naravno ako imate neki vlastiti primjeri slobodno ga navedite.

S2: U redu, pa... masovni turizam je generalno dosta loš jer dehumanizira i ljude i turiste i dosta... najviše od svih oblika turizma oštećuje našu obalu, prirodnu i kulturnu baštinu jer sam taj protok ljudi devastira. Najočitiiji primjer toga u prenapučene uvale kad se ljudi kupaju i onda dolazi do zagađenja uvala od strane brodova jer se svi ti komercijalni događaju zapravo događaju parazitski na staru jezgru Hvara koja je stalno izrabljivana, a ne dodaju joj se nikakve vrijednosti. Elitni turizam je malo bolji što se tiče devastacije jer manje ljudi dolazi i radi same prirode elitnog turizma koja naglašava prirodnu i kulturnu baštinu i estetiku samog iskustva, intervencije koje se događaju kao posljedice elitnog turizma su dosta umjerenije i bolje za grad. Međutim, posljedice elitnog turizma na stanovnike su takve da se u elitnom turizmu zarađuju poprilično veliki novci i time se ljudi demotiviraju od dodatnog obrazovanja i traženja bilo kojeg puta u životu osim turizma. Šta naravno nije dobro, jer nam samo predviđa puno istog u budućnosti.

I: Sudeći da djelujete dosta upućeni u ovo, i nisam vas ranije pitala, radite li možda tijekom turističke sezone?

S2: Radim otprilike mjesec dana godišnje.

I: Koje je područje obavljanja rada?

S2: Konobarim u jednoj konobi.

I: U redu. Nadovezujući se na prijašnje rečeno, možete li navesti za vas neke prednosti i nedostatke života u gradu Hvaru tijekom sezone?

S2: Pa tijekom sezone nema života u gradu Hvaru. Postoji samo rad. Tako da je, centar sezone, žarište, sedmi i osmi mjesec, za sve stanovnike grada koji rade sezonu, što je barem preko osamdeset posto, je dio koji se jednostavno istrpi da bi se onda plodovi, to jest, novac zarađen od toga mogao potrošiti na uživanje preko zime. Šta je jedan bio ritam, vrlo specifičan za Hvar, koji se rijetko ponavlja bilo di u svijetu koji ima i pozitivne i negativne stvari. Pozitivna stvar je, jel, smanjeno radno vrijeme, znači kad bi taj radni period podijelili na godinu dana, dobili bi smanjeno radno vrijeme i naravno ogromni luksuz koji ima malo ljudi na svijetu da imamo skoro sedam mjeseci neradnog vremena u kojima se čovjek može posvetiti svojim interesima ili poboljšavanju već

uhodanog posla. Međutim, mana bi bila da je taj način života nekompatibilan s drugim načinima života, znači, ako se vi želite obrazovati ili raditi nešto drugo u gradu i paralelno raditi sezonu, pa, ko će vas zaposliti ako idete ča u peti ili šesti mjesec? Sigurno nemate velike mogućnosti za napredak u bilo kojem drugom poslu ako radite sezonu paralelno. Dakle, isključuje sve druge načine života i napredovanje u drugim sferama po mojem mišljenju.

I: Spomenuli ste da se najveći dio posla odvija tijekom turističke sezone, a ostatak godine ostaje za, moglo bi se reći, uživanje. I to se veže na moje iduće pitanje za vas, kako vidite svoju, i generalno, kvalitetu života na otoku zimi?

S2: Pa zimi je dosta loša kvaliteta života jer je jednostavno sve zatvoreno, to je grad koji postoji za sezonu, mislim da se lagano pretvaramo u Veneciju ili Dubrovnik, gdje zapravo u Veneciji nitko više ne živi, to je postao kao grad pravan, koji pokazuje svoju prošlost samo da bi izvukao novac iz ljudi dok se ljudi sele u susjedno naselje, a isto je vidljivo i u Dubrovniku gdje ljudi lagano iseljavaju iz starih dijelova grada jer toliko novaca zarade na AirBnB-u i rentanju preko ljeta da cijelu godinu mogu živiti samo od toga šta se presele na selo i svoju staru kuću rentaju turistima. Ali, to nije dobar način za napredovati, samo zato šta se dobivaju novci od nečega ne znači da je to dobar način za napredovati i to drastično uništava i motivacije Hvarana i život na gradu Hvaru koji je preko zime nepodnošljiv i mladi ljudi koji žele više od života, koji žele nekako živiti ko mladi, redovno idu u veće gradove da bi se spasili od te sumorne atmosfere u gradu.

I: Sudeći da ste rekli da ste završili fakultet u Zagrebu, jeste li i vi jedan od tih mladih ljudi iz Hvara koji zimsko vrijeme provodi van otoka?

S2: Da, da. U stvari, išo sam u Zagreb radi toga. Pa jednostavno, ko mladi čovjek tražiš neka mladenačka iskustva, tražiš upoznat prijatelje, steć neka nova iskustva, a to je jako teško napraviti u gradu koji ima tako malo sadržaja i tako se malo stvari događa preko zime.

I: Sada bi vas htjela pitati, da zaključimo ovaj intervju, upravo o toj dilemi između otoka i kopna na vašem primjeru. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno, možda na godišnjoj bazi ako vam je tako lakše procijeniti?

S2: Pa tijekom studiranja sam uglavnom bio na kopnu, sad kad više ne studiram sam uglavnom na otoku, s time da dođem možda, umm...jednom mjesečno na kopno, provoditi vrijeme s prijateljima.

I: U redu. Koji su neki vaši razlozi za odlazak na kopno, osim spomenutih ako imate još neki za navesti?

S2: Studiranje, nalaženje s prijateljima, kao što sam prije spomenuo, to šta kvaliteta života zimi na otoku nije dobra, ljudi uglavnom bježe u Split ili Zagreb. Tako da primarno za se nać sa starim prijateljima u Splitu ili Zagrebu.

I: Pridajete li neki znaćaj prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S2: Apsolutno, da.

I: Postoji li neki specifićan razlog za to?

S2: Pa Hvar nudi stvarno ekstremno veliku kvalitetu života što se toga tiće jer je sam po sebi velika kulturna, graditeljska i urbanistićka baština. Ta baština grada Hvara je stvarno velikog znaćaja za Republiku Hrvatsku, mogli bi reći da je svjetski znaćajna. Kvaliteta života, šta se tiće prirodne i kulturne baštine na Hvaru je stvarno na vrhunskom nivou, moće se reći da je prekrasno živiti u Hvaru, predivan je grad koji ima puno za ponuditi i drago mi je da sam rođen u takvom mjestu. Smatram da je to privilegija, kao i većina Hvarana, mislim.

I: Imate li neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka, to jest, namjeravate li ostati ili otići s otoka u budućnosti?

S2: Trenutno sam na otoku, ali planiram se vratiti u Zagreb radi posla jedno vrijeme. I nisam siguran namjeravam li se vratiti na otok, viditi ćemo kako će se okolnosti u budućnosti poklopiti, moje poslovne prilike i privatni život, i koji će mi tada prioriteti biti.

I: U redu, sada ste naveli kao razlog za odlazak na kopno neke profesionalne aspiracije, pa ako želite navesti još neke razloge za odlazak ili ostanak na otoku, možete sada slobodno navesti.

S2: Pa najviše zbog profesionalnih aspiracija, ali također zbog tog zimskog života u Hvaru koji je jedan vrlo negativan faktor i ako se osoba odluči živjeti na Hvaru, također se mora nositi sa tom zimom na Hvaru i sa tim neizbježnim satom grada Hvara da se pali ljeti, a gasi zimi, šta je za osobu koja ne radi u turizmu, problematično. Zašto bi čovjek htio biti u gradu koji je mali grad, a prenakrcan sa trideset tisuća ljudi preko ljeta, a onda je mrtav preko zime? Malo ta situacija turizma stvara negativan ambijent za ljude koji žele stalno živjeti tamo, a ne bave se turizmom.

I: I evo za kraj bi vas još samo htjela pitati, sudeći da sam vam postavila sva pitanja koja sam pripremila, ako imate još nešto što biste htjeli reći, a da vas ja nisam pitala, ili ako želite još nešto rečeno dodatno prokomentirati?

S2: Mislim da je to, to.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju u istraživanju još jednom.

S2: Hvala vama.

TRANSKRIPT – INTERVJU 3

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 3 (S3)

Datum: 10.03.2022.

Mjesto: Grad Split

I: Dobar dan. Htjela bi s vama porazgovarati kako bi ispitala vašu kvalitetu života. To je s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme o kojima ćemo razgovarati su unaprijed pripremljene, no naravno vi ste taj koji bira u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti u ovom razgovoru. Sudjelovanje u ovom istraživanju je dobrovoljno te će vaši osobni podaci ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Ovaj razgovor će biti sniman kako bi se kasnije ovaj intervju mogao transkribirati te sada želim potvrditi s vama da pristajete sudjelovati u ovom istraživanju.

S3: Pristajem.

I: U redu, onda možemo krenuti. Možete li mi prvo reći koliko imate godina?

S3: Dvadeset.

I: Sada bi vas htjela nešto pitati o vašim obrazovnim perspektivama. Prvo, jeste li trenutno u procesu obrazovanja ili imate li neki završeni stupanj obrazovanja?

S3: Trenutačno sam... trenutno se obrazujem.

I: U redu, ako smijem pitati u kojem području?

S3: Biologija i kemija, znanstveno područje.

I: I kako bi ocijenili svoje zadovoljstvo tim trenutnim studijem?

S3: Odlično.

I: Kako vidite možda neke svoje buduće obrazovne perspektive, to jest, imate li neke planove za daljnje obrazovanje, poput dodatnih naobrazbi u vašem trenutnom ili nekom drugom području?

S3: Pa nakon završene tri godine, planiram upisati još dodatne dvije diplomskog studija.

I: U redu. Iduće o čemu bi vas htjela pitati su vaše profesionalne aspiracije. Sudeći da ste, kao što ste sada rekli student, koji je vaš radni status, radite li možda nešto uz fakultet?

S3: Samo sezonski rad.

I: Što radite sezonski?

S3: Prodaja karata na Tvrđavi.

I: Jeste li zadovoljni tim sezonskim poslom koji obavljate?

S3: Jesam.

I: Imate li sada već neke buduće profesionalne aspiracije? Želite li nakon fakulteta raditi u svojoj struci ili želite možda nastaviti u nekom drugom smjeru?

S3: Pa s obzirom da je četvrta i peta godina mog studija, znači mm, profesorski smjer, cilj mi je raditi u svojoj struci, odnosno biti profesor kemije ili biologije.

I: U redu. Želite li raditi kao profesor na kopnu ili na otoku?

S3: Iskreno, ne bitno mi je. Važno mi je radno mjesto, za ostalo ostajem otvoren.

I: Iduće o čemu bi malo razgovarala s vama je vaše slobodno vrijeme. Možete li možda procijeniti s koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S3: Pa dnevno, s obzirom da mi fakultet oduzima stvarno dosta vremena za učenje, možda amo reći, hmm... četiri do pet sati slobodnog vremena.

I: Možete li navesti neka mjesta i načine kako najčešće provodite svoje slobodno vrijeme?

S3: Pa najčešće u stanu, odnosno kući ili primjerice, šetnjom,ić na kavu i tako dalje.

I: A u vezi ljudi i okruženja, s kim najčešće provodite svoje slobodno vrijeme?

S3: Najčešće s obitelji, ili s prijateljima s fakulteta i iz srednje škole.

I: U redu. Kako bi ocijenili vlastito zadovoljstvo ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u svojem mjestu prebivališta?

S3: Pa, nema baš nekakvih, aam... ne. Nisam zadovoljan jer ih je premalo, odnosno, niti ih nema niti ih je dovoljno.

I: Na vlastitom primjeru, smatrate li da imate opcija kvalitetno provoditi svoje slobodno vrijeme u gradu Hvaru?

S3: Pa što se tiče opcija, to su kafići. Mislim, u Hvaru kao gradu ih ima, i koji rade cijelu godinu. Što se toga tiče, može se, ali općenito opcije ne postoje osim toga.

I: Imate li možda neke primjere što bi htjeli imati kao opcije za sebe ali i za druge mlade u gradu Hvaru u vidu provođenja slobodnog vremena?

S3: Pa primarno, tipa grad Hvar nema kino, što je postojalo u povijesti, a u današnjem vremenu ga nema. Također fale nekakvi sportski centri, sportske dvorane za vježbanje nekih sportova. Postoji samo nogometni

teren i primarno je sve fokusirano samo na nogomet. Možda eventualno rukomet i košarka samo u školi, ali to nije razvikano i to nije nešto u velikoj mjeri razvijeno. Primjerice, kao otočno mjesto u blizini mora nemamo niti neke interne bazene, to fali. Uglavnom fale nekakvi sportski sadržaji.

I: Ako se slažete, sada bi prešla na iduću temu o kojoj bi vas nešto pitala, a to je turizam. Za početak, htjela bi vas pitati vaš stav generalno o turizmu u gradu Hvaru i na otoku.

S3: Pa, mislim da grad Hvar živi od turizma. Mislim, to je činjenica. Ja, kao sezonski radnik, također živim od tog turizma. Stoga, nemam nekakvih negativnih, dapače većinom pozitivne stavove vezane uz turizam za grad Hvar.

I: U redu. Iduće pitanje koje sam vas htjela pitati je možete li navesti vaše mišljenje o nekim prednostima ili nedostacima određenih tipova turizma na otoku, primjeri toga bi bili masovni turizam, obiteljski turizam ili zabavni turizam. Naravno ako imate neki vlastiti primjer, slobodno ga navedite.

S3: Pa nedostatak je bio obiteljskog turizma zadnjih nekoliko godina što ga nema, ali zbog korone se donekle vratio taj obiteljski turizam. Hvar je bio u povijesti poznat po zdravstvenom turizmu, no on više jednostavno ne postoji. Što se tiče same ponude turističke, aam... velika je ali nije raznovrsna. Nedostatak je što su prevelike sličnosti i preklapanja. Najčešće stvari koje se otvaraju u ponudi su restorani i kafići ili rentavanje, to jest iznajmljivanje auta, brodova i skutera. Ništa nije u neku ruku inovativno i ništa ne predstavlja način da se proširi turistička ponuda.

I: Što se tiče vašeg života u gradu tijekom sezone, možete li tu navesti što su za vas neke prednosti ili nedostaci života na otoku tijekom sezone?

S3: A tijekom sezone praktički ne postoje nedostaci, puno je više linija koje vode do otoka katamaranom i općenito tokom sezone je otvoreno puno više objekata. Tako da, ajmo reći, postoje isključivo prednosti.

I: Sudeći da ste spomenuli da radite tijekom sezone i sada ste rekli da je ta ponuda sadržaja tijekom sezone puno bogatija, i nadovezujući se na slobodno vrijeme o kojem smo ranije razgovarali, imate li vi vremena uz sezonski rad iskoristiti tu bogatiju ponudu sadržaja tijekom sezone?

S3: Pa mislim da je to najveća hrvatska zabluda, da ljudi koji žive na otocima ono, da ne rade ništa i da samo plivaju i uživaju na suncu. To nije istina jer mi tijekom sezone isključivo radimo, to je jedini način da ubiremo novac. Tako da šta se tiče slobodnog vremena ljeti... praktički ne postoji. Šta se tiče uživanja u toj turističkoj ponudi, ja to osobno ne iskoristavam.

I: Posljednje što bi vas htjela pitati vezano uz turizam je, u kontrastu na prijašnje pitanje, kako bi opisali ili ocijenili vašu kvalitetu života tijekom zime na otoku?

S3: Dobar dio zimskog vremena provedem u Splitu, zbog studija, ali većinom vikende provodim na otoku kada god stignem. Zimi je to praktički mjesto samo sa kućama i nema nikakvih sadržaja.

I: Sudeći da se približavamo kraju ovog intervjua, posljednja tema o kojoj bi s vama razgovarala je upravo tema ostanka ili odlaska s otoka. Prvo što vas želim pitati, možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno, uz naveden razlog studija koji ste prije naveli?

S3: Uh...pa s obzirom da imam smještaj u Splitu zbog studija, ne putujem svaki dan. Ajmo reći dva puta tjedno putujem s otoka na kopno. Neki razlozi bi bili, hmm...prvo znači, radi bilo kojeg medicinskog razloga. Bilo to zubar, doktor ili bilo šta jer nažalost na otoku Hvaru, to jest, u gradu Hvaru to nemamo. Na otoku je najbliže u Jelsi, koja je dosta udaljena. Postoji samo hitna pomoć, koja ne radi cijelu večer već do kasnije popodne, kad se vraćaju u Split. Tako da...to je glavni razlog, nedostatak liječnika. Evo primjerice, od nedavno nemamo niti vađenje krvi u gradu Hvaru, nego se krv mora slati u Split što je apsurdno. Uz to, općenito, odlazak radi trgovina, od odjeće do obuće pa općenito do nekih kućnih potrepština ili namještaja. To je sve povoljnije ići kupiti u Split, nego na otoku.

I: U redu. Biste li pridali važnosti prirodi i okolišu u vašoj kvaliteti života na otoku i ako možete pojasniti zašto?

S3: Pa to mi puno znači, ja uvijek izjavljujem da nebi nikad mogao živjeti u Zagrebu jer imam osjećaj da bi se ugušio tamo. Tako da mi to jako puno znači, općenito mislim da je život na otoku jako kvalitetan radi čistoće zraka, ne postoje tvornice ni ništa. To je veliki plus, ali nije mi to neki najvažniji faktor kod pitanja, primjerice, hoću li ostati na otoku.

I: Ovo se veže na moje iduće pitanje za vas, što je, možete li navesti nešto o svojim budućim planovima ukoliko ih imate te podrazumijevaju li oni ostanak ili odlazak s otoka i iz kojih razloga?

S3: Pa cilj mi je zapravo ostanak na otoku, ipak rođen sam tu i želio bi i ostanak. Ali eto, upravo je problem ta moja buduća profesija jer se želim nastaviti baviti ovima što sad studiram, ali takvo znanje na otoku nije traženo, ne postoje nikakve mogućnosti za bavljenje tim jer je jedina opcija čekati da neki zaposleni profesor ide u penziju, za šta se treba načekati. Stoga, sve ovisi.

I: To bi bilo sve od pitanja koje sam pripremila za vas, zahvaljujem vam na sudjelovanju u intervjuu. Za kraj, ako postoji nešto što vas nisam pitala a htjela bi reći ili ako imate neki komentar, možete slobodno sada reći.

S3: Htio bi se nadovezati na pitanje od prije, u vezi turizma na gradu Hvaru. Mislim da grad Hvar ima razvijenu povijest, sam po sebi ima mnogo UNESCO zaštićenih mjesta na otoku, ima važne povijesne ličnosti s otoka koje su izrazito važne za cijelu Hrvatsku, na primjer Hanibal Lučić ili Ivan Vučetić. Mislim da nisu dovoljno uložena sredstva za promociju toga, tog povijesnog dijela otoka, već se na njega gleda kao na zabavnu destinaciju, amo reći kao na Ibizu. Smatram da bi trebalo uložiti u promoviranje grada Hvara i da se širi promocija grada, kao što sam spomenuo prije. Na primjer, Hvar kao jedan od starijih gradova nema muzej povijesti grada, već imamo možda manji muzej posvećen hvarskoj čipki, stoga smatram da je to smjer u kojem bi se grad Hvar trebao razvijati.

I: U redu, hvala vam još jednom.

S3: Hvala vama, i doviđenja.

TRANSKRIPT – INTERVJU 4

Voditeljica intervjuja: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 4 (S4)

Datum: 15.03.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi danas razgovarati s vama kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru, što je tema mogeg diplomskog rada. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no naravno vi ćete birati u kojoj mjeri ćemo ih se dotaknuti u razgovoru. Sudjelovanje u ovom istraživanju je dobrovoljno, a vaši osobni podaci će ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Ovaj razgovor će biti sniman preko mobitela kako bi se kasnije intervju mogao transkribirati te sada želim provjeriti s vama pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S4: Pristajem.

I: U redu i onda možemo krenuti na pitanja. Znači, za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S4: Dvadeset i tri.

I: U redu. Prva tema koju bi s vama htjela otvoriti su obrazovne perspektive. Prvo, možete li mi reći imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S4: Imam završenu kuharsku školu.

I: Jeste li zadovoljni školom koju ste završili, to jest, jeste li zadovoljni stečenim zvanjem nakon nje?

S4: I da i ne.

I: Zašto i da i ne?

S4: Zanimljivo je područje kuharstva, ali je nedovoljno vremena za učenike da se uspiju obrazovat za to posebno zanimanje. Skraćeno rečeno, škola je zakazala.

I: Okej, a imate li možda neke buduće planove što se tiče obrazovanja, to jest, namjeravate li se nastaviti obrazovati u završenom smjeru ili za nešto drugo možda?

S4: Pa... da. Tečaj za automehaničara. To mi je želja.

I: To namjeravate na otoku ili na kopnu pohađati?

S4: Na kopnu.

I: Iduća tema koje bi se dotakla s vama su profesionalne aspiracije. Stoga, prvo bi vas pitala koji je vaš trenutni radni status?

S4: Konobar.

I: U redu. Radite li cijelu godinu ili sezonski?

S4: Sezonski, sezonski u restoranu.

I: Jeste li zadovoljni tim poslom?

S4: Jesam. Vrlo zadovoljan.

I: Dobro. I kao što sam vas pitala prije za obrazovanje, imate li možda neke buduće želje ili planove što se tiče vašeg profesionalnog života?

S4: Hmm... pa možda otvaranje lanca restorana u Dalmaciji. To mi djeluje kao zanimljivo iskustvo.

I: Bi li to otvaranje lanca bilo povezano s otokom Hvarom ili biste ciljali na dneka druga područja?

S4: Pa na neka druga područja di ima drugih turista i protoka gostiju.

I: Iduća tema je slobodno vrijeme. Za početak, možete li možda procijeniti s koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno, u satima?

S4: Pa ne znam... nekih četiri, pet sati. Poprilično dosta.

I: A možete li navesti neka mjesta i načine kako provodite svoje slobodno vrijeme najčešće?

S4: U prirodi. Nekim radom.

I: A u kojem okruženju, to jest s kim ga najčešće provodite?

S4: Pa najčešće sa prijateljima, ekipom. Nekad s roditeljima.

I: Smatrate li da postoji raznolikost sadržaja za provođenje slobodnog vremena na otoku Hvaru?

S4: Pa i ne baš, jer je poprilično malo mjesto.

I: Imate li možda neke želje što biste htjeli imati u ponudi sadržaja u vašem gradu?

S4: Pa imam ali mislim da je to dosta široka tema da sad krenem ulazit u to, iskreno.

I: U redu, onda možemo krenuti na iduću temu. Iduće o čemu vas želim pitat je turizam. Možete li mi reć koji je vaš stav o turizmu na otoku Hvaru generalno?

S4: Hmm... zanimljivo pitanje. Pa iskreno mislim da je... turizam na Hvaru je ono, kompliciran. Turizam na Hvaru je poprilično komplicirana tema, ali sve u svemu bude jako zanimljivo, sve je puno mladog života, puno ljudi, poprilično je živ grad tijekom sezone i ljeta.

I: Dobro. Moje iduće pitanje je malo specifičnije. Možete li navesti za vas neke prednosti i nedostatke nekih određenih tipova turizma na otoku? Neki primjeri bi bili masovni turizam, obiteljski turizam ili ako imate neki drugi primjer.

S4: Pa poprilično je velik broj klubova i masovnog turizma na otoku Hvaru šta i nije baš bilo tako prije, ali jako je malo obiteljskog turizma i obiteljskih biznisa šta bi bilo dobro za otok Hvar da ima. Otok Hvar drži za sebe i ljude da brinu jedan o drugom.

I: Mislite li onda taj masovni turizam i nedostatak obiteljskog turizma nešto pozitivno ili negativno?

S4: Pa loša je stvar jer su ljudi tokom godina na otoku postali previše, kako da kažem, pohlepni za novcem i svi su krenili za tim trendom.

I: Iduće o čemu sam vas htjela pitati je vaš život na otoku, to jest, u gradu Hvaru tijekom sezone. Možete li navesti neke prednosti života tijekom sezone, ali i nedostatke?

S4: Nedostaci su slobodnog vremena. Prednosti... pa nema baš prednosti, ali da budem iskren, dobra je lova na Hvaru. Dobro se može zaradit na Hvaru.

I: A s druge strane, možete li nešto reći o vašoj kvaliteti života na otoku zimi, u periodu van turističke sezone?

S4: Nisam zadovoljan zimskim životom na otoku Hvaru jer fali jako puno sadržaja.

I: Okej, može li se to povezati, kao što ste rekli prije, da mislite da nema puno sadržaja za slobodno vrijeme?

S4: Da. Da, sigurno.

I: Je li ponuda sadržaja drugačija tijekom sezone?

S4: Pa, puno je veća. Puno je više otvorenih kafića, puno je više otvorenih restorana, puno je veći izbor, ima hrane i dostava. Ima se mogućnosti ići na razna mjesta, upoznavanja s raznim ljudima. Zimski život je previše depresivan na otoku. Iskreno.

I: U redu. I zadnje o čemu bi porazgovarala s vama je pitanje ostanka ili odlaska s otoka. Prvo, možete li procijeniti koliko često odlazite s otoka na kopno? Primjerice, na tjednoj ili godišnjoj bazi.

S4: Na godišnjoj sigurno... desetak puta.

I: A možete li navesti neke razloge zbog kojih najčešće odlazite na kopno?

S4: Dosada. Zbog nedostatka raznih mogućnosti na otoku.

I: Pridajete li značaj prirodi i okolišu u vašem životu na otoku? I koliki?

S4: Pa, poprilično mi je to značajno zato jer danas se sve svodi na turizam, apartmane i svi masovni prodaju zemljišta strancima da bi se gradili apartmani, a tu je zapravo sva povijest i jednom kad ne bude više turizma, od čega će ljudi ovdje živiti? Treba imat svu zemlju na otoku Hvaru i brinut se za nju i čuvat prirodu i okolinu otoka

Hvara jer ne kažu ljudi za ništa da je naše jedno od najčišćih mora i na otoku Hvaru imamo najviše sunčanih sati, tako da... treba to koristiti i treba to čuvati.

I: Imate li neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka? To jest, planirate li u budućnosti biti na otoku ili planirate ići na kopno iz nekih razloga?

S4: Pa, planiram odati zato jer sam tu odrastao i neću napuštati mjesto di sam odrastao za... ne znam, za išta.

I: U redu. To bi bilo sve od pitanja šta sam ja pripremila za vas. Za kraj, hvala vam na sudjelovanju u intervjuu i ako imate još nešto za reći ili ako vas ja nešto nisam pitala a htjeli biste dodati, slobodno to možete sada.

S4: Neka ovo dođe do vlade!

I: Hvala vam, doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 5

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 5 (S5)

Datum: 24.03.2022.

Mjesto: Grad Split

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarati kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo ih se dotaknuti u ovom intervjuu. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno te će vaši osobni podaci ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman preko mobitela kako bi se intervjuu kasnije mogao transkribirati za potrebe izrade rada te sada želim provjeriti s vama pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S5: Pristajem.

I: Dobro onda možemo nastaviti na pitanja.

S5: Može.

I: Za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S5: Devetnaest godina imam.

I: Prvo bi se malo dotaknula vaših obrazovnih perspektiva.

S5: Može.

I: Prvo, koje je vaše završeno, ili jeste li trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S5: Završila sam srednju prirodoslovnu školu, kemijski tehničar, u Splitu i trenutno sam na fakultetu u Splitu, elektroenergetika.

I: Jeste li zadovoljni stečenim zvanjem, ali isto tako trenutnim studijem?

S5: Jesam.

I: U redu. I imate li možda već neke planove za budućnost što se tiče vašeg obrazovanja. Sudeći da ste rekli da sada studirate, namjeravate li ići kasnije i na diplomski studij i u neka doobrazovanja?

S5: Da, da. Sve šta ima.

I: Iduća tema koju bi s vama otvorila su profesionalne aspiracije. Sudeći da ste rekli da studirate, koji je vaš trenutni radni status, u vašem slučaju uz studiranje?

S5: Pa radim preko sezone. U konobi (ime objekta). Inače ne radim preko godine, nego samo sezonu.

I: A jeste li zadovoljni svojim radnim mjestom?

S5: Jesam, jesam.

I: I kako vidite svoje buduće profesionalne aspiracije, namjeravate li raditi u području za koje se obrazujete ili ići u nekom drugom smjeru?

S5: Pa planiram se baviti svojim stečenim zvanjem, to jest obrazovanjem, ali nekako... vrijeme će odlučiti.

I: Vidite li možda tu profesionalnu budućnost na otoku ili van otoka?

S5: Pa, van otoka. Ali nikad ne znaš di ćete put odvesti.

I: U redu. Iduća tema o kojoj bi vas htjela pitati je vaše slobodno vrijeme. Prvo, možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S5: Pa, slobodnog vremena imam oko četiri sata, a u tih četiri sata družim se s prijateljima, pijem kave, družim se s obitelji i tako.

I: A što se tiče ponude sadržaja u vašem mjestu prebivališta, jeste li zadovoljni ponudom sadržaja?

S5: Nisam.

I: Postoji li neki razlog zašto?

S5: Jako velik, dobar razlog. Na mom otoku, na Hvaru, nema baš ponuđenih stvari za ljude moje dobi. Nema niti kafića, niti klubova, niti...niti za igrati pikado, za igrati biljar, nema ničega. I sve je nekako prazno i pusto. Kad bi se to, je li, malo nadogradilo, bilo bi puno bolje. Dakle, fali mladenački život. Malo duha, je li.

I: Iduća tema je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno? Mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S5: Pa generalno je to pozitivno. Ali koliko toga se odvija i na koji način se odvija na Hvaru je loše.

I: Iduće pitanje će se nadovezati i na vaš generalni stav. Možete li navesti za vas neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku, primjerice masovni turizam, zabavni turizam, obiteljski turizam?

S5: Pa u zadnje vrijeme se turizam na Hvaru generalno okreće prema tome, „Carpe Diem“, ono izlasci, opijanja, droge ovo ono. Ali na Hvaru ima puno više stvari, boljih stvari da bi se mogle iskoristiti, a ne iskorištava se ništa. Na puno bolji način bi se taj turizam mogao iskoristiti.

I: Postoji li neki tip turizma kojeg bi htjeli vidjeti više na otoku?

S5: Pa da, elitni turizam.

I: U redu. Što se tiče vašeg života na otoku tijekom sezone, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na Hvaru tijekom sezone?

S5: Pa ja ljeta ne vidim. Više skijam nego plivam jer smo svi priko glave u poslu. I to je to šta mogu komentirati.

I: A kakva je vaša kvaliteta života, s druge strane, na otoku zimi?

S5: Zimi nema života na otoku. Nema. Rade dva kafića u gradu i nema pasa na ulici.

I: Posljednja tema o kojoj ću vas pitati u sklopu ovog intervjua o kojoj ću vas pitati se tiče ostanka ili odlaska s otoka. Prvo, uz to što ste rekli da studirate na kopnu, možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno? Na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S5: Pa pošto studiram u Splitu, odlazim svaki vikend na otok i iskorištavam to šta više mogu.

I: Dobro, a koji su neki razlozi zbog kojih odlazite na kopno, osim spomenutog studija?

S5: Pa pošto na Hvaru nemamo di kupit robu, niti patike, moramo ić u Split pobrinit se u vezi toga. Ode u Splitu isto imam dio obitelji i prijatelje pa tako moram sve uskladit malo.

I: Možete li procijenit koliki značaj za vas imaju priroda i okoliš u vašem životu na otoku?

S5: Pa da, pridajem veliki značaj. More na Hvaru je čisto i to mi se sviđa, zrak je čišći, sve je čišće jer je ipak odvojeno od kopna i svega ostalog.

I: Imate li sada već možda neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka?

S5: Pa, imam o odlasku definitivno.

I: Ako smijem pitat, zbog čega odlazak?

S5: Pa odlazak pruža bolje životne puteve i bolje prilike i sve ostalo.

I: U redu. A postoje li neke stvari za koje mislite da bi se na otoku mogle promjeniti, koje bi vas, tako reći, „zadržale“?

S5: Hmm... dobro pitanje. Pa eto, tako da postoji mjesto di mogu kupit robu na Hvaru, ostala bi. I da malo živne grad ili otok zimi. Svakako bi češće dolazila.

I: To je sve od mojih pitanja za vas. Ako imate još nešto nadodati, što vas nisam pitala ili biste nešto dodatno prokomentirali, možete to slobodno sada.

S5: Nemam, nemam. Sve smo rekli.

I: Onda vam se zahvaljujem na intervjuu i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 6

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 6 (S6)

Datum: 02.4.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarat s vama kako bi ispitala vašu kvalitetu života. To je s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru, što je tema mojeg diplomskog rada. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo ih se u razgovoru dotaknuti. Vaše sudjelovanje u ovom istraživanju je dobrovoljno te će vaši osobni podaci ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman mobitelom kako bi se intervjuu kasnije mogao transkribirati te ovom prilikom želim provjeriti s vama pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S6: Pristajem.

I: U redu, onda možemo krenuti na pitanja. Za početak, možete li mi reć koliko imate godina?

S6: Trideset.

I: Prva tema koju bi s vama otvorila su obrazovne perspektive. Imate li neki stupanj završenog ili jeste li trenutno u procesu obrazovanja?

S6: Nisam u procesu obrazovanja. Završila sam srednju školu i prekvalifikaciju za krojača.

I: Jeste li zadovoljni tim studijskim programima koje ste završili?

S6: Pa jesam, manje-više.

I: Uredu, i imate li možda neke buduće obrazovne perspektive, to jest, želite li nastaviti obrazovanje u nekom smjeru?

S6: Na otoku Hvaru?

I: Na otoku ili van njega.

S6: Pa vani otoka možda da, ali na otoku ne.

I: A u kojem smjeru bi onda išli?

S6: Pa vjerojatno u ovom krojačkom.

I: Iduća tema su profesionalne aspiracije. Prvo, koji je vaš trenutni radni status?

S6: Trenutno sam privremeno zaposlena ko konobarica, to mi je zvaničan radni status.

I: U redu, a gdje konobarite?

S6: U kafiću. U slobodno vrijeme radim i kao krojačica, ali to nisam prijavljena da radim.

I: U redu, a jeste li zadovoljni radnim statusom, to jest, radom kojeg obavljate, i konobarenjem i krojenjem?

S6: Pa jesam. Mogu reć da jesam.

I: Za kraj ove teme, imate li možda neke buduće profesionalne aspiracije, neke želje ili planove za budućnost što se tiče rada?

S6: Ne, nemam sad namjeru krenut u neko drugo područje, namjeravam ostat barem dvije, tri godina u ova dva i onda se opredijelit samo za krojačke poslove za koje sam se prekvalificirala.

I: Iduća tema o kojoj bi vas nešto pitala je vaše slobodno vrijeme. Možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S6: Pa, uff... pa ajmo reć nekih osam, sedam do osam sati sve skupa.

I: A možete li navesti neka mjesta i načine kako najčešće provodite inače svoje slobodno vrijeme?

S6: Provodim ga dosta vani sa psom, u prirodi, oko toga mi se manje-više slobodno vrijeme i svodi. Ostalo ga provodim u kući uglavnom.

I: Iduće pitanje se odnosi na to s kime najčešće provodite svoje slobodno vrijeme, pa možete dodati ako imate još nešto uz spomenuto.

S6: Pa eto tako družim se s drugim ljudima koji isto imaju pse, zajedno idemo napraviti đir.

I: Zadnje pitanje koje bi vas pitala u vezi slobodnog vremena je jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena na otoku Hvaru?

S6: Pa i ne baš.

I: Mogu li pitat zašto?

S6: Nema nekakvog organiziranog sadržaja uopće za provođenje slobodnog vremena. Ajde bude nekih dobrih yoga grupa, to nisam rekla, eto tako isto provodim slobodno vrijeme, u takvim nekim druženjima ajmo reći. Makar sad nešto konkretno van toga i nemam puno za birat.

I: Postoji li nešto što biste htjeli vidjeti u ponudi sadržaja?

S6: Da bi htjela vidjeti? Pa bi. Bilo je recimo prije korone, bile su one neke radionice koje su se organizirale, šivanje, ručnog rada ili tako nešto. To je bilo interesantno. Bile su čak neke plesne grupe, to je isto bilo zanimljivo.

I: Nadovezujući se na rečeno, mislite li da je situacija s koronom utjecala na tu ponudu sadržaja u vašem gradu?

S6: Pa nije značajno, je malo. Nebi rekla da je značajno.

I: Iduća tema o kojoj bi vas nešto pitala je turizam. Za početak, možete li reć generalno koji je vaš stav o turizmu na otoku Hvaru?

S6: Pa, mislim, pozitivan je u svakom slučaju.

I: Iduće pitanje je malo specifičnije, možete li navesti neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku, neki primjeri bi bili masovni, obiteljski turizam, ili ako imate neki drugi primjer?

S6: Pa dobro masovnog možda je malo previše, nekako je cijeli turizam takav posto u zadnjih koliko, sedam, osam godina. Tako da, neman pojma. Donosi novac, što je valjda dobro, ali ništa drugo se tu dobrog ne događa. Fali recimo, eto, obiteljskog turizma, možda malo da se poradi na toj, nekoj kulturnoj strani. Mislim da Hvar ima ponuditi i nekakve druge oblike turizma osim tog masovnog i partijanerskog.

I: Možete li navesti neke prednosti vašeg života na otoku tijekom turističke sezone?

S6: Pa prvenstveno zarada, ja mislim.

I: Uz to ako možete navesti neke nedostatke?

S6: Pa nemam životnog prostora niti slobodnog vremena.

I: U suprotnosti s vašim životom tijekom sezone, kako bi opisali svoj život na otoku u zimskom periodu?

S6: Pa... to je sad, hmm. Sad ovako, specifična je situacija jer šta se tiče same kvalitete života, nekako, reklo bi se da nije loša kvaliteta života zato šta čovik može lipo živit, a recimo da ne radi nikakav sad težak, naporan, ozbiljan i pretjerano odgovoran posao. Ali, šta se tiče nekakvog bogatstva tog života, samog, takvog tu, tu bi rekla da je kvaliteta toga loša.

I: Posljednja tema koje bi se s vama dotaknula je pitanje ostanka ili odlaska s otoka. Prvo, možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno, možda na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S6: Pa prošle godine sam išla na tjednoj bazi na kopno, u Split, išla sam u ovu školu za prekvalifikaciju, pa sam nekad išla i po dvaput sedmično u Split, tako da tad baš često, sad baš rijetko. Recimo, ove zime i ove godine, bila sam bolesna, imala sam koronu dugo, prije toga sam išla nekih jednom mjesečno u zadnjih deset mjeseci.

I: Uz spomenut studij, možete li navesti još neke razloge zbog kojih najčešće odlazite na kopno?

S6: Idem u Split u zubara, idem kad trebam ić u neki veću kupovinu, na primjer, kad mi trebaju stvari za rad, za šivanje. To pričekam malo da mi se nakupi patentih, koncih, od toga nema ode baš ništa za kupit. Idem kad trebam negdje ić na put. Pa i šoping isto, kad mi trebaju neke stvari, liječnik, doktor, pregled nekakav, sud, školu. I to je to, ideš tako kad moraš obaviti neke stvari.

I: Iduće pitanje se odnosi na prirodu i okoliš, koliki značaj pridajete prirodi i okolišu u svojem životu na otoku?

S6: Pa je, meni je to dosta bitno u kvaliteti života i to je ono što podiže kvalitetu života ovdje na otoku.

I: Imate li možda već sada neke buduće planove koji se odnose na ostanak ili odlazak s otoka?

S6: Pa za sad namjeravam ostati.

I: Postoji li neki razlog za tu odluku?

S6: Ne želim sad mijenjati mjesto prebivališta.

I: U redu, to bi bilo to od pitanja koje sam pripremila za vas. Ako ima nešto što biste htjeli dodati, dodatno prokomentirati ili da vas ja nisam pitala, to možete slobodno sada.

S6: Pa mislim da je to to.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju u istraživanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 7

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 7 (S7)

Datum: 08.4.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarat s vama kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se koje dotaknuti u razgovoru. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno te će vaši osobni podaci ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se kasnije mogao transkribirati sada želim provjeriti s vama pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S7: Može, nema problema.

I: Onda možemo krenut na pitanja. Za početak, možete li mi reć koliko imate godina?

S7: Dvadeset i jednu.

I: Iduća tema koje bi se dotakla s vama u obrazovne perspektive. Prvo pitanje je imate li neki završeni stupanj obrazovanja ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S7: Srednja škola Hvar, završena.

I: Jeste li zadovoljni završenom školom i zvanjem koje ste njom stekli?

S7: Jesam.

I: I imate li možda sada već neke buduće planove koji se tiču obrazovanja, to jest, mislite li se dodatno školovati u nekom smjeru?

S7: Pa, možda. Za sad još ne.

I: Iduća tema se odnosi na profesionalne aspiracije, možete li mi prvo reć koji je vaš trenutni radni status?

S7: Nezaposlena trenutno.

I: Jeste li u procesu traženja posla ili ne?

S7: Ne, imam već dogovoreno za sezonu.

I: A radite li i inače sezonski?

S7: Da.

I: Ako mogu pitati, u kojem području?

S7: Na brodima i konobarenje.

I: Jeste li zadovoljni poslom koji obavljate sezonski?

S7: Jesam.

I: I zadnje pitanje u sklopu ove teme, imate li možda neke buduće profesionalne aspiracije, imate li neke planove za budućnosti što se tiče vašeg profesionalnog statusa?

S7: Pa, otvorit sebi nešto privatno, uglavnom.

I: U kojem području?

S7: U ugostiteljstvu uglavnom.

I: Iduća tema se odnosi na vaše slobodno vrijeme. Možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S7: Pa cili dan kako ne radim.

I: Možete li navesti neka mjesta i načine kako najčešće provodite slobodno vrijeme?

S7: A uglavnom pomažem roditeljima, pomažem prijateljima kod nekih poslova, oko brodih, oko polja i tako.

I: Jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S7: Pa i ne baš. Možda bi trebalo bit više opcija, pogotovo za mlade. Zimi pogotovo.

I: Postoji li nešto što biste htjeli vidjeti na otoku Hvaru, a mislite na to trenutno nemate kao mogućnost?

S7: Pa uglavnom za mlade neke sportove, neke društvene igre, sportske aktivnosti, neki kafić di se navečer može doć i igrat biljar, pikado...uglavnom zabavno za mlade.

I: Možemo preć na iduću temu koja je turizam. Prvo, možete li reć koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno?

S7: Uglavnom je sve pozitivno, osim što je problem što se naš turizam svodi na party.

I: Moje iduće pitanje za vas se nadovezuje na ovo, možete li navesti neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku, primjerice masovni, obiteljski ili spomenuti zabavni, party turizam?

S7: Pa uglavnom sve ima, ali što fali gradu Hvaru je kulturni turizam.

I: Sudeći da ste spomenuli party turizam, možete li reći nešto više o njemu?

S7: Čak je i previše i previše ovisimo o tome. Primjerice kad je bila ova situacije o koroni, mi smo pali, nije bilo dovoljno posla, ljudi nisu mogli zaradit radi te situacije i previše je tog party turizma za tako malo mjesto.

I: Moje iduće pitanje za vas se odnosi na vaš život na otoku tijekom sezone, možete li navesti za vas neke prednosti i nedostatke vašeg života tijekom turističke sezone?

S7: Tijekom sezone mogu reć, ima posla, ima više zarade, sve radi uglavnom. Tako da je grad tad baš lijep.

I: A s druge strane, kako bi ocijenili svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S7: A dobro je samo šta otok zimi nema ništa da radi, nemamo ništa zabavnog za mlade, tako nešto.

I: Posljednja tema o kojoj bi vas nešto pitala se odnosi na pitanje ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijenit koliko često odlazite na kopno, na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S7: Pa uglavnom nisam odlazila s otoka sve do ove zime jer sam išla cilu zimu u Split radit, jer ode u Hvaru ne možete nać ništa. A uglavnom stojim uvijek ode na otoku, idemo samo onako na tjedan, ić na skijanje i tako nešto, plivanje negdi na misec dana i to je to.

I: Iako ste već spomenuli neke razloge odlaska na kopno, slobodno navedite ako imate još neki.

S7: Na primjer, nemamo šoping centar, za robu moramo sve ić u Split, umjesto da to imamo sve ode na otoku. Koliko nas je, bilo bi lipo da ima još barem to.

I: Koliko su vas značajni priroda i okoliš u vašem životu na otoku?

S7: Uh, puno važno. Sto posto, ako ne sto ne znam.

I: Možete li možda navesti što vam je to značajno kod prirode i okoliša?

S7: Čist zrak, nije previše zagađeno, nema puno kuća, šetanje...

I: Imate li možda sada već neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka?

S7: Za budućnost, ja bi najrađe volila ostat na otoku. Samo da se nešto promjeni, te male sitnice, ne znam... otok je prelip i žao mi je što dosta mladih odlazi, a ima ode dosta materijala i svega, potencijala za ostat na otoku, samo šta niko ne želi pokrenit to nešto.

I: U redu, to bi bilo sve od pitanja koje sam ja za vas pripremila. Ako ima nešto što biste dodali, dodatno prokomentirali, to možete slobodno sada.

S7: Pa ne, uglavnom to je sve.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju u intervjuu i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 8

Voditeljica intervjuja: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 8 (S8)

Datum: 08.04.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarat s vama kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi ćete birati u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti u razgovoru. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se kasnije mogao transkribirati te s vama sada želim provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S8: Pristajem.

I: Onda možemo krenut na pitanja. Za početak, možete li mi reć koliko imate godina?

S8: Osamnaest.

I: Prva tema koje bi se dotakla s vama su obrazovne perspektive. Imate li neki završeni stupanj obrazovanja ili ako te trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S8: A završila sam srednju školu.

I: U redu, a jeste li zadovoljni završenom školom i stečenim zvanjem?

S8: Da, zadovoljna sam.

I: Imate li već sada neke buduće obrazovne perspektive, to jest, planove ili želje za neko dodatno obrazovanje?

S8: Da, ali... ne, jer sam završila trogodišnju školu, tako da ne mogu još ić dalje dok ne završim četvrti stupanj.

I: A u kojem smjeru biste se htjeli obrazovati dalje?

S8: Pa htjela bi ić na psihologiju ili tako nešto.

I: U redu. Iduće ću vas pitati nešto o vašim profesionalnim aspiracijama. Za početak, koji je vaš trenutni radni status?

S8: Pa trenutno zimi ne radim, nego samo sezonu.

I: A u kojem području radite sezonski?

S8: U ugostiteljstvu.

I: I jeste li zadovoljni tim poslom?

S8: Jako zadovoljna.

I: Imate li možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg posla, mislite li nastaviti raditi u istom području ili i imate neke drugačije planove?

S8: Ako mi ne uspije da idem na faks, tila bi otvoriti svoj restoran, to je ono šta mislim da Hvaru fali, nešto domaće spize i tako. Mislim otvoriti neki restoran di je sve domaće.

I: To biste htjeli ostvariti na otoku?

S8: Pa da.

I: Iduće čega bi se dotakla je vaše slobodno vrijeme. Možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspolazete na dnevnoj bazi?

S8: Pa zimi cili dan, a liti ne baš, liti samo navečer.

I: Možete li navesti neka mjesta, načine, ljude i okruženje s kojima najčešće provodite svoje slobodno vrijeme?

S8: Pa najviše s prijateljima, pijemo kavu cili dan jer nemamo nigdje drugo ić, i ono, subotom se ide vanka. Imamo jedan mali klub u koj svi idemo i to je to.

I: Spomenuli ste da nemate ići nigdje drugdje osim pit kavu, a to se veže na moje iduće pitanje. Kako bi ocijenili svoje zadovoljstvo ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena na vašem otoku?

S8: Mislim da nema dovoljno aktivnosti, sportski centra, ili nešto di bi se ljudi zabavljali, osim damo da ispijaju kavu cili dan, treba imati neke aktivnosti s kojima će se baviti. Ne znam, igrati na biljar, pikado...

I: Dobro, onda možemo preć da iduću temu koja se odnosi na pitanje turizma. Prvo, koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno?

S8: Pa jako dobar, jako dobre sezone imamo.

I: A možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Poput masovnog, obiteljskog ili ako imate neki još primjer.

S8: Na Hvaru ima jako puno masovnog turizma. Jako puno ljudi dolazi, znači ima party turizam, s čime se starija populacija na Hvaru baš ne slaže. Hvar je pun kulture i puno znamenitosti ima i svega, šta bi se trebalo iskoristiti, a ne samo bacat iza sebe u prošlost. Tako da mislim da bi se kultura trebala više podignit. Mislim, može imat party turizam, zašto ne, ali i kultura je na Hvaru jako bitna i treba je cjenit.

I: Moje iduće pitanje se odnosi na vaš život tijekom sezone, možete li navesti za vas neke prednosti i nedostatke njega?

S8: Tijekom sezone? Pa pošto radim... mislim da na Hvaru ima jako puno mogućnosti zato što je sve otvoreno, sve radi, imamo di izać vanka. Ima više mogućnosti, otvorene su sve agencije di možemo ić, na primjer sa quadovima, ne znam... rent-a-car-i, a zimi tog nije. Brodovima se vozi do Visa, bilo di, na Paklene otoke. Mislim da je ljeti Hvar bolji.

I: U redu, a s druge strane, kako bi opisali vaš život na otoku zimi?

S8: Jako dosadno, svaki dan je isti.

I: Iduća i posljednja tema o kojoj bi vas nešto pitala je pitanje ostanka ili odlaska s otoka. Koliko često, ako možete procijenit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi, odlazite na kopno?

S8: Pa jako često idem u Split, zato šta u Hvaru nemam mogućnosti, na primjer, sad sam u autoškoli, nemam mogućnosti autoškole u Hvaru. Idem u Splitu u autoškolu, idem često u bolnicu u Split zato šta ode baš doktori nisu tako dobri. Nema ih toliko puno pa se ide u Split u bolnicu. Često idem u šoping u Split, jer u Hvaru baš i nemaš di kupit robu. Tako da jako često idem u Split jer ima veće stvari, za sve da se nađe.

I: A koliki bi pridali značaj prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S8: Veliki, stvarno Hvar ima puno prirode, tako da ono... volim Hvar zbog toga šta ima malo ljudi i nije zagađen ni ništa, nego stvarno se može uživati u prirodi, šetat i već šta. I pogotovo dobar je za malu dicitu jer nije zagađen i tako.

I: I evo pitanje za zaključiti ovaj intervju, imate li možda već sada neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka te iz kojih razloga bi ili ostali ili otišli?

S8: Pa vjerojatno ako bi se išla baviti psihologijom kao šta sam vam rekla na početku, vjerojatno nebi ostala na Hvaru jer to nije poso za Hvar i ne znam... nekako, to nebi ode mogla uspijet. Tako da, vjerojatno bi se zbog toga odselila s Hvara. A inače bi ostala raditi u turizmu, šta može bit stvarno dobro.

I: I to je sve od pitanja koja sam ja pripremila za vas. Ako biste htjeli nešto dodati ili dodatno prokomentirati, možete to slobodno sada.

S8: Pa ne, mislim da ste me sve pitali.

I: U redu, onda vam se zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja

TRANSKRIPT – INTERVJU 9

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)
Sugovornik/-ca: Sugovornik 9 (S9)

Datum: 08.04.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarati s vama kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi ćete birati u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman za potrebe transkribiranja intervjua te s vama sada želim potvrditi da pristajete sudjelovati u istraživanju?

S9: Pristajem, može.

I: Za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S9: Dvadeset dvi.

I: Prva tema koje bi se dotakla s vama su obrazovne perspektive. Stoga, možete li mi reći imate li neki završeni stupanj ili ako ste trenutno u procesu obrazovanja?

S9: Završena srednja škola.

I: Jeste li zadovoljni školom koju ste završili, to jest, zvanjem koje ste s njom stekli?

S9: Poprilično zadovoljan, da.

I: U redu. A imate li možda već sad neke planove za budućnost što se tiče vašeg obrazovanja, za neka dodatna obrazovanja u nekom području ili nešto slično?

S9: Pa za sad nemam trenutačno, zadovoljan sam ovom srednjom jer to je u biti sve šta mi treba.

I: Iduće se tiče vaših profesionalnih aspiracija. Koji je vaš trenutni radni status?

S9: Trenutačno sam nezaposlen.

I: A jeste li u procesu traženja posla?

S9: Nisam, nisam. Imam posao, ali samo sezonski.

I: U redu, a u kojem području obavljate sezonski posao?

S9: Pa otvorili smo jedan obiteljski restoran, to radimo godinama.

I: Jeste li zadovoljni poslom?

S9: Poprilično zadovoljan.

I: I imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg posla, to jest, neke želje ili nešto što biste htjeli u budućnosti ostvariti?

S9: Pa možda čak i proširiti lanac restorana po otoku.

I: Po otoku Hvaru ili i van otoka?

S9: Pa plan je po otoku Hvaru.

I: Iduća tema se tiče vašeg slobodnog vremena. Možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S9: Pa zimi skoro cili dan ali, ljeti baš i nemam toliko vremena za sebe.

I: I ako možete navesti neke načine, mjesta ljude i okruženje s kojima najčešće provodite to slobodno vrijeme?

S9: Pa... zimi većinom prijatelji i obitelj, poznanici... a ljeti gosti.

I: I jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S9: Pa iskreno i ne baš.

I: Ako mogu pitat zašto?

S9: Jer zima na otoku je... pusta i grozna baš. Baš nemaš toliko opcija da bi igdi mogo provest vrijeme, kao da ste zatočeni na ovom otoku Hvaru. Ljeti bar ima opcija.

I: A postoje li možda neke opcije koje biste htjeli vidjeti na otoku zimi?

S9: Da, definitivno. Fali stvari za druženja i okupljanja i čak za sportske rekreacije. Fali dosta stvari.

I: U redu. Ako se slažete, možemo preći da iduću temu.

S9: Može.

I: Iduća tema je turizam. Prvo bi vas pitala vaš stav o turizmu na otoku generalno? Smatrate li da je to nešto pozitivno, negativno?

S9: Pa u zadnjih par godina je počelo bit malo negativno jer je na Hvaru počeo bit masovni turizam. Znači, ljudi dolaze i odlaze... previše je ljudi jednostavno koji dolaze na Hvar. Prije je to bilo rekreacijski, lijep turizam, a to je sad već počela bit party destinacija i taj masovni turizam, po meni, ide na gore.

I: To se veže na moje iduće pitanje, možete li navesti za vas neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku, spomenuli ste taj masovni i party turizam, pa ako želite možete to dodatno prokomentirat ili ako postoji neki tip turizma za kojeg smatrate da ga nema dovoljno.

S9: Smatram možda da bi se Hvar trebo vratit na ono šta je bilo, na familijarni turizam, na obiteljski i... više obitelji bi trebalo dolazit na otok koji je baš za obitelji, koji je za djecu odličan više nego za ljude koji dođu samo jedan dan, partijat i otić.

I: A šta se tiče vašeg života na otoku tijekom sezone, možete li navesti neke prednosti i nedostatke?

S9: Uh... prednosti jedno što je zarada dobra.

I: U redu, a neki nedostanci?

S9: Nedostanci, fali, fali šta ljudi jednostavno ne shvaćaju Hvar kao kulturnu destinaciju, šta ljudi ne dođu ode vidit Hvar kao Hvar. Nego Hvar kao jednodnevni izlet.

I: S druge strane, kako biste opisali svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S9: To je... jako, jako teško jer na Hvaru vam počinje bit skuplje i skuplje, a zarađuje se slabije. Ne znam... sve manje i manje para, a postaje sve teže i teže za ove nove generacije.

I: Posljednja tema koje bi se dotakla s vama je pitanje ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno, na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S9: Pa ja sam tip osobe koja voli putovat, pa jako često. Jako, jako često idem na kopno. Šta skijanja, šta putovanja u druge zemlje, tako da dosta putujem, dosta često idem na kopno.

I: Iako ste već naveli neke razloge, ako imate još neki razlog zbog kojeg najčešće odlazite na kopno, možete slobodno sada navesti.

S9: U biti je najčešće to jer... kao prvo mi na otoku nemamo ničega. Mi za sve ove bitnije stvari trebamo ići an primjer do Splita, kao što su šoping, doktori i na primjer školovanje, na otoku je školovanje... imamo jednu jedinu školu i dva smjera, tako da se, ako oćete nešto veće, morate ić u Split ili čak negdi vanka.

I: A koliko značaj za vas imaju priroda i okoliš u vašem životu na otoku?

S9: Pa jako veliki značaj.

I: Možete li malo pojasniti zašto?

S9: Hvar je jedan od, pa reko bi čak najljepših otoka u Hrvatskoj. Stvarno je lipo živit ode, sunce, čist zrak, čisto more. Jako, jako je divno ode. Jako mi je drago šta tako, šta nije zagađeno, nema puno prometa tako da je... čak je i dobro.

I: Dobro, i kao zadnje pitanje u sklopu ovog intervjua sam vas htjela pitati imate li već neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka i ako možete navesti neke razloge za svoju odluku?

S9: Pa... ne znam, ja vam volim ovaj otok i ja mislim da ću ostat na ovom otoku. Prvo šta mi je obitelj ode, drugo porodica i jednostavno...povezan sam nekako s otokom, volio bi ostat ode, ne planiram nigdi selit, ali, kako ide život, možda se dogodi.

I: To je sve što ja imam od pitanja za vas. Ako biste nešto dodatno prokomentirali ili rekli a da vas ja nisam pitala, možete to slobodno sada.

S9: Ma ja mislim da ste sve pitali. Sve je dobro.

I: Uredu, onda zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 10

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 10 (S10)

Datum: 10.04.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarat s vama kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju kasnije mogao transkribirati te s vama sada želim potvrditi da pristajete sudjelovati u istraživanju?

S10: Da, da.

I: Za početak, možete li mi reć koliko imate godina?

S10: Dvadeset i jednu.

I: Prva tema koje bi se dotakla s vama se odnosi na vaše obrazovne perspektive. Stoga, možete li mi prvo reći imate li neki završeni stupanj obrazovanja ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S10: Trenutno sam na faksu, na PMF-u.

I: I jeste li zadovoljni upisanim fakultetom?

S10: Jesam, jesam.

I: Imate li možda sada već neke buduće planove što se tiče vašeg obrazovanja, neku želju ili namjeru daljnje se obrazovati?

S10: Pa iskreno da kažem, ostala bi na ovom području, upisala bi diplomski za ovo za šta sam trenutno na preddiplomskom i samo bi nastavila to dalje.

I: U redu. Iduća tema se tiče vaših profesionalnih aspiracija. Prvo, sudeći da ste studentica, koji je vaš trenutni radni status, u vašem slučaju, radite li nešto uz studiranje?

S10: Radim samo sezonski, ali trenutno ne radim ništa.

I: A u kojem području radite sezonski?

S10: Turizam.

I: I jeste li zadovoljni tim poslom koji obavljate?

S10: Jesam.

I: I isto kao što sam vas pitala za obrazovanje, imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg posla, želite li nastaviti raditi trenutni posao ili možda ići u nekom drugom smjeru?

S10: Pa, trenutno bi se tila baviti onim što studiram, naći neki posao u nekoj firmi i eto.

I: Namjeravate li to ostvariti na otoku ili van njega?

S10: Iskreno bi rađe na kopnu.

I: Postoji li neki razlog zašto?

S10: Pa jednostavno smatram da je širi opseg ponude poslova koje mogu naći na kopnu nego na Hvaru.

I: Možemo preći na iduću temu ako se slažete, a ona se tiče vašeg slobodnog vremena. Možete li procijeniti sa koliko slobodnog vremena raspolazete na dnevnoj bazi?

S10: Možda pet sati.

I: I ako možete navesti neka mjesta, načine i okruženje s kim najčešće provodite to vrijeme?

S10: Pa sa ekipom sa faksa, sa dečkom, prijateljima, najčešće u zadnje vrime smo ili na kavama po Splitu 3 ili radimo nešto na faksu.

I: Sudeći da ste rekli da studirate u Splitu, kako najčešće provodite slobodno vrijeme kada idete na Hvar?

S10: Sa prijateljima, tu i tamo, ako uvatim koga jer većina mojih prijatelja sad studira. A ima i nekih šta su ostali na Hvaru, tako kad ima, idem na kavu, izlazim sa svojima i eto ga.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S10: Iskreno mislim da bi možda moglo biti malo više onako interaktivnijih mjesta, ono zabavno, glupo je da samo imaš izaći negdje na kavu. Tipa ono, šta je znam, neko kino, mislim imamo kino koje radi samo preko lita. Ali, tako neki primjeri koje bi bilo bolje da imamo, ali nemamo na Hvaru.

I: U redu. Iduća tema o kojoj ću vas nešto pitati je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno?

S10: Iskreno mislim da je to pozitivno jer tada Hvar bar ima nekog života. I ono, ima ljudi i živo je stvarno, s obzirom na zimu.

I: I malo specifičnije pitanje, možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma, primjeri bi bili masovni turizam, obiteljski turizam ili ako imate neki drugi primjer?

S10: Pa iskreno da kažem, tipa nedostaci ovog našeg turizma su da ima onako dosta droge, alkohola i toga svega. To je jedan od nedostataka. A sve u svemu, ne mislim da su nedostaci jači od onih pozitivnih stvari.

I: Moja iduća pitanja se odnose na vaš život. Prvo, možete li navesti neke prednosti i nedostatke vašeg života na otoku tijekom sezone?

S10: Tijekom sezone... nedostaci su eto jedino šta nam, neću reć manjka povezanost sa kopnom, zato šta imamo stalnu povezanost sa kopnom, ali tipa u tim slučajevima, katamarani su nam skuplji, ne vridi nam više niti iksica niti otočna, ta se prava amo reć gube. Tijekom sezone šta još... to je najveći ajmo reć nedostatak.

I: U redu, a možda neke prednosti?

S10: A prednosti eto, ono da nije dosadno biti na Hvaru, nako napokon se nešto događa, nije sve onako mrtvo i eto.

I: A kako bi ocijenili vašu kvalitetu života na otoku zimi?

S10: Od jedan do deset, eto možda dva.

I: Možete li obrazložiti malo zašto takva ocjena?

S10: Zato šta, ne znam... eto jedino šta zimi mogu, da se razumimo tu ne računam Božić kad je dosta živo na Hvaru, ali eto ovoga, tipa zima kao zima nema nigdi nikoga, nikakav sadržaj nije onako ponuđen. Šo meni je jednostavno dosadno.

I: Posljednja tema koju bi s vama otvorila se tiče pitanja odlaska ili ostanka na otoku. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno, na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S10: Pa na kopnu sam češće nego šta sam na otoku, tipa tokom godine jedanput mjesečno, nekad čak i rijeđe dolazim na Hvar.

I: A osim spomenutog studija, koji su najčešći razlozi zbog kojih odlazite s otoka na kopno?

S10: Pa nekako sam već sad naviknuta na život na kopnu jer osim što sad studiram tamo, tamo sam bila i u srednjoj i prilagodila sam se više tom nekom načinu nego na otoku.

I: Koliko značaj pridajete prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S10: Zapravo to mi je jedna od značajnijih stvari zato što prirode ima masu, ima se gdje otići, tako da... ono, pridajem značaj, sad ne mogu reć koliki.

I: I evo pitanje za zaključit ovaj intervju, imate li možda već neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka, i ako možete navesti neke razloge zašto?

S10: Vjerojatno ne bi ostala na otoku živjeti, razlozi bi bili ti, kao što sam rekla, navikla sam se na život u gradu i to naravno ne znači da na Hvar nebi dolazila, možda barem tijekom sezone. Ali, jednostavno život u gradu mi je bliži nego život na otoku.

I: To bi bilo to od pitanja koje sam ja pripremila za vas. Ako biste htjeli nešto dodatno prokomentirati ili reći a da vas ja nisam pitala, možete to slobodno sada.

S10: Nemam ništa.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 11

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 11 (S11)

Datum: 13.04.2022.

Mjesto: Zoom

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarat s vama kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju kasnije mogao transkribirati i sada želim s vama provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S11: Pristajem.

I: U redu, onda možemo krenut na pitanja. Za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S11: Dvadeset i dvije.

I: Prva tema koje bi se dotakla s vama su obrazovne perspektive. Prvo pitanje je imate li neki stupanj završenog obrazovanja ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S11: Imam završeno preddiplomsko.

I: U kojem području?

S11: Humanističkom, sociologija na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

I: Jeste li zadovoljni obrazovnom institucijom i stečenim zvanjem nakon završenog preddiplomskog studija?

S11: Jesam.

I: Imate li sada već možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg obrazovanja, to jest, imate li planove za neko dodatno obrazovanje u svojem ili nekom drugom području?

S11: Pa evo trenutno sam već na diplomskom studiju, tako da planiram nastaviti u ovom smjeru, s tim da nisam baš sigurna šta će bit nakon završenog diplomskog, nisam baš sigurna da bi nastavila na doktorski, ali možda...možda se nešto promjeni do tad, ima vremena.

I: Možemo preći na iduću temu koja se odnosi na vaše profesionalne aspiracije. Sudeći da ste spomenuli da studirate, koji je vaš trenutni radni status, radite li možda neke studentske poslove ili sezonski?

S11: Pa radim sezonski, ali radim i povremene studentske poslove.

I: I u kojim područjima najčešće obavljate te poslove?

S11: Sezonski su u turizmu, a studentski su... pa nisam baš sigurna šta je to, to je kao neki IT zato jer provodim *quality assurance* stranice jedne američke firme. Dakle *Q&A* i testiranje tih stranica. Nisam sigurna koje je to područje.

I: Jeste li zadovoljni poslovima koje obavljate?

S11: Jesam, više-manje.

I: Imate li sada već neke buduće profesionalne aspiracije, neke želje za napretku u dosadašnjem radu ili nekom drugim smjeru?

S11: Pa definitivno želim raditi u struci u budućnosti, mislim provoditi istraživanja. To je nekakav okvirni plan, sad bilo to za neku firmu ili samostalno. I to bi bila zapravo idealna situacija, ali naravno prihvatila bi i druge poslove koji su u struci, čisto zato jer... ako sam već šest plus godina potrošila na to, onda ću to i iskoristit.

I: Taj rad u struci kojem se nadate biste htjeli ostvariti na otoku ili van njega?

S11: Bilo bi dobro da je na otoku, ali nekako ne vjerujem baš da će to bit moguće. Zapravo, za početak se uopće nebi ni pokušavala vratiti na otok, ali tipa u sljedećih desetak godina se planiram vratiti.

I: Iduća tema o kojoj bi vas nešto pitala se odnosi na vaše slobodno vrijeme. Možete li procijeniti sa koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S11: Pa nekih osam do deset sati.

I: A možete li navesti neka mjesta i načine kako najčešće provodite to vrijeme?

S11: Družim se sa svojim prijateljima i bližnjima, odlazim na trening, provodim to vrijeme u prirodi, a zapravo dosta često ostajem i doma i malo odmaram od cijele strke.

I: I posljednje pitanje za vas u sklopu ove teme, kako bi ocijenili vlastito zadovoljstvo ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S11: Mislim da je u doba ljeta i u doba turističke sezone jako puno izbora. I da se to jako razlikuje s obzirom na zimsko razdoblje kada se čak ne može otići ni na čaj uvečer ili na piće jer su kafići zatvoreni u 9. Jednostavno, to se na kraju srozava na to da se mladost ili druži po tuđim kućama, odnosno kućama od prijatelja ili se smrzava negdje na otvorenom. Tako da velika je razlika između zimskih i ljetnih mjeseci.

I: A postoje li neke stvari koje biste htjeli vidjeti kao opciju zimi?

S11: Pa neki kulturno-zabavni program. Nema razloga zašto kino nebi bilo i preko zime, mislim postoje ljudi na otoku koji žele ići u kino, a ne samo preko ljeta. Imamo kazalište koje je relativno neiskorišteno, ili bilo do nedavno. Mislim da ima potencijala, ima stvari koje bi se moglo radit, ali zapravo se to uvijek svede na isto, a to je da se događa jedanput mjesečno nešto i to bude za specifičnu grupu ljudi.

I: Ako se slažete, možemo preć na iduću temu, a ona je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno?

S11: Smatram da je pozitivno zato što je turizam jedan od razloga iz kojih mogu priuštiti, odnosno moja obitelj može priuštiti da otiđem u drugi grad studirati i obrazovati se. Ali... možda u mjeru u kojoj se trenutno događa i s ljudima s kojima se trenutno događa jer nije baš idealno za kulturno središte kao što je Hvar, i povijesno središte. Tako da vjerujem da bi se trebalo krenuti u nekom smjeru obiteljskog turizma i tog nekog... uglavnom što dalje od party turizma, da su nam ulice čišće i da se ne moram bojat odlaziti doma po noći.

I: Moje iduće pitanje se veže na do sada rečeno, pa možete samo nadodati ako imate nešto. Iduće pitanje je možete li navesti neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma, poput spomenutih obiteljskog i party turizma?

S11: Što se tiče party turizma, mislim, to je sve uredu u umjerenj količini, ali ako je ako je jedina promocija našeg prekrasnog grada i otoka to da mogu doći se jeftino napiti, to nije, po meni, uredu prema niti prema gradu niti prema ljudima koji žive tamo tijekom godine i u sezoni.

I: Moja iduća pitanja se odnose na vaš život. Za početak, možete li navesti za vas neke prednosti i nedostatke vašeg života na otoku tijekom sezone?

S11: Prednost je što mi je blizu more i što iako je burno i što se radi po cijele dane, opet možeš ići na more jer blizu je, i kad uhvatiš malo vremena na kraju dana to je vrlo dobro jer ljudi koji rade istu tu sezonu na kopnu, negdje u kontinentalnoj Hrvatskoj, nemaju tu privilegiju. I shvaćam to kao privilegiju. Ali, opet nedostatak je to što zapravo nemaš ljetovanje, nemaš slobodnih dana, nemaš dva tjedna kolektivnog godišnjeg di ideš odmoriti dušu, nego jednostavno ono... barem ja osobno, nakon što potrošim puno snage, volje i energije na faksu, dođem na Hvar i opet trošim puno volje, snage i energije na turizam, onda se opet vratim, tako da zapravo nema neke pauze i nema nekog odmora, pogotovo u tim ljetnim danima kad svi žele odmor, uživanciju i malo se ohladit.

I: Spomenuli ste kod slobodnog vremena da ljeti postoji bogatija ponuda sadržaja za provođenje slobodnog vremena, no kako ste sada rekli da ljeti radite, stignete li iskusiti tu ponudu?

S11: Pa djelomično da. Možda ne onoliko koliko bi voljela, ali djelomično da. Znam otić u ljetno kino, znam nekada otić u kazalište kad se nešto izvodi, budu i koncerti u franjevačkom samostanu i tako. Ali da, sigurno bi htjela da imam više vremena i da... ne znam, ne mogu sad reć da se ti sadržaji prilagode ljudima koji rade, jer to je nerearno očekivanje i ne možeš nikad prilagodit svima ali, možda nekakve reprize, ponavljanja i tako.

I: U suprotnosti sa prijašnjim pitanjem, kako bi ocjenili vašu kvalitetu života na otoku zimi?

S11: Pa ne baš kvalitetno. Na nekoj skali od jedan do pet, s tim da bi pet bila iznimno kvalitetna, ja bi dala oko dva. Mislim da zato što nema ponude kulturno-zabavnog karaktera, nema ni kafića koji su otvoreni, često nema ni katamarana zbog lošeg vremena, tako da se jednostavno nekad osjećaš ko da si zapeo na otoku sa istih desetero ljudi i to nije ugodan osjećaj.

I: Tema s kojom bi zaključila ovaj intervju se odnosi na pitanje ostanka ili odlaska s otoka. Prvo, možete li procijenit koliko često odlazite s otoka na kopno, može biti na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S11: Zapravo većinu godine provodim u Zagrebu, ali prvih devetnaest godina života sam provela na Hvaru, zato znam sve što treba znat o tome. Ali, nekako... idem na Hvar otprilike svako šest mjeseci, sad nekad to bude na dva tjedna, nekad bude na dva mjeseca ljeti. Uglavnom devet mjeseci provodim na kopnu.

I: Uz spomenuti studiranje, koji su neki najčešći razlozi zbog kojih odlazite s otoka na kopno?

S11: Kupovina, odjeća, liječnici, pregledi, neka putovanja naravno, uglavnom liječnici i šoping.

I: Koliki bi pridali značaj prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S11: Veliki značaj. Mislim da je to nešto što trebamo cijeniti i u šta se možda treba malo više uložiti u uređenje i čišćenje, pogotovo u ovim mjesecima gusjenica na stablima koje su odvratne i trebalo bi se to sanirati, prije se to saniralo nego sad nešto šteka. Ali da, defintivno mislim da bi trebali imat više parkova i više mjesta di se ljudi mogu doć družiti i opuštati.

I: Moje posljednje pitanje za vas se odnosi na vaše buduće planove. Namjeravate li u budućnosti ostati ili otići s otoka, i ako možete navesti neke razloge zašto?

S11: Moj nekakav plan za budućnost je kad završim faks, ne planiram se odmah vratit na otok. Mislim još barem dvije, tri godine provesti u Zagrebu ili negdje drugdje. Jednostavno malo pokrenut život. Onda kad budem financijski stabilnija, kad budem i izgrađenija osoba, vratila bi se na Hvar, ako ne prije toga, onda kada budem htjela odgajat svoju djecu na Hvaru. Vjerujem da je to jako dobra sredina što se toga tiče iako ima jedna osnovna škola i mali izbor u srednjoj školi, mislim da je to zapravo dobra zajednica za odgajat svoju djecu. Tako da eto, ta neka buduća, obiteljska sfera bi mi bila razlog za vratit se na Hvar, ali prije toga, nisam sigurna.

I: To je sve od pitanja koja sam ja pripremila za vas. Ako biste nešto htjeli dodatno prokomentirati ili reći a da vas ja nisam pitala, možete to slobodno sada.

S11: Pa mislim da je to bilo to.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 12

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 12 (S12)

Datum: 14.04.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarat s vama danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake u razgovoru dotaknuti. Sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno te će vaši osobni podaci ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se kasnije mogao transkribirati i sada želim s vama provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S12: Pristajem sudjelovati u istraživanju.

I: Onda možemo krenut na pitanja. Za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S12: Dvadeset četiri.

I: Prva tema o kojoj bi vas nešto pitala su obrazovne perspektive. Za početak, koje je vaše završeno ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S12: Završila sam, dakle, srednju školu, umjetničku u Splitu. Potom sam upisala (ime škole), to je privatna škola za modu i dizajn. I to bi bilo to od mog školovanja.

I: Jeste li zadovoljni završenim obrazovanjem?

S12: Vrlo. A bila bi još zadovoljnija da je bila tako neka škola, u tom spektru, u Hvaru za upisat. Smatram da imamo vrlo mali izbor ode šta možemo i za bilo kakvu drugu školu koja nije namijenjena kuharstvu ili turizmu, mi moramo ići u Split.

I: A imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg obrazovanja, neku želju ili namjeru za daljnje obrazovanje u nekom području?

S12: Pa svakako pratim i dalje plan i program moje bivše škole Callegari, koja nam je obećala da ćemo imat nekakve tečajeve u mom području, koji bi me zanimali. Oni bi trajali nešto kratko, možda tako dva tjedna. To da, to bi svakako voljela, sudjelovati u tako nečemu, ali samo što je vezano za moju struku.

I: Iduća tema se tiče vaših profesionalnih aspiracija. Prvo, koji je vaš trenutni radni status?

S12: Ja sam otvorila obrt za usluge i dizajn interijera na otoku Hvaru i radim sad sama za sebe.

I: Znači radite u struci?

S12: Je.

I: Jeste li zadovoljni poslom kojeg obavljate?

S12: Jesam, da.

I: Imate li možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg posla, sudeći da imate vlastiti posao, možda neki planovi na napredak ili promjene u poslovanju?

S12: Pa evo ja se stvarno nadam da bi ovo moglo krenut dobro i da bi ja kroz koju godinu mogla nekoga i zaposlit da sa mnom crta i radi. Za sad imam samo vanjske suradnike, ali eto, nadam se širit. Eto, stvarno se nadam da će krenut, svak se nada najboljem kad nešto otvori.

I: A to potencijalno širenje posla biste htjeli na otoku ili van njega?

S12: Na otoku. Meni je glavni prioritet otok, međutim kad nema posla ode, ja rado prihvatim i nešto van otoka. A u budućnosti, osim crtača kojeg bi voljela imat, voljela bi imat i montera, stolara koji bi bio stalno tu jer ja svojeg iz Splita razvlačim amo-tamo i onda nikako ga dočekat, bilo bi lipo isto imat ode nekoga.

I: Iduća tema koju bi otvorila s vama je vaše slobodno vrijeme. Možete li procjenit s koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S12: Pa to ovisi o mom poslu. Ponekad imam jako malo slobodnog vremena, to je sve kod mene nekako nepravilno posloženo s obzirom da sam tek u početku sa svojim poslom. Nekad mi se desi da između projekata imam deset dana čekanja, a tih deset dana ja poludim od dosade.

I: A možete li navesti neke načine, mjesta i ljude s kojima najčešće provodite slobodno vrijeme?

S12: Najčešće sam doma, ako ne onda se spustim dva metra niz kuću i sjednem u svoj kafić na kavu. Tamo su uvijek isti ljudi, uvijek ista lica, eventualno prošetam do Pokojnog dola i to je to. Znači, totalno neiskoristivo i grozno jer nam fali sadržaja.

I: To se veže na moje iduće i posljednje pitanje u ovoj temi za vas. Jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S12: Ne, nikako.

I: Ako mogu pitat zašto?

S12: Fali nam sadržaja. Ja bi rado, ne znam... otišla pogledat film ili neku predstavu ili balet ili bilo šta, a za bilo šta takvo moramo ić u Split. Osim klubova koji nam rade samo ljeti, mi mladi ovdje stvarno nemamo nikakvog sadržaja. Zimi, ako nemaš kamin doma, nemaš ni društveni život. Ja smatram da bi svaki, mladi čovjek kad gradi kuću trebao i izgradit jedan kamin i tako si osigurat društveni život.

I: Možemo preć na iduću temu, a ona je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno?

S12: Pa... ne znam, smatram da smo išli u krivom smjeru. Ne znam, Hvar ima puno više toga za ponudit osim samog noćnog života, imamo toliko lijepe kulturne baštine i moglo se to nekako bolje uskladit. Mislim, privlačimo turiste koji su mladi i neobzirni prema nama, šetaju se ode goli bez majica okolo, stalno su pijani, dođu na jednu noć, naprave nered u dućanu. Mislim da je to moglo bit bolje.

I: A možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma? Primjeri bi bili masovni turizam, obiteljski turizam, ili ako imate neki vlastiti primjer.

S12: Pa eto, smatram da je previše tog noćnog života ode, a mi imamo i more koje je vrlo ljekovito, samo po sebi. Mogli bi možda napravit neki obiteljski ili zdravstveni turizam, toga po meni ovdje fali.

I: Moja iduća pitanja se odnose na vaš život. Prvo, možete li navesti neke prednosti i nedostatke vašeg života na otoku tijekom turističke sezone?

S12: Ja sam sa tom sezonom, kako sam otvorila obrt, vrlo nezadovoljna jer, osim sezone, nijedna druga struka ovdje više ne postoji. Meni posao pada i moja dosada raste. I onda to mene tjera da se hvatam nekakvog posla van moje struke što meni nije problem jer ja se ne boljim zasukat rukave i primit se nekog posla, ali mi je žao što u tra tri mjeseca čekanja i kad se vratim ponovno na posao, ja gubim tu brzinu koju sam stekla tokom zime.

Recimo za jedan tlocrt mi više onda ne treba dvadeset minuta nego možda ura vrimena jer sam ispala iz štosu jer, ponavljam, stalno su jedno-te-iste kretnje, radnje i to.

I: A kako bi opisali vlastitu kvalitetu života na otoku zimi?

S12: Pa kažem, dok imam posla, zanimljivo mi je i imam neku okupaciju. Dok nemam, fali mi društvenog, socijalnog života i stvarno to, u vrijeme kad nemam posla, osjetim i nisam zadovoljna. Kao mlada osoba na otoku, ja mislim da ovaj otok zimi nije ni za penzionere, a kamoli za mlade.

I: I posljednja tema koju bi otvorila s vama tiče se pitanja odlaska ili ostanka na otoku. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno? Možete na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi.

S12: Svaki put kad je neki zdravstveni problem u pitanju, moramo ić bome put Splita. Ako dobijem neki posao van Hvara opet moram ić put Splita. A mjesečno sigurno jedno pet puta moram ić, ili radi neke nabave ili nečega.

I: Iako ste već naveli neke razloge za odlazak na kopno, ako imate još neki možete ga slobodno navesti.

S12: Sad mi trenutno više ništa ne pada na pamet.

I: Onda možemo preći da iduće pitanje. Koliki značaj pridajete prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S12: Pa smatram da imamo lijepu prirodu, lijep je otok sam po sebi. Svakako treba čuvati okoliš. Čikove neću nikad baciti na pod ako na tako nešto mislite. Ne znam... duša me zaboli kad vidim turiste, kako ovi mladi, kako nam ostavljaju smeće po otoku, to je, ja mislim, biće i kućni odgoj.

I: I za kraj, imate li možda već neke planove za budućnost što se tiče vašeg ostanka ili odlaska s otoka, i ako možete navesti neke razloge zašto?

S12: Pa s obzirom da sam se uvalila u taj svoj obrt, već spomenuti, on me veže za otok i radi njega ne bi htjela, ali da toga nema, bez oklijevanja bi otišla s otoka. Najviše radi društvenog života.

I: To bi bilo to od pitanja koja ja imam za vas. Ako imate nešto što biste htjeli dodati, ili dodatno prokomentirati, možete to slobodno sada.

S12: Nemam.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 13

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 13 (S13)

Datum: 18.04.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarati s vama danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se kasnije mogao transkribirati i sada želim s vama provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S13: Pristajem.

I: U redu, za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S13: Dvadeset šest.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitat su obrazovne perspektive. Koje je vaše završeno, ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S13: Tri godine završeno i još ovi diplomski, znači još dvije godine, u procesu.

I: A u kojem području?

S13: Ekonomija i turizam.

I: Jeste li zadovoljni i završenim i trenutnim obrazovanjem?

S13: Jesam.

I: I imate li možda već neke planove za budućnost što se tiče vašeg obrazovanja?

S13: Neman ništa.

I: Iduća tema su profesionalne aspiracije. Koji je vaš trenutni radni status?

S13: Vlasnik firme, direktor, poduzetnik.

I: A koje je vaše područje obavljanja rada?

S13: Turizam.

I: Radite li samo sezonski ili radite cijelu godinu?

S13: A ne znam... amo reć samo sezonski.

I: A jeste li zadovoljni poslom koji obavljate?

S13: Jesam.

I: I imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg posla?

S13: Pa ne, to je to.

I: Iduće ću vas pitati nešto o vašem slobodnom vremenu. Možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S13: Zimi cijeli dan kad ne spavam, a liti... možda četiri, pet sati.

I: A možete li navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite to slobodno vrijeme?

S13: Sa prijateljima provodim vrime, doma, u kafićima... to je to.

I: A kako bi ocijenili vaše zadovoljstvo ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S13: Pa kao lošije, sigurno.

I: U redu, a zašto lošije?

S13: Radi manjka ponude, radi manjka mogućnosti.

I: A postoje li neki sadržaji koje biste htjeli vidjeti kao mogućnost?

S13: Bar kino zimi.

I: Iduća tema koje ću se dotaknuti s vama je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno?

S13: Pa super ide turizam na otoku.

I: A možete li navesti neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku, primjeri bi bili masovni, obiteljski turizam, ili ako imate neki drugi primjer?

S13: Pa sigurno mi zabavni turizam loše utječe na život, radi buke. Makar poslovno dobro utječe. Ostali, obiteljski, su super generalno i ne znam koji još... masovni je financijski najgori i najgore utječe.

I: Što se tiče vašeg života na otoku, možete li navesti neke prednosti i nedostatke vašeg života tijekom sezone?

S13: A prednost je, šta je znam... šta se događa svašta, prednost je šta se možemo kupat svaki dan, šta imamo more, šta imamo brodove, imamo izbora ogromnog. Ima restorana, kafića, događaja... Nedostaci su... pa nebi reko da ima puno nedostataka.

I: A s druge strane, kako bi ocijenili vašu kvalitetu života na otoku zimi?

S13: Zimi bi reko da ono... skoro je isto di god da živiš, ako živiš na otoku. Ako ćeš bit zatvoren u četiri zida, ali vanka ta četiri zida je dosta naporno. Zato jer se ništa ne događa. Može se prošetati, ono, spokojno je, ali mimo toga, loše.

I: I posljednja tema o kojoj ću vas nešto pitati se odnosi na pitanje ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno? Možete na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi.

S13: Pa ajmo reć jedanput u dva tjedna.

I: A koji su neki razlozi zbog kojih najčešće odlazite na kopno?

S13: Pa obitelj, prijatelji, nekad i posao.

I: Koliki značaj pridajete prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S13: Pa veliki. To je najveći benefit života na otoku, definitivno. I jedini benefit.

I: I evo pitanje za zaključiti ovaj intervju. Imate li možda neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka, i ako imate, možete li navesti neke razloge za svoju odluku?

S13: Znači zauvijek ću ostati na Hvaru. Do kraja života. Ljeti. A zimi teško.

I: Postoje li neki razlozi za takvu odluku?

S13: Jer je zimi dosadno, a liti je super.

I: I to je sve od pitanja koje sam ja pripremila za vas. Ako biste htjeli nešto reći ili nadodati na rečeno, možete to slobodno sada.

S13: Nemam ništa.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 14

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)
Sugovornik/-ca: Sugovornik 14 (S14)

Datum: 18.04.2022.
Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, ali vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno te će vaši osobni podaci ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju mogao transkribirati i sada želim s vama provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S14: Pristajem.

I: Za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S14: Dvadeset i šest.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitati su obrazovne perspektive. Imate li neki stupanj završenog ili jeste li trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S14: Srednja škola... i to je to u biti, nisam završio faks.

I: A jeste li zadovoljni završenom srednjom školom?

S14: Pa... mislim, jesam. Za uvjete grada Hvara, da.

I: Imate li možda neke buduće planove šta se tiče vašeg obrazovanja, to jest, želite li nastaviti obrazovanje u nekom smjeru?

S14: Možda, možda. Ne znam, iskreno.

I: A imate li možda ideju u kojem smjeru bi potencijalno htjeli ići?

S14: Možda nešto umjetnički, dizajn. Ono, to je ako bude.

I: Iduća tema se tiče vaših profesionalnih aspiracija. Koji je vaš trenutni radni status?

S14: Sezonski zaposlen.

I: A koje je područje obavljanja rada u sezoni?

S14: Ugostiteljstvo.

I: I jeste li zadovoljni tim poslom koji obavljate?

S14: A ono, mislim, naše je. Tako da jesam. Moram biti.

I: Imate li možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg posla, želite li nastaviti raditi trenutni posao ili možda krenuti u nekom drugom smjeru?

S14: Pa mislim da želim to nastaviti raditi. Ali kao... možda čak ne tu u Hvaru. Šta je možda relevantno pitanje za ovu anketu, ali da.

I: Bi li onda išli na kopno ili možda neki drugi otok?

S14: Na kopno.

I: U redu. Iduća tema se tiče vašeg slobodnog vremena. Možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S14: Ljeti jako malo, a zimi jako puno.

I: I ako možete navest neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite to slobodno vrijeme?

S14: Pa najčešće vani, kava i kod prijatelja. Neka šetnja i to je to.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S14: Pa i ne baš.

I: Zašto ne baš?

S14: Pa zato jer se sve svodi na kavu i šetnje. To je sve šta možeš radit.

I: A postoje li neki sadržaji koje biste htjeli imati kao opciju?

S14: Pa vjerojatno da, ali ovako ne znam sad što bi to moglo bit. Ali da.

I: Iduća tema koju bi otvorila s vama je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno?

S14: To je nešto jako pozitivno.

I: A malo specifičnije, možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Primjeri bi bili masovni, obiteljski turizam ili ako imate neki drugi primjer.

S14: Prednosti su... pa mislim, tu smo svi zaposleni je li, svi zarađujemo i da imamo puno kontakta sa vanjskim svijetom što je, ono kad dođeš na kopno, skužiš koliko ti ljudi toga nemaju. Kao, tu konekciju sa tim strancima. A negativne stvari su... pa jedino masovni turizam i ovaj party turizam koji je u Hvaru. Mislim da ne odgovara gradu Hvaru kao destinaciji i to je to.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S14: Nedostaci su jako malo slobodnog vremena, jer radimo sezonski svi pa radimo non-stop. A prednosti su opet to da realno zarađuješ novac, više nego ostali, tako da mislim da je to itekakva prednost.

I: A s druge strane, kako bi ocijenili vlastitu kvalitetu života na otoku zimi?

S14: Ne znam iskreno, nisam bio ovu zimu uopće tu, tako da. To vam mislim, dovoljno govori, pa loše. Dva od pet.

I: Niste bili na otoku zbog razloga poput studiranja ili rada, ili nekih drugih?

S14: Jednostavno nisam htio bit na otoku.

I: I posljednja tema o kojoj ću vas nešto pitati odnosi se na pitanje odlaska ili ostanka na otoku. Možete li procijeniti koliko često odlazite s otoka na kopno, na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S14: Pa na mjesečnoj bazi možda četiri, pet puta.

I: A koji su neki razlozi zašto najčešće odlazite na kopno?

S14: Osnovni, bilo šta administrativno ili tako nešto. Ako treba nešto zdravstveno, ideš na kopno. Općenito ono, sve šta ti treba, nalazi se na kopnu tako da.

I: Koliki značaj pridajete prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S14: Velik.

I: Zašto velik?

S14: Zato jer smo okruženi prirodom, onda se u njoj ljepše osjećaš i smiruje ti život, pogotovo te stresne, ljetne mjesece di se non-stop radi. Tako da, velik značaj, sigurno.

I: I posljednje pitanje koje imam za vas, imate li već neke planove o ostanku ili odlasku s otoka? Ako imate, koji su razlozi za vašu odluku?

S14: Pa mislim da imam planove o odlasku s otoka. Ali, kao trenutno kombiniram odlazak zimi, dolazak ljeti. Dolazak iz poslovnih razloga, a odlazak zimi zbog toga šta je otok jako dosadan i nema nikakvog sadržaja tako da onda malo bježiš među ljude na kopno.

I: Jesu li ti razlozi i razlozi za vaš potencijalan stalni odlazak s otoka?

S14: Jesu. Mislim da jesu.

I: To bi bilo sve od pitanja koja sam ja pripremila za vas. Ako biste još nešto htjeli reći ili nadodati, možete to slobodno sada.

S14: Mislim da sam sve reko.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 15

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 15 (S15)

Datum: 18.04.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat kako bi ispitala vašu kvalitetu života s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju mogao transkribirati te s vama želim provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S15: Pristajem.

I: U redu. Za početak, koliko imate godina?

S15: Dvadeset sedam.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitat su obrazovne perspektive. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S15: Završio sam srednju turističku školu u gradu Hvaru.

I: Jeste li zadovoljni završenom školom?

S15: Jesam, jesam.

I: Imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg obrazovanja, to jest, namjeru ili želju za nastavak obrazovanja u nekom smjeru?

S15: Neman, zadovoljan sam s ovime.

I: U redu. Iduća tema su profesionalne aspiracije. Koji je vaš trenutni radni status?

S15: Radim ko sezonski radnik, skiperavanje.

I: I jeste li zadovoljni tim poslom?

S15: Jesam.

I: I imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg posla, namjeravate li nastaviti raditi posao koji sada radite ili možda ići u nekom drugom smjeru?

S15: Za sad namjeravam ostat još u ovom poslu.

I: Iduća tema se odnosi na vaše slobodno vrijeme. Možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S15: Trenutno sa dosta jer sam trenutno nezaposlen.

I: A kada ste zaposleni?

S15: Možda... desetak sati.

I: Možete li navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite slobodno vrijeme?

S15: Sa prijateljima, u kafiću ili po restoranima ljeti.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S15: Ljeti jesam, a zimi nisam.

I: A zašto zimi niste?

S15: Jer bude sve zatvoreno i nema puno aktivnosti.

I: A postoje li neke aktivnosti koje biste htjeli vidjeti u vašem gradu?

S15: Pa neki događaji, na primjer. Koncerti i neke tako zabavne aktivnosti.

I: Onda možemo preći na iduću temu ako se slažete, a to je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno? Mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S15: Pa mislim da je miks. Mislim da je prije bio bolji, jer su prije dolazili više obiteljski. Bili bi duže na otoku, sad dođu samo dva-tri dana partijaneri. Mislim da to nije održivo.

I: To se veže na moje iduće pitanje za vas. Možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma? Primjeri bi bili, kako ste i spomenuli, obiteljski ili party turizam.

S15: Pa party turizam uglavnom ne preferiram zbog kratkog stajanja i zbog načina ponašanja prema ljudima koji tamo žive. A dok je obiteljski više vrjedniji i laganiji turizam.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S15: Pa tijekom sezone nemam vremena za ništa drugo osim posla. A prednosti su svakako noćni život, aktivnosti i ugođaj koji Hvar nudi ljeti.

I: Sudeći da ste rekli da nemate baš vremena ljeti, stignete li vi iskusiti te aktivnosti koje Hvar nudi ljeti?

S15: Pa stignem, stignem. Ne u mjeri kojoj želim, ali stignem.

I: A kako bi ocijenili vlastitu kvalitetu života na otoku zimi?

S15: Loše.

I: Zašto loše?

S15: Pa malo depresivno bude, bude sve zatvoreno. I još kad bude loše vrijeme, katamarani ne voze, ne moš ni otići iz otoka.

I: I posljednja tema o kojoj ću vas nešto pitati se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno, na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S15: Pa mjesečno zimi... dva, tri puta.

I: A možete li navesti neke razloge zašto najčešće odlazite?

S15: Odlazim na Hajduka, najčešće.

I: Pridajete li značaj prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S15: Da.

I: Koliki?

S15: Pa onako. Recikliram smeće.

I: I evo posljednje pitanje. Imate li već neke planove o ostanku ili odlasku s otoka u budućnosti? Ako imate, možete li navesti neke razloge za svoju odluku?

S15: Pa ako bi osto to su razlozi financijskih prilika i jer mislim da se dovoljno može zaradit za cijelu godinu, radeći samo pola godine. A drugi bi bili ono, ljubavni.

I: U redu. I eto, to je sve od pitanja koje sam ja pripremila za vas, ako imate nešto nadodati ili reći a da vas ja nisam pitala, možete to slobodno sada.

S15: A neman.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 16

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 16 (S16)

Datum: 18.04.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, ali vi birate u kojoj mjeri ćemo se koje u razgovoru dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman te s vama želim provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S16: Pristajem.

I: Za početak, koliko imate godina?

S16: Dvadeset osam.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitati su obrazovne perspektive. Imate li neki stupanj završenog ili jeste li trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S16: Završila sam srednju školu, gimnaziju, a trenutno sam na faksu, studiram produkciju, menadžment i kulturu.

I: Jeste li zadovoljni i završenom školom i trenutnim faksom koji pohađate?

S16: Jesam, sa jednim i drugim.

I: I imate li neke buduće planove što se tiče vašeg obrazovanja, želite li se dodatno obrazovati u nekom području nakon trenutnog studija?

S16: Pa u području kulture bi se htjela dodatno obrazovat nakon faksa, dodatni diplomski studij u Hrvatskoj ili negdi vani, ako to bude moguće.

I: Iduće o čemu ću vas pitati su vaše profesionalne aspiracije. Koji je vaš trenutni radni status?

S16: Trenutno sam nezaposlena.

I: A radite li sezonski?

S16: Da, radim. Radim u turističkoj agenciji.

I: Jeste li zadovoljni tim poslom?

S16: Pa nisam baš bila zadovoljna u prošlosti s tim poslom.

I: Ako smijem pitat zašto?

S16: Pa mislim da je bilo prenaporno, previše intenzivan posao za premali broji ljudi koji taj posao rade.

I: A što se tiče budućnosti, imate li neke planove što se tiče vašeg posla, neki plan ili želju za promjenom posla ili napretkom u istom?

S16: Pa trenutno planiram radit za Hvarsko ljeto, šta podrazumijeva rad s nekakvom kulturom, šta mi je blisko struci, tako da, to je plan.

I: A imate li neke planove za rad van sezone?

S16: Pa van sezone bi isto voljela radit neki posao u kafiću ili dućanu, tako da bi mogla financirat svoj studij.

I: Iduća tema koje bi se dotakla je vaše slobodno vrijeme. Možete li procijenit s koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S16: Pa s nekih... sedam do osam sati.

I: A ako možete navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite to vrijeme?

S16: Odlazim s prijateljima na kave, volim posjećivat kina, muzeje, koncerte... i čitati u slobodno vrijeme.

I: A kako bi ocijenili vlastito zadovoljstvo ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S16: Smatram da bi moglo bit više sadržaja, ali onaj sadržaj koji postoji redovito posjećujem, tako da sam poprilično zadovoljna.

I: Sudeći da ste rekli da bi moglo biti više sadržaja, postoji li nešto što biste htjeli vidjeti u ponudi?

S16: Pa volila bi vidit više koncerta za mlade, više predstava i više nekih radionica.

I: Iduća tema o kojoj ću vas nešto pitat je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno?

S16: Pa smatram da je turizam nešto od čega živimo, ali da je u jednoj mjeri previše tog turizma i da bi trebalo bit nekako održivije. Jedan način da je produži sezona je da se to bolje rasporedi po godini.

I: A malo specifičnije pitanje, možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma? Primjeri bi bili masovni, obiteljski turizam, ili ako imate neki drugi primjer za navesti.

S16: Pa dobro mislim da je prednost masovnog turizma to šta stvarno daje ljudima na otocima poslove i novce od kojih mogu živjeti. Obiteljski turizam je isto dobar jer privlači kvalitetnije goste. A party turizam, sve u svemu, smatram da stvara jako negativnu sliku o destinaciji i jednostavno ne održava to poštovanje prema mjestu, a mislim da bi se trebalo poboljšati i potaknuti kulturni turizam, tako da se otvori više sadržaja vezanih uz kulturu koje ljudi mogu posjećivat.

I: Moja iduća pitanja se odnose na vaš život. Možete li navesti neke prednosti i nedostatke vašeg života na otoku tijekom sezone?

S16: Prednosti su to šta ima puno događanja i zbivanja i može se kvalitetnije živit. A nedostatci, sad moram malo razmislit... nedostatci su to šta ljudi najčešće nemaju slobodne dane i to sa nekim vremenom stvara preveliki stres kod ljudi i ono, pogoršava općenito kvalitetu života.

I: A s druge strane, kako bi opisali vlastitu kvalitetu života na otoku zimi?

S16: Zimi sigurno fali sadržaja i ljudi koji žele naći načine da se zabave. Ali jednostavno, svi mladi koji tu žive nemaju puno opcija, tako da ta zabava preraste u nekakve nezdrave obrasce ponašanja. Tako da, mislim kad bi postojalo više sadržaja i tih nekih događanja, da bi mladi bolje to iskoristili.

I: Iduća i posljednja tema koju ću s vama otvoriti se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno?

S16: Pa odlazim u prosjeku, možda desetak puta godišnje.

I: A koji su najčešći razlozi zbog kojih odlazite na kopno?

S16: Turistički ili posjet doktoru, obaviti neke stvari koje se ne mogu tu obaviti, ali uglavnom turistički.

I: Koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S16: Jako je bitno i smatram da je to jedna od prednosti života na otoku. To je stvarno miran život i biti blizu mora jednostavno opušta i stvara nekakav veći mir u ljudima.

I: I posljednje pitanje za zaključit ovaj intervju. Imate li već neke planove o ostanku ili odlasku s otoka u budućnosti? Ako imate, možete li navesti neke razloge za svoju odluku?

S16: Pa za sad mi je plan otići, steć neka znanja, iskustva i vještine, kako bi se mogla jednog dana vratiti i poboljšat kvalitetu života na otoku. Tako da, mislim da su i jedna i druga opcija dobre. Ostanak vani ili povratak, sve ovisi o životnim okolnostima, ali jedino, da, za neki boljitak zajednice bi se opet vratila.

I: I to bi bilo sve od pitanja koje sam ja pripremila za vas. Ako postoji nešto što biste dodali ili rekli a da vas nisam pitala, možete to slobodno sada.

S16: Hvala, ali nemam trenutno.

I: Onda vam se zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 17

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 17 (S17)

Datum: 19.04.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake u razgovoru dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju mogao transkribirati te s vama želim provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S17: Da.

I: U redu, pa možemo krenut sa pitanjima. Za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S17: Dvadeset pet.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitati su vaše obrazovne perspektive. Imate li neko završeno ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S17: Trogodišnja škola, srednja.

I: Jeste li zadovoljni školom koju ste završili?

S17: Naravno, jesam.

I: I imate li možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg obrazovanja, neku želju ili namjeru za daljnjim obrazovanjem u nekom području?

S17: Ne.

I: U redu. Iduća tema se odnosi na vaše profesionalne aspiracije. Koji je vaš trenutni radni status?

S17: Radim u trgovini.

I: I jeste li zadovoljni poslom?

S17: Jesam.

I: Imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg posla, namjeravate li ostati na istom radnom mjestu ili možda krenuti u nekom drugom smjeru?

S17: Ići dalje. Možda biti konobar.

I: To biste htjeli na otoku ili van njega ostvariti?

S17: Na otoku.

I: Iduće ću vas nešto pitati o vašem slobodnom vremenu. S koliko slobodnog vremena raspoložete dnevno?

S17: Uh... uru vrimenta.

I: A gdje i kako najčešće provodite slobodno vrijeme?

S17: Vanka, šetnja.

I: A s kime najčešće provodite to vrijeme?

S17: S prijateljicama.

I: Jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S17: Jesam, jesam.

I: Iduća tema se tiče turizma. Kakav je vaš stav o turizmu na otoku generalno? Mislite li da je to nešto pozitivno, negativno...?

S17: Pozitivno. Ima ljudi.

I: A možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Primjeri bi bili masovni turizam, obiteljski, party i drugi.

S17: Pa party turizam mi se baš i ne sviđa.

I: Možete li malo pojasnit zašto?

S17: Pa ne znam, ima puno buke i galame tu, puno alkoholizma, droge. Više volim da su ono, posebni apartmani za obitelji nego to.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navest neke prednosti i nedostatke vašeg života na otoku tijekom sezone?

S17: Pa prednost je što živimo od tog turizma, nema tu šta ne valja. Znači, od tog zarađujemo. Tu je velika prednost. Trudimo se da sve valja.

I: A neki nedostatci?

S17: Nema nedostataka.

I: A kako bi opisali svoj život na otoku zimi?

S17: Odlično. Mir i tišina. Malo odmora do sezone.

I: I evo posljednja tema o kojoj ću vas nešto pitat se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijenit koliko često odlazite na kopno, može biti na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S17: Jedanput misečno.

I: A koji su neki razlozi zašto najčešće odlazite?

S17: Pa ili šoping ili zubar. Doktori i tako to.

I: A koliki značaj pridajete prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S17: Pa je, važno je da ne zagađujemo okoliš, da to sve bude uredno i lijepo.

I: I imate li možda neke planove za budućnost o ostanku ili odlasku s otoka? Ako imate, možete li navesti neke razloge zašto?

S17: Pa živet ću odi dok mogu, ako se udam možda i odem.

I: Osim spomenute udaje, postoje li još neki razlog zašto biste otišli, ili možda neki zašto biste ostali na otoku?

S17: Ne, teško. Imam dijete pa ne mogu otići.

I: To bi bilo sve od pitanja koje sam ja pripremila za vas, ako biste još nešto htjeli reći ili nadodati, možete to slobodno sada.

S17: Ništa, hvala.

I: Hvala vama na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 18

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 18 (S18)

Datum: 19.04.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman mobilnom aplikacijom te s vama želim provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S18: Pristajem.

I: Za početak, koliko imate godina?

S18: Trideset dvi.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitat su vaše obrazovne perspektive. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S18: Ne. To jest, imam završenu srednju školu.

I: I jeste li zadovoljni završenom srednjom školom?

S18: Pa jesam.

I: Imate li možda neke buduće planove za vaše obrazovanje, neku želju ili namjeru o daljnjem obrazovanju u nekom smjeru?

S18: Ne. Ubiti, možda.

I: Iduća tema se tiče vaših profesionalnih aspiracija. Koji je vaš trenutni radni status?

S18: Zaposlen, ali ne stalno.

I: A koje je područje obavljanja rada?

S18: Različito. Ribarstvo i građevina.

I: I jeste li zadovoljni poslom koji obavljate?

S18: Pa jesam.

I: Imate li možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg posla, želite li nastaviti s dosadašnjim radom ili možda krenuti u nekom drugom smjeru?

S18: Namjeravam, ali mijenja mi se ljeti i zimi. Zimi sam građevinar i ribar, a ljeti prijevoz putnika brodom.

I: Namjeravate li i ubuduće raditi kao što ste sada naveli?

S18: Namjeravam, da.

I: Iduće ću vas pitati nešto o vašem slobodnom vremenu. Možete li procijeniti koliko slobodnog vremena imate dnevno?

S18: Imam pet, šest sati sigurno. I više.

I: U redu, a možete li navesti neke načine, mjesta i okruženje s kojim najčešće provodite to vrijeme?

S18: U sportu, imam dijete... ne znam. Odgajanje djeteta i eto.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S18: Imam sreće što mi se dijete bavi judom, pa smo u tome. Ali inače, ničeg drugog ovdje nema i nisam zadovoljan.

I: Postoje li neke stvari koje biste htjeli vidjeti kao opciju za provođenje slobodnog vremena?

S18: Sportske dvorane neke. Neku bolju dvoranu ili nešto tako.

I: Iduće ću vas nešto pitati o turizmu. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S18: Pozitivno.

I: A malo specifičnije, možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku, poput masovnog ili obiteljskog turizma?

S18: Fali zimskog turizma, sigurno. A ljeti ovo... sad bi mi tili da oni dođu pa da... da ni ne dođu, a da ostave šolde.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S18: Tijekom sezone samo radim, tako da mi ništa ne fali. A fali možda gradskih plaža.

I: A s druge strane, kako biste opisali svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S18: Fali sadržaja. Dobro, zdravo, ali fali sadržaja.

I: I evo posljednja tema koju bi otvorila s vama se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno? Na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi.

S18: Pa oko mjesec dana me nema.

I: A koji su neki najčešći razlozi zašto odlazite na kopno?

S18: Posjet obitelji. Obitelj je u Zagrebu, pa smo često tamo.

I: Koliki značaj pridajete prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S18: Od jedan do deset, devet.

I: I evo posljednje pitanje za vas, imate li neke planove za budućnost o ostanku ili odlasku s otoka? Ako imate, možete li navesti neke razloge zašto?

S18: Pa možda kad mi dijete sazre, srednja škola, možda bi se odselili u neki gradić ili neko drugo mjesto. Jer ode baš nema sadržaja i ne znam, vidit ćemo čime će se on baviti i šta će njega zanimati pa, o tome nam najviše ovisi odluka.

I: Postoje li neke stvari ili promjene koje bi vas „povukle“ na ostanak na otoku?

S18: Pa sadržaj zimi i definitivno sport.

I: I to bi bilo sve od pitanja koja ja imam za vas. Ako biste nešto rekli i nadodali na rečeno, možete to slobodno sada.

S18: Nemam.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 19

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 19 (S19)

Datum: 19.04.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarati kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostaju anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju mogao transkribirati te s vama želimo provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S19: Naravno da pristajem.

I: U redu. Za početak, koliko imate godina?

S19: Trideset tri.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitati su vaše obrazovne perspektive. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S19: Imam završeno visoko, visoku stručnu spremu imam. I trenutno se ne planiram još obrazovati, ali možda ubuduće.

I: A u kojem području imate završeno obrazovanje?

S19: Ekonomija i poduzetništvo.

I: Jeste li zadovoljni završenim studijom?

S19: Za sada jesam.

I: Iduće o čemu ću vas nešto pitati su vaše profesionalne aspiracije. Koji je vaš trenutni radni status?

S19: Trenutačno sam nezaposlen. Ali radim sezonski.

I: A koje vam je područje obavljanja rada u sezoni?

S19: Prijevoz putnika i iznajmljivanje brodica.

I: Jeste li zadovoljni poslom koji obavljate?

S19: Pre zadovoljan sam.

I: Imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg posla, želite li nastaviti raditi u istom području ili možda krenuti nekim drugim smjerom?

S19: Nastavio bi raditi sa time, osim što bi se možda bavio i privatnim smještajem.

I: To namjeravate na otoku?

S19: Na otoku, u gradu Hvaru.

I: Iduća tema o kojoj ću vas nešto pitati je vaše slobodno vrijeme. Možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspolazete na dnevnoj bazi?

S19: Ljeti ne raspolazem sa slobodnim vremenom, a zimi dvadeset pet sati dnevno.

I: A možete li navest neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite to vrijeme?

S19: Naravno. Odem na Sv. Klement, kod (ime osobe). Tamo provodim slobodno vrijeme zimi. A u proljeće idem u polje i bavim se malo poljoprivredom.

I: A kako bi ocijeniti vlastito zadovoljstvo ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S19: Pa za mlade nema baš puno sadržaja, ali za starije ili osobe koje rade ima i previše posla, tako da se to da.

I: Postoje li neke stvari koje biste htjeli vidjeti u ponudi?

S19: Htio bi vidit neki centar za mlade i neki sadržaj za mlade preko cijele zime.

I: Iduća tema se tiče turizma. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno?

S19: Za turizam mislim da je pozitivan, mislim da bi se trebalo ulagat više napora u razvoj zimskog turizma.

I: A možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma? Primjeri bi bili masovni turizam, obiteljski ili ako imate neki drugi primjer.

S19: Veliki nedostatak je neorganizirani party turizam, koji ostavlja posljedice za okoliš i ekologiju. Super je organiziran obiteljski turizam u predsezoni i postsezoni. Ti ljudi s djecom ne dolaze baš kad je visoka sezona, upravo radi tih party gostiju.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke vašeg života na otoku tijekom sezone?

S19: Prednost je... amo reć, dosta posla i velika zarada. A nedostatak je infrastruktura, parking i u gradu bi trebalo možda staviti više kantih za smeće i urediti malo više centar grada.

I: A s druge strane, kako biste opisali vašu kvalitetu života na otoku zimi?

S19: Pa za mene je izvrsna, možda za nekoga ko dođe iz sredine malo većeg grada, falilo bi mu dosta sadržaja, nema sadržaja zimi.

I: I posljednja tema o kojoj ću vas nešto pitati tiče se pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno? Može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi.

S19: Godišnje četiri puta, uglavnom kod zubara.

I: Uz zubara, postoje li neki drugi razlozi zašto najčešće odlazite na kopno?

S19: Na put.

I: Koliki značaj pridajete prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S19: Dosta pazim na prirodu i okoliš i brinem se da more naročito ne zagađujem ni ja ni drugi, tako da. I da skupim smeće isto iz mora, kad idemo na ribe i tako.

I: I evo posljednje pitanje, imate li neke planove za budućnost što se tiče ostanka ili odlaska s otoka? Ako imate, možete li navesti neke razloge za svoju odluku?

S19: Za sad namjeravam ostati na Hvaru. A možda bi se preselio jedino na Vis, zato što je Vis malo uređeniji otok i malo je ljepše more, i čišće i tako.

I: To bi bilo sve od pitanja koje sam ja pripremila za vas. Ako biste još nešto htjeli reći ili dodati na rečeno, možete to slobodno sada.

S19: Nemam.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 20

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 20 (S20)

Datum: 19.04.2022.

Mjesto: Grad Hvar

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se mogao napraviti transkript i sada želim provjeriti s vama pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S20: Pristajem.

I: Za početak, koliko imate godina?

S20: Dvadeset i tri.

I: Prvo o čemu ću vas nešto pitat su obrazovne perspektive. Imate li neki stupanj obrazovanja?

S20: Srednja škola.

I: A trenutno niste u procesu obrazovanja?

S20: Ne. Imam samo srednjoškolsko obrazovanje sa diplomom.

I: Jeste li zadovoljni završenom školom?

S20: Da.

I: Imate li možda neke buduće planove za daljnje obrazovanje?

S20: Ne.

I: Iduća tema se tiče vaših profesionalnih aspiracije. Koji je vaš trenutni radni status?

S20: Nezaposlen.

I: A radite li sezonski?

S20: Da.

I: I koje je područje obavljanja rada u sezoni?

S20: Skiper.

I: Jeste li zadovoljni tim poslom?

S20: Da, odličan posao.

I: Imate li neke planove za budućnost što se tiče vašeg posla, to jest, namjeravate li nastaviti raditi isto ili možda ići u neko drugo područje?

S20: Pa unaprjeđenje istog.

I: To namjeravate na otoku Hvaru?

S20: Da.

I: Iduća tema se odnosi na vaše slobodno vrijeme. S koliko slobodnog vremena raspolazete na dnevnoj bazi?

S20: Preko sezone ne puno, radi posla, a preko zime cijelu zimu.

I: A možete li navesti neka mjesta, okruženje i načine kako najčešće provodite slobodno vrijeme?

S20: Putovanja, održavanje zemlje i tako... igranjem sportova.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S20: Pa i ne.

I: Zašto ne?

S20: Pa nema puno ponuđenih stvari za mlade.

I: A postoje li neke stvari koje biste htjeli vidjeti?

S20: Da.

I: Možete li navest neke?

S20: Pa, na primjer, jedno zatvoreno igralište. Zatvoreno igralište kojem je pristup svima omogućen. Na primjer, neka dvorana ili neka aktivnost kao teretana ili nešto.

I: U redu, onda možemo preći na iduću temu, a ona je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S20: Pa sve, i pozitivno i negativno, i može bolje i može gore.

I: A možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku, poput masovnog, obiteljskog ili zabavnog turizma?

S20: Pa, mislim, prednost masovnog turizma je da puno ljudi cirkulira i puno novaca u isto vrijeme cirkulira. Ali masovni turizam je isto turizam koji prođe kad se destinacija istroši. A puno je bolje imati kvalitetniji turizam,

obiteljski turizam, di se ljudi vraćaju, ko na primjer šta je na južnu stranu otoka di se iste familije vraćaju već godinama.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S20: Pa pružanje pomoći, hitne pomoći i tako... zdravstvo.

I: To je prednost ili nedostatak?

S20: Nedostatak.

I: A neke prednosti?

S20: Pa ovo je jedan od najviše povezanih otoka i... dobro se živi.

I: A s druge strane, kako bi opisali vlastitu kvalitetu života na otoku zimi?

S20: Vrlo loše. Zimi je kompletna promjena i sve je zatvoreno, ne postoji nikakvo mjesto, nema par restorana i barova šta je otvoreno. Kvaliteta se srozi na jako niske levele.

I: I posljednja tema koju bi otvorila s vama se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Prvo, možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno, može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S20: Pa vrlo često. S razlogom da nema puno stvari za radit ovdje tijekom zime, pošto se sve aktivnosti prekinu.

I: Uz spomenute, imate li još neki razlog zašto najčešće odlazite na kopno?

S20: Pa na primjer, posjet doktoru, zubaru, zato što nema adekvatnog zubara na otoku. Ili bilo kakvi pregledi, rengen ne radi većinu vremena ili kupovina na primjer, roba, stvari su jeftinije i puno više izbora ima na kopnu nego na otoku.

I: A koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S20: Veliki značaj.

I: Možete li malo elaborirat?

S20: Najveći razlog zašto bi bio na ovom otoku je upravo to. Priroda... priroda.

I: I posljednje pitanje, imate li već možda neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka, i ako ste napravili tu odluku možete li navesti neke razloge za nju?

S20: Pa najvjerojatnije ostajem na otoku pošto imam puno stvari na otoku, imam zemlje, imam svega i to je moj dom. I vidim budućnost, vidim da otok ide u boljem smjeru.

I: I to bi bilo sve od pitanja koje sam ja pripremila za vas. Ako biste još nešto htjeli dodati ili reći, možete to slobodno sada.

S20: Mislim da je to sve.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 21

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)
Sugovornik/-ca: Sugovornik 21 (S21)

Datum: 20.04.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se kasnije mogao transkribirati i s vama želim sada provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S21: Pristajem, da.

I: U redu. Za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S21: Dvadeset četiri.

I: Prvo ću vas nešto pitati o vašim obrazovnim perspektivama.

S21: Dobro.

I: Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S21: Završio sam ugostiteljsku školu na Hvaru, smjera kuhar, trogodišnju školu.

I: I jeste li zadovoljni završenom školom?

S21: Pa... mogao bi reći i da nisam. Zato što je... završio sam školu, ali praktični dio nastave nismo nikad održavali jer nam škola jednostavno nikad nije mogla omogućiti prostor ni novac.

I: A imate li možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg obrazovanja, neku namjeru ili želju za daljnjim obrazovanjem u nekom području?

S21: Pa trenutno ne.

I: Iduća tema se odnosi na vaše profesionalne aspiracije. Koji je vaš trenutni radni status?

S21: Pa ljeti se bavim pretežito ugostiteljstvom, ali u zadnje vrijeme, zadnje dvije godine, sam se počeo baviti i iznajmljivanjem brodova. Tako da se sad može reći da je to moj neki posao ljeti.

I: Sudeći da ste sada rekli da radite sezonu, radite li ostatak godine?

S21: Ostatak godine... pa opet, kako kad. Ne mogu reći da radim uvijek, nekad radim nešto povremeno, ali uglavnom stalno ne.

I: Ostatak godine isto radite na otoku ili negdje vani?

S21: Tako je, živim na otoku cijele godine.

I: Imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg posla, to jest, namjeravate li nastaviti raditi u istom području ili biste išli u nekom drugom smjeru?

S21: Pa planiram se zadržati sad trenutno u ovom poslu kojem se bavim sa brodovima. I eventualno se proširiti u istom.

I: Iduće ću vas nešto pitati o vašem slobodnom vremenu. Prvo, možete li procijeniti sa koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S21: Pa nekih, od četiri do šest sati.

I: I možete li navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite to slobodno vrijeme?

S21: Najčešće se družim s prijateljima. Provodim često slobodno vrijeme u kafiću, družim se s prijateljima i još neke lagane šetnje.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S21: Pa i baš nisam. Smatram da bi se moglo omogućiti nešto malo više za omladinu, pošto nemamo skoro ništa za radit. Tipa da nam otvore neki sportski centar, teretanu ili tome nešto slično. Igraonu recimo, sa videoigrama i tako.

I: Ako se slažete, možemo preć na iduću temu.

S21: Može.

I: Ona je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, smatrate li da je to nešto pozitivno, negativno?

S21: Pa smatram da je to pozitivno, pošto ipak većina ljudi i živi od samog turizma i smatram da bi se možda trebalo malo potruditi da produžimo taj turizam, da imamo nešto i u zimске mjesece. Neku ponudu ostvarit kako bi gosti došli i u zimskom periodu.

I: A možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Primjeri bi bili masovni, obiteljski, party turizam...

S21: Smatram, kako sam ja bio mlađi, da je nekako više obitavao taj obiteljski turizam u gradu, da se sada situacija malo promijenila, što naravno nekome ide u korist a nekome ne. Ipak smatram da bi više trebali forsirat taj obiteljski turizam, ali postoji sad neki, ajmo reći, Hvarski turizam, najzastupljeniji na otoku, mislim da jedno i drugo ne može ići skupa.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke za vas prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S21: Pa prednosti ima naravno dosta, pošto ipak u nekih par mjeseci zaradimo za život za ostatak godine. A nedostatak... a mislim da tijekom sezone i ne bi sad naveo da ima neki veliki nedostatak jer ipak radi se dosta, cili dan, a opet je to naš neki odabir tako da. Rekao bi da je u sezoni stvarno sve pozitivno.

I: A s druge strane, kako biste opisali svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S21: Pa zimi... zimi bi volio da je malo življe, zato što većina ljudi otiđe s otoka zimi, ili budu na faksu ili nešto, putuju i tome slično. Bilo bi lijepo da se ostvare neki programi za mlade, pa i za starije, naravno. Tako bi ipak život bio malo zanimljiviji zimi.

I: I posljednja tema o kojoj ću vas nešto pitati se tiče ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno? Može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi.

S21: Pa na nekoj mjesečnoj bazi, možda nekih par puta, bar tri-četiri puta. Najčešće je to zbog neke potrebe, zato što moram ići u Split ili negdje drugdje. Ali opet, mislim, barem jedan dio idem zbog zabave, da se malo maknem s otoka.

I: A u vašem životu na otoku, koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu?

S21: Pa veliki značaj, naravno.

I: Možete li malo obrazložiti?

S21: Zato što ipak živimo na otoku, okruženi smo prirodom i trebali bi ljudi bit malo svjesniji da više brinu o toj prirodi i eto.

I: I evo posljednje pitanje koje imam za vas. Imate li možda već neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka? Ako ste napravili već takvu odluku, možete li navesti neke razloge za nju?

S21: Često razmišljam o odlasku, ali opet, to je samo kroz teški period, zato što ću se opet kroz ljetni period morat vratit nazad zbog posla. Tako da je to sve na neke kratke relacije, dva, tri, četiri mjeseca maksimalno, ali uvijek ću se vraćati svakako ljeti, tako da.

I: Sudeći da ste rekli da često razmišljate o odlasku, možete li navesti neke razloge zbog kojih imate taj poriv otići s otoka?

S21: Čisto da nisam uvijek na istoj lokaciji, malo da vidim i svijeta, a i zato što je, kao što sam rekao, malo dosadno zimi, nema baš ljudi. Tako da više iz neke zabave.

I: I to bi bilo sve od pitanja koja sam ja pripremila za vas. Ako biste nešto htjeli reći ili nadodati na rečeno, možete to slobodno sada.

S21: Pa mislim da smo prošli kroz sva pitanja, da sam reko više-manje sve.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 22

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 22 (S22)

Datum: 20.04.2022.

Mjesto: Zoom

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake u razgovoru dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju mogao transkribirati i stoga s vama želim sada provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S22: Pristajem.

I: Za početak, možete li mi reć koliko imate godina?

S22: Dvadeset šest.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitati su vaše obrazovne perspektive. Imate li neki stupanj završenog ili jeste li trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S22: Završio sam preddiplomski studij informacijskih znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

I: Jeste li zadovoljni završenim studijem?

S22: Pa jesam. Mislim, s obzirom... ja sam uvijek bio zainteresiran, dosta sam samovoljno radio na tome, inače sam programer i mislim, ne kažem da mi je faks toliko dao u tome, ali sam zadovoljan da sam završio nešto i imam taj papir. Iako ne smatram da je to glavni faktor mog zaposlenja.

I: A imate li možda neke planove za daljnje obrazovanje u budućnosti, namjeravate li se dodatno obrazovati u nekom području?

S22: Ne što se tiče formalnog obrazovanja, ne planiram upisivati diplomski studij, ali se definitivno, uvijek svakodnevno obrazujem na temu svog posla i ono, tokom svog posla i uvijek je tu neka nova tehnologija, nešto novo što treba naučiti i pohvatati. Uvijek sam zainteresiran za napredovanje i naučiti nešto novo.

I: Iduća tema se tiče vaših profesionalnih aspiracija. Sudeći da ste već spomenuli da radite, možete li samo ponoviti koje je područje obavljanja vašeg rada?

S22: Radim u IT industriji i trenutno radim za firmu iz New York-a u ulozi njihovog CTO-a ili Chief Technical Officer.

I: Jeste li zadovoljni poslom koji obavljate?

S22: Jesam, da.

I: Imate li možda već neke planove za budućnost što se tiče vašeg posla, to jest, namjeravate li ostati u poslu koji trenutno radite ili krenuti u nekom drugom smjeru?

S22: Pa za sad planiram ostati u poslu koji radim i zadovoljan sam sa trenutnim poslom i pozicijom, tako da pokušavam napredovati dalje skupa sa firmom i razviti to nešto, što veće.

I: A sudeći da ste spomenuli da radite za firmu iz New York-a, obavljate li rad s otoka ili negdje za kopna?

S22: Pa, pola-pola bi reko. Znači, pola sam vremena na otoku, reko bi nekih šest, sedam, osam mjeseci, a dio zime provodim u Zagrebu sa curom.

I: Iduća tema se tiče vašeg slobodnog vremena. Možete li procijeniti sa koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S22: Dnevno? Pa nekih pet, šest sati bi reko.

I: A možete li navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite slobodno vrijeme?

S22: Pa najčešće idem negdi s prijateljima, bilo to neki koncert ili neko piće, u svakom slučaju druženje s prijateljima ili bavljenje nekom sportskom aktivnosti, u zadnje vrijeme najviše squash. Vikendom uvijek pokušavam otići negdje, pogotovo ako nisam trenutno na otoku nego na kopnu. Na otoku je to naravno malo ograničeno, mogućnosti spontanog odlaska negdje za vikend. Ali ima i to svoje čari, ima i otok svoje čari i stvari koje se mogu raditi tokom vikenda i slobodnog vremena općenito.

I: To se veže na moje iduće pitanje za vas, jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S22: Pa zadovoljan... mislim da može puno bolje što se tiče toga, izgubili smo sad i teniske terene. Dvorana je premala i školska, a novac se ulaže u stvari koje... mislim, umjesto da se ulaže u sport, ulaže se u druge stvari koje nisu možda toliko relevantne za mlade. Ali općenito i nema tolike inicijative za organizaciju nekih evenata ili koncerata ili nešto u tom smislu.

I: Ako se slažete, možemo preći na iduću temu, a ona se odnosi na turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S22: Pa mislim da je pozitivno. Realno, većina ljudi na otoku živi od turizma primarno, tako i moja obitelj živi od apartmana. Mislim da na Hvaru, pogotovo u zadnje vrijeme, se opet počela poboljšavati slika turista, mislim kao kvaliteta gostiju. Mislim da je generalno pozitivno, ali da se može poraditi na... isto kao što bi trebalo nama ponuditi sadržaj, trebalo bi i tim turistima ponuditi neki sadržaj koji je više od sunca i mora kojeg imamo.

I: A možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Primjeri bi bili masovni ili obiteljski turizam, ili ako imate neki drugi za navesti.

S22: Pa dok sam bio mlađi, definitivno taj masovni party turizam mi je dosta oblikovao moje viđenje ljudi iz drugih država. Ali trenutno mislim da bi bilo bolje za otok i za svih da se više fokusiramo na obiteljski turizam i neku mirniju vrstu turizma i da se pokuša napraviti što više sadržaja za takvu vrstu turizma, a ne fokus na ljude koji, realno, neće potrošiti toliko novaca koliko bi potrošila možda jedna obitelj.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S22: Prednosti su... mislim, meni su većinom prednosti jer se nešto događa u gradu, imaš priliku upoznat ljude koje možda inače nebi imo priliku upoznat i jednostavno je drugačija atmosfera nego što je to zimi. Nedostaci su, mislim da je najveći nedostatak ponašanje određene skupine turista, misleći najviše na ljude koji dođu tu i, na jedan dan najčešće, dođu se s ciljem napiti i nema nikakve kontrole tih ljudi i njihovih ekscesa po gradu. Mislim da je to najružnija i najlošija strana hvarskog turizma. Ali generalno gledano, mislim da hvarski turizam ima pozitivan utjecaj na ljude na otoku.

I: S druge strane, kako biste opisali svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S22: Jednom riječi – tužno. Mislim da je zimi problem u tome šta, em se ne nude nikakvo sadržaji, em se ljudi općenito ne trude. I kad se dovede neki sadržaj, mislim da premalo ljudi sudjeluje u tome ili želi uopće sudjelovati u tome. Mislim čisti primjer, ako se zimi prošetate preko pjace u četiri, pet, šest, sedam popodne, navečer, nema nikoga. Ja se često zimi idem prošetati šetnicom i na svih četiri, pet kilometara šetnice sretnem možda dvoje ljudi. To je samo znak koliko bi trebalo aktivirati ljude u zajednicu i nešto zajedno pokrenut, a ne samo gledat kako ćemo ljeti imat što veći profit. A mislim da je tu problem i što dosta mladih odlazi zimi, uključeno mene, provest to u gradu, tako da. Veće su mogućnosti na kopnu.

I: Posljednja tema o kojoj ću vas nešto pitat i kojom ćemo zaključiti ovaj intervju se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Prvo, možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno? Može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi.

S22: Pa možda to nebi formulirao u broj odlazaka na kopno, zato jer... mislim, mogu to podijeliti u dvije kategorije. Dok sam na otoku, odlazim barem jednom mjesečno na kopno iz različitih razloga, ali treba uzet u obzir da sam otprilike četiri mjeseca na kopnu.

I: A kad odlazite s otoka na kopno, koji su neki najčešći razlozi zbog kojih idete?

S22: Ili doktori, kupovina robe, bilo što. Odlazak u kino. Bilo kakav sadržaj koji se ne nudi na otoku, prisiljeni ste otići na kopno.

I: Koliki biste pridali značaj prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S22: Pa veliki. Mislim da je to najveća čar, zbog toga šta živimo skupa s prirodom i najljepša je stvar koji imamo ponuditi turistima, a i što više odlaziš s otoka i vremena provodiš van otoka, to više vidiš tu ljepotu te prirode i šta možda, ako si cijelo vrijeme na otoku, ne možeš viditi na taj način.

I: I evo posljednje pitanje. Imate li možda već neke planove za budućnost o ostanku ili odlasku s otoka? Ako imate, možete li navest neke razloge za svoju odluku?

S22: U budućnosti, u nekoj daljnjoj budućnosti, vidim da ću se vratiti na otok i živiti na otoku. Jednostavno, ako to pogledate, ja sam imao predivno djetinjstvo na otoku i mislim da imam puno iskustava koje mi je upravo život na otoku omogućio, koje možda moji prijatelji negdje na kopnu, u Zagrebu, nemaju i nisu bili u mogućnosti iskusiti. Zato mislim da ću se u nekom dužem periodu vratiti na cjelogodišnji život na otoku.

I: U redu. To bi bilo sve od pitanja koja sam ja pripremila za vas. Ako biste nešto htjeli nadodati ili reći a da vas ja nisam pitala, možete to slobodno sada.

S22: Pa ne, mislim da smo prošli sve teme.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 23

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 23 (S23)

Datum: 21.04.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake u razgovoru dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se kasnije mogao transkribirati te s vama želim sada provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S23: Da.

I: Prvo, možete li mi reć koliko imate godina?

S23: Dvadeset tri.

I: Prva tema koje ću se dotaknuti s vama se tiče vaših obrazovnih perspektiva. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S23: Završila sam srednju školu. To je to.

I: Jeste li zadovoljni završenom školom?

S23: Pa... ja jesam zadovoljna, s obzirom da i radim u tom smjeru, turistički usmjerenom. Ali, da bi samo obrazovanje u srednjoj školi THK moglo bit malo bolje, moglo bi, jer su svi dosta neozbiljni šta se tiče toga. I učenici i učitelji.

I: Postoje li neke stvari za koje mislite da bi se trebale promijenit da bi se ta škola unaprijedila?

S23: Ne znam sad točno u detalje kako bi rekla, ali ja mislim da to ode kod nas, po meni, najviše ovisi o učenicima i kako su oni postavljeni prema tom svom obrazovanju u srednjoj. Čak i naši profesori mogu bit super, ali iz mog iskustva, ako je student ili učenik nezainteresiran, onda se tu baš ne može čudo puno napraviti.

I: A što se tiče vaših budućih planova, imate li neke namjere ili želje za dodatnim obrazovanjem u nekom području?

S23: Pa ja sam tu još uvijek, kako bi rekla... na dvije strane. Bi i ne bi. Bi, na primjer, da nemam dijete, koje imam sad već pet godina. Onda bi vjerojatno negdi nastavila, ali negdje van Hrvatske. Neki fakultet ili nešto.

I: A u kojem području biste se u tom slučaju obrazovali?

S23: Pa najvjerojatnije nešto sa psihologijom.

I: Iduća tema se odnosi na vaše profesionalne aspiracije. Koji je vaš trenutni radni status?

S23: Ja sam sezonski radnik u kafiću.

I: Jeste li zadovoljni tim poslom koji obavljate?

S23: Jesam.

I: Imate li možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg posla, namjeravate li nastaviti raditi trenutni ili možda krenuti u nekom drugom smjeru?

S23: Pa ja ne planiram definitivno bit konobar do kraja života. Ali sad da baš imam neke planove, nemam. Ja idem usputno, kako bude, bit će.

I: Onda možemo preć na iduću temu ako se slažete i ona se tiče vašeg slobodnog vremena. Možete li prvo procijeniti s koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S23: Pa, pošto radim sezonski, zimi sam uglavnom uvijek slobodna. Jedino šta bome vodim malu u vrtić, idem po nju, treba ovo, treba ono. Ali osim toga, nemam zimi posao, tako da sam uvijek slobodna, a ljeti... mislim, u redu ono, radim šest mjeseci pa od tih šest, tri mjeseca nemam slobodnih dana, ali se organiziram nekako. Uvijek nađem malo vremena bar za ić na kavu sa prijateljicom ili se bacit u more uru vrmena sa malom i tako.

I: Iako ste sad spomenuli neke načine i okruženje s kojim provodite slobodno vrijeme, ako imate još neki za navesti, možete slobodno.

S23: Hmm... Pa ne pada mi ništa na pamet, u Hvaru baš nema puno toga za radit. Liti se može ić plivat, može se ić s prijateljima na večeru, na piće. Zimi isto, osim plivanja. To je to, nema baš puno aktivnosti u Hvaru.

I: To se veže na moje iduće pitanje za vas, jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S23: Ne. Nisam zato šta rade dva ili tri kafića i to je doslovno sve šta se može radit cilu zimu.

I: Mislite li da je ljeti ta ponuda bolja?

S23: Pa mislim... isto se sad vraćam na to, to su isto sve kafići, ali barem se može ić negdi sa brodom, malo iskoristit vrijeme, iznajmit pasaru... ipak je malo veći izbor nego zimi.

I: Iduće ću vas nešto pitati o turizmu. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S23: Budući da mi jesmo turistički otok, pozitivno je to da mi od toga živimo. A u isto vrijeme je to i negativno. Znači da mi nemamo turizma, mi vjerojatno ne bi imali od čega živit. Negativno imam isto još za reć da je, ja govorim iz svog iskustva, prije kad sam ja bila mala bio bolji turizam, nije bio ovaj party turizam. Nije bilo ono pijanaca, drogeraša i tako dalje. Danas je tako malo divlji turizam.

I: Ovo što ste sada rekli se veže i na moje iduće pitanje za vas. Htjela sam vas pitati možete li navesti neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku. Spomenuli ste taj party turizam, pa ako imate možda nešto više reći o tome ili navesti još neki tip turizma?

S23: Pa na primjer, danas ljudi koji dolaze, ima naravno starijih i mlađih generacija, ali u zadnjih par godina tu uglavnom dolaze mlađe generacije koje dođu na dva, tri dana, ako i toliko. Izađu van, potroše nešto malo love i idu ća. A prije bi dolazile obitelji, na dva tjedna. Bilo je mirnije, bio je ljepši turizam nego danas.

I: Moja iduća pitanja se odnose na vaš život. Prvo, možete li navesti za vas neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S23: Tijekom sezone, pa na primjer ja nemam vremena sad ako moram, na primjer popravljat zube. Ali liti ja baš i nemam vremena za popravljat zube niti za ić u Split niti za obavljat nekakve pretrage, ovo ono. A zimi bi to na primjer mogla, eto.

I: A možda neke prednosti života u sezoni?

S23: Da razmislim... ja u biti sama po sebi volim ljeto i nije mi problem radit sezonu. Draža mi je sezona nego zima. Nemam sad neke konkretne razloge, ali mi je draža.

I: S druge strane, kako biste opisali svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S23: To ću se sad vratit na ono, na primjer da nema nekakve čudo aktivnosti, niti za djecu ni zna odrasle. Ovisimo o tome kakve će bit sezona, da imamo od čega preživit zimu. I to je u biti to po meni.

I: Onda možemo preć na posljednju temu, a ona se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijenit koliko često odlazite na kopno, može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S23: Pa ja jako rijetko idem na kopno, možda jednom godišnje.

I: A kad idete, možete li navesti neke razloge zašto odlazite na kopno?

S23: Na primjer, ko šta sam već spomenila, ako ću ić u zubara, ortodonta. Na primjer, ako meni ili djetetu treba nova roba, onda ćemo ić kupit robu. I tako.

I: Koliki značaj za vas imaju priroda i okoliš u vašem životu na otoku?

S23: Priroda i okoliš? Pa veliki, ja jako volim bit na svježem zraku, van, u prirodi. Draže mi je, na primjer, sa malom ić negdi na igralište, u zvira di ima i more, a i malo šume okolo, nego sad da idem u centar grada. Zanimljivije je i meni i njoj. U biti se najviše ravnam prema njoj, njoj je ljepše tamo nego u centru grada i tako.

I: I evo posljednje pitanje koje imam za vas. Imate li možda sada već neke planove o ostanku ili odlasku s otoka? Ako imate, možete li navesti neke razloge za svoju odluku?

S23: Pa ja ću definitivno ostat na otoku. Najviše zato šta imam dijete, bome ode ću je školovat, ode ću je odgojit i onda ne znam. Šta bude, bit će. Nemam ništa u planu, a volila bi se možda maknit s otoka Hvara malo.

I: Koji su neki razlozi zbog kojih bi se volili malo maknut s Hvara?

S23: Najviše zato, šta sam već bila rekla, da jedva jednom godišnje idem na kopno. Eto. Čoviku uvijek treba malo promjene.

I: To bi bilo sve od pitanja koja ja imam za vas. Ako biste nešto rekli ili nadodali na rećeno, možete to slobodno sada.

S23: Nemam ništa.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 24

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 24 (S24)

Datum: 30.04.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake u razgovoru dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju kasnije mogao transkribirati te s vama želim sada provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S24: Pristajem.

I: Za početak, možete li mi reć koliko imate godina?

S24: Dvadeset devet.

I: Prvo bi vas nešto pitala o vašim obrazovnim perspektivama. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S24: Pa završen faks, diplomski studij.

I: U kojem području imate završen studij?

S24: Likovnu akademiju.

I: I jeste li zadovoljni završenim studijem?

S24: Pa da, ajmo reć. U globalu, da.

I: Imate li možda za budućnost neke planove za dodatno obrazovanje, u istom ili možda nekom drugom području?

S24: Pa i ne baš.

I: Iduće o čemu bi vas nešto pitala se odnosi na vaše profesionalne aspiracije. Prvo, koji je vaš trenutni radni status?

S24: Radim po zimi za jednu restauratorsku firmu, to je po ugovoru o djelu non-stop, a po ljeti radim u turizmu.

I: A jeste li zadovoljni s oba područja u kojima radite?

S24: Pa i da i ne. Rad u restauraciji mi se sviđa, ali tu ne mogu dobit stalno zaposlenje. A rad u turizmu mi je svake godine sve manje drag.

I: Zašto vam je rad u turizmu sve manje drag?

S24: Pa jer to ne smatram nekim ozbiljnim zaposlenjem, ukoliko nemaš neki svoj obrt ili tako nešto. Mislim da ono, bilo ko ko radi za nekoga u turizmu ne može baš planirati budućnost u tome jer to je ne sređeni posao.

I: U redu. A što se tiče vaše budućnosti, imate li nekih planova što se tiče vašeg posla, namjeravate li napredovati u trenutnom poslu ili možda krenuti u nekom drugom smjeru?

S24: Pa, da, zapravo. Pokušavam više samostalno radit po ljeti i cilj je živjeti od ovoga šta sam studiro, od umjetnosti.

I: Biste li ti htjeli ostvariti na otoku ili van njega?

S24: Tri godine sam već ovdje nazad i nakon faksa sam mislio da mi je isto gdje to radim, ali sad mislim da je u Hvaru zapravo puno, puno teže pokušat išta ozbiljnije u umjetnosti raditi, nego u nekom većem gradu. Radi infrastrukture cijelog grada, ne postoji nikakva stalna kulturna djelatnost ili ono, gdje bi se mogla umjetnost živo odvijat.

I: Iako ste rekli da je to teže, biste li htjeli ostat na otoku ako bi se stvari promijenile na bolje?

S24: Pa bi, ali mislim da to nije realno. Premal je grad po zimi.

I: Onda možemo preć na iduću temu. Iduće bi vas pitala nešto o vašem slobodnom vremenu. Možete li procijenit sa koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S24: Otprilike, ajmo reć, četiri, pet sati.

I: Možete li navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite slobodno vrijeme?

S24: Ili se u ateljeu bavim nekom svojom umjetnošću ili su to druženja kod prijatelja i to je to.

I: I posljednje pitanje koje ću vas pitati u vezi slobodnog vremena. Jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S24: Reko bi da je u Hvaru to više proizvoljno, čovjek treba sebi smisliti prije neku zanimaciju za provođenje vremena. Ne bi rekao da grad ima neke planske događaje za provođenje vremena ljudi.

I: A postoji li nešto što biste htjeli vidjeti organizirano od strane grada za provođenje slobodnog vremena?

S24: Pa eto recimo zimsku kulturnu ponudu.

I: Onda možemo preć na iduću temu, a ona je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S24: Pretpostavljam da je pozitivno jer puno ljudi pokušava živjeti od toga, a mislim da je negativno jer je ono, nekako, nezdravi tip života.

I: A malo specifičnije pitanje, možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Neki primjeri bi bili masovni, obiteljski turizam ili ako imate neki drugi za navesti.

S24: U Hvaru je očito masovni turizam, a traje samo tri mjeseca. Mislim da se onda pod time pretpostavlja da čovjek u turizmu ta tri mjeseca radi mimo nekih općih pravila rada jer se očekuje da se radi svaki dan, cijeli dan i ono, da se ne isplati prijavljivati radnika i tako te stvari.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S24: Pa prednost je valjda taj jedan priljev drugog svijeta, recimo lakše je naučiti jezike i tako to. Prednost je što ipak u tom jednom ljetnom periodu kao Hvaranin koji radi u turizmu ipak može zaraditi više nego prosječni stanovnik Hrvatske.

I: A neki nedostaci života na otoku tijekom sezone?

S24: Pa nedostaci su, pretpostavljam, šta se onda cijeli grad mora prilagoditi turistima, a ta prilagodba često znači jedno podizanje standarda koje nije normalno domaćim ljudima. Recimo da je nedostatak taj da si prosječni Hvaranin kojih godina ne može priuštiti uživati u svemu tome u čemu turisti zapravo uživaju po ljeti.

I: A s druge strane, kako bi opisali vlastitu kvalitetu života na otoku zimi?

S24: Kvaliteta života je, mislim, lijepo je živjeti ode, jedino šta fali eto možda veće interakcije među ljudima.

I: U redu. I evo posljednja tema o kojoj ću vas nešto pitati se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno, može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S24: Joj, nisam bio od jedanestog miseca u Split. Tako da, ne znam šta bi reko... dva, tri puta godišnje otiđem s otoka.

I: A kad idete, možete li navesti neke najčešće razloge zašto odlazite na kopno?

S24: Nabava raznih materijala ili vidit izložbe, odnosno, reko bi neka potreba za nečim šta se ne može nabavit u Hvaru, eto.

I: A koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S24: Pa veliki. Mislim, donekle ovisimo o prirodi i na ovom otoku. S jedne strane šta ga ne možemo napustiti ako priroda tako oće i s druge strane šta cijeli taj turizam se nekako vrti oko sunca i mora.

I: I evo posljednje pitanje koje imam za vas. Imate li možda neke buduće planove o ostanku ili odlasku s otoka? A ako ste napravili takvu odluku, možete li navesti neke razloge za nju?

S24: Da, planiram nakon ljeta neko vrijeme provest u Zagrebu. Osobno bi želio vidit više izložbi i više kontakata u umjetnosti ostvarit, a mislim da mi je to tamo lakše nego u Hvaru.

I: I eto, to bi bilo sve od pitanja koja ja imam za vas. Ako biste nešto još htjeli reći ili nadodati na rečeno, možete to slobodno sada.

S24: Pa ništa, dobro je.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 25

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 25 (S25)

Datum: 30.04.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi s vama razgovarat danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju kasnije mogao transkribirati te želim s vama sada provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S25: Pristajem.

I: Za početak, možete li mi reć koliko imate godina?

S25: Imam dvadeset osam godina.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitat se tiče vaših obrazovnih perspektiva. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S25: Imam završen bakalarus iz povijesti i trenutno sam u procesu završavanja bakalarusa iz ekonomije.

I: I jeste li zadovoljni i sa završenim studijem i ovim trenutnim?

S25: Pa nije da nisam. Jesam.

I: A imate li neke želje ili planove za budućnost što se tiče vašeg obrazovanja? Sudeći da ste trenutno u procesu studiranja, možda nastaviti kasnije na diplomski ili neko obrazovanje u drugom smjeru?

S25: Pa dobro kod mene je to malo čudno. Mene zanima trenutno nastavit diplomski ekonomiju, a isto me zanima možda, sukladno sa nekim hobijima kojima se sad bavim, možda akademija, smjer kiparstvo ili možda nekakvi tečajevi u sličnom smjeru.

I: U redu. Iduće ću vas pitat nešto o vašim profesionalnim aspiracijama. Koji je vaš trenutni radni status?

S25: Trenutno sam zaposlen u Sunčanom Hvaru kao *concierge* u hotelu Palace Elisabeth.

I: Radite li sezonski ili cijelu godinu?

S25: Sezonski. Evo taman sam jučer potpiso ugovor, pa sam sad zaposlen.

I: Jeste li zadovoljni tim poslom?

S25: Jako zadovoljan.

I: I imate li neke buduće planove što se tiče vašeg posla, želite li nastaviti raditi trenutni posao ili možda nešto drugo?

S25: Ne mogu reć da ozbiljno nešto planiram ili razmišljam. I sam odgađam to postajanje stalno zaposlenog ili stalnog sezonca jer nekako sam sa sobom ne mogu još odlučit jel vidim to kao posao ili kao karijeru. Tako da sam neodlučan.

I: A imate li možda neke želje za rad van sezone?

S25: Van sezone, evo trenutno zimi već dvi godine se bavim keramikom, točnije izradom tanjura i šalica, uporabnom keramikom i jako sam zadovoljan. I eto volio bi ako bi, kad bi mogo birat šta će bit nakon lita, nastavio bi u tom smjeru.

I: A ako biste nastavili u tom smjeru, biste li to htjeli na otoku ili van njega?

S25: Na otoku, svakako.

I: Onda možemo preć na iduću temu ako se slažete, a ta tema je vaše slobodno vrijeme. Možete li procijenit s koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S25: A ako ne brojimo spavanje, pokušavam sa što manje. Nekakvih dva, tri sata. Četiri u vrh glave.

I: A možete li navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite to vrijeme?

S25: Pa većinom je to ili brod, nekakvo jedrenje, ribolov, čisto vožnja brodom. Nije me sram reć da još uvijek, unatoč tome šta imam dvadeset osam godina, igram i igrice na kompjuteru. Onda bi to bilo nekakvo druženje s prijateljima, možda čak i ispijanja kave, druženje po kafićima, komini... ajmo reć da mi je to većina slobodnog vremena. I sport, ali čisto ovako rekreativno.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S25: A ja jesam. Stvarno jesam.

I: I zimi i ljeti?

S25: I zimi i ljeti.

I: Iduće bi vas nešto pitala o turizmu. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S25: Pa mislim da je pozitivno jer otok je sam po sebi... sam po sebi ima nekakve izolacijske elemente, bilo geografske, bilo čak i vremenske, kako god, i mislim da turizmom dobivamo jedan uvid u svijet oko nas, upoznavamo ljude koji možda na jedan drugi način ne bi došli na ovaj otok i mislim da, ako se tako postavimo, to širi naše vidike. I plus, kao nekakva gospodarska grana je za lokalno stanovništvo, da ne idemo sad u detalje, ali generalno mislim da je pozitivna.

I: A malo specifičnije pitanje, možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Na primjer, masovni turizam, obiteljski turizam ili ako imate još neki primjer.

S25: Pa masovni turizam, mislim da je dugoročno neodrživ i tu bi svakako išo s nekakvim zaključkom da je više negativnih strana nego pozitivnih. Od devastacije obale, bilo stranaca bilo od nas samih radi konstantne gradnje, betonizacije i tako dalje. Inače degradacije i pomorskog i kopnenog dobra. Kao pozitivne, kratkoročno naravno brzi priljev velike količine novaca, ali to je samo kratkoročno. Nekakav drugi oblik turizma, nažalost, iz moje

perspektive, to je ona istočnija strana otoka, znači nekakav ruralniji dio otoka di se sve više okreću tim nekakvim agro turizmima, lječilišnom turizmu, avanturističkom turizmu i mislim da je dugoročno to i za goste, jer im je šira ponuda, a i za nas same zdravije i kvalitetnije. Mislim da bi trebali i mi malo više ić u tom smjeru.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti za vas neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S25: Mogu svakako. Ajmo krenit od prednosti. Šta se tiče prednosti, evo opet bi ponovio to upoznavanje velikog broja ljudi iz raznih sredina, situacija i konteksta. Mislim da to svakako obogaćuje i nekako moje viđenje svijeta i razmišljanja i otvorenost. Također naravno financijsku samostalnost u nekakvoj ranijoj životnoj dobi, već tamo krajem srednje škole, početak dvadesetih, što onda kasnije omogućava i olakšano studiranje i putovanje i zapravo bilo šta. A kao negativno, svakako bi naveo to što je nama nekako ustaljeno onda u glavi da, s obzirom da gosti dolaze, mi moramo radit. Ostavljamo si jako malo vremena za istražiti što mi želimo radit ljeti, gdje mi želimo biti ljeti. Mislim da ukoliko ne izađemo iz tog fokusa, ostajemo, mnogi od nas, uključujući evo trenutno i mene, ostajemo sezonski radnici i nekakvi sluge situaciji u kojoj se nalazimo.

I: A kako biste opisali vlastitu kvalitetu života na otoku zimi?

S25: Pa osobno, evo ja sam nakon sedam godina Zagreba došo u Hvar, hvala Bogu par mjeseci prije nego što je krenula pandemija i potresi. Meni je super, ja sam sve svoje gušte pustio da se igraju, bavim se keramikom, treniram djecu rukomet, penjem, jedrim, šetam, u prirodi sam koliko mogu bit, na svježem zraku. Jako je malo stresa. Mislim da je jedina negativna stvar šta bi neko mogo nazvat dosadom, ali uz malo, malo, malo truda i afiniteta, dosade nema.

I: I evo posljednja tema koju bi otvorila s vama se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka.

S25: Definitivno ostanak.

I: Za početak, možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno? Može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi.

S25: Pa evo mogu vam reć, u zadnje dvije godine na godišnjoj bazi, pa možda pet puta godišnje idem u Split, od toga je četiri puta jer moram nešto na kopno, a jedan put je eventualno to, recimo šoping, kino, vidit prijatelje i tako to.

I: A koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S25: O iznimno velik. Mislim da je to čar, upravo ambijent u kojem se nalazimo, bar za mene osobno, život na otoku čini toliko značajnijim nego što je moj život bio, evo na primjer, u Zagrebu, to jest, u gradu.

I: Iako ste već spomenuli da biste ostali, moje iduće pitanje bi bilo imate li planove o ostanku ili odlasku s otoka za budućnost. Pa ako možete navesti neke razloge za svoju odluku.

S25: Planove za odlazak s otoka nemam, bar ne dugoročnih. Da ne lažem, možda se mogu vidjet, iako ne znam kad ni zašto, ali možda da na koju godinu, par godina ili možda manje odem negdje u svijet što bi se reklo. Ali evo, dosta sam putovo i mogu reć da nisam još našo misto di se osjećam ko šta se osjećam u Hvaru, a nekakav plan za budućnost... pa da, volio bi ostat ovdje, razvit te svoje hobije i poslovne planove i što više, unatoč tome, što više biti aktivni član zajednice i pridonositi kvaliteti života na otoku.

I: U redu. I to bi bilo sve od pitanja koja ja imam za vas. Ako biste nešto dodatno rekli ili nadodali na rećeno, možete to slobodno sada.

S25: Pa evo ništa, čisto ko zaključak, znači planiranje života, mislim da ne postoji nekakvo zlatno pravilo ili onako udžbenički način kako bi se trebalo živjeti i svak nađe sebi ono gdje se dobro osjeća i gdje bi htio ostat. Tako da eto, nekome to može biti mali grad, na malom otoku, nekome može bit multibilijunski metropolis. Ne treba nikom sudit niti nikome prigovarati, ali čisto bit otvoren da nas ima svakakvih i između ostalih, as kojima je u redu živit u malom gradu na malom otoku.

I: Zahvaljujem vam na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 26

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornik 26 (S26)

Datum: 03.05.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarati s vama danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake u razgovoru dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju kasnije mogao transkribirati te želim sada s vama provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S26: Naravno.

I: Onda za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S26: Trideset.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitati su vaše obrazovne perspektive.

S26: Dobro.

I: Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S26: Visoka stručna sprema. Magistar inženjer geodezije i geoinformatike.

I: A jeste li zadovoljni završenim studijem?

S26: Kad bi danas mogao birati, vjerojatno bi izabrao neki drugi fakultet.

I: A imate li možda neku ideju što biste drugo izabrali?

S26: Pa ne znam... možda strojarstvo. Vrlo vjerojatno neki inženjerski ili nešto što mi je možda najveća ljubav, a to je more, pa možda biologiju ili ekologiju mora, ali je u Hrvatskoj jako teško naći posao sa tim fakultetom i studij je isključivo u Splitu, a ja sam tja ić u Zagreb. Tako da, vrlo vjerojatno bi to opet bio neki inženjerski smjer.

I: A imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg obrazovanja, sudeći da imate završeni stupanj obrazovanja, možda neka želja za dodatnim obrazovanjem u svojem ili drugom području?

S26: Pa ja sam upisao doktorat od kojeg sam odustao i počeo raditi, zato što sam u nekom trenutku shvatio da ne želim biti u obrazovnom sustavu, da ne želim raditi pri fakultetu. Tako da sam shvatio da mi u principu taj doktorat ne znači ništa praktično, osim mog osobnog zadovoljstva, da ga završim, i onda jednostavno nisam htio samo radi toga doktorirati. A u budućnosti, ako se pruži neka prilika, neka tvrtka koja bi možda dobila nekakve eventualne dodatne bodove povlačenjem nekih EU fondova zbog toga što ima nekog doktora znanosti, onda bi vrlo vjerojatno upisao doktorat.

I: Iduće ću vas pitati nešto o vašim profesionalnim aspiracijama. Koji je vaš trenutni radni status?

S26: Trenutno sam zaposlen u gradu Hvaru.

I: A koje je područje obavljanja rada?

26: Radim u jedinstvenom upravnom odjelu, što je vrlo, vrlo opsežno, ali se najviše bavim građevinom, budući da sam svoj dosadašnji radni vijek proveo u građevini i tu jako puno naučio i tu sam doma, tu se jako dobro snalazim pa onda, najviše sam usmjeren na to s obzirom da je općenito u gradu Hvaru nedostatak inženjera velik.

I: Jeste li zadovoljni poslom koji obavljate?

S26: Pa dalo bi se o tome, to je jedna duga tema. Ajmo reć da jesam.

I: Imate li možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg posla, želite li nastaviti raditi trenutni posao ili možda krenuti u nekom drugom smjeru?

S26: Pa ovaj posao koji trenutno radim u gradu nije posao koji se može jako dugo radit, budući da je to posao koji obavljate skroz, od nula do dvadeset četiri i trebate bit konstantno dostupni i to se određeni period života, dok si mlad, ja mislim može obavljat kvalitetno, a kroz neko vrijeme sigurno planiram nešto mijenjat, samo pitanje kad će to vrijeme doć. Možda je već i došlo, vidit ćemo. Ne znam još uvijek, još uvijek važem između nekih situacija, imam nekakve ponude i tako o njima razmišljam i tako.

I: Ako biste napravili te neke promjene vezane uz vaš posao, biste li ostali u svojem trenutnom području rada, ili biste krenuli nekim drugim smjerom?

S26: A to je u biti drugo područje rada, građevina. Ja se i sad bavim građevinom, ali mi je opseg poslova puno veći od toga.

I: Iduća tema se tiče vašeg slobodnog vremena. Možete li procijenit s koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S26: Ne jako puno, ali svaka sekunda je dragocjena. Ne znam, ovisi od godišnjeg doba, količine posla, i mogućnosti. Zimi je dan vrlo kratak, tako da dnevno imate slobodnog vremena svega dva sata, ljeti malo duže. Nekih četiri, pet sati. Šest, sedam, ne znam.

I: Možete li navesti neke načine, mjesta i okruženje s kojim najčešće provodite to slobodno vrijeme?

S26: Pa ja ga najviše provodim ili na nekakvom hikingu... priroda, uvijek je priroda u pitanju. Bilo to na moru, bilo to u planini. U brdu.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S26: U principu, ja sad, osobno, jesam zadovoljan zato što se moje slobodno vrijeme bazira na nekakvim prirodnim vrijednostima otoka i meni je to dovoljno. Meni je dovoljno more i brdo i šuma i meni je to dosta za provođenje slobodnog vremena, ali vjerujem da mlađim generacijama, koje su srednja škola, to nije dovoljno. Kao što nije bilo ni meni dok sam ja bio srednja škola.

I: Postoje li neke stvari za koje mislite da bi bilo dobro da postoje kao opcija za te mlađe generacije koje ste spomenuli, ali i vas u gradu?

S26: Sigurno. Sigurno bi bilo dobro da postoji nekakav društveni dom u kojem bi se nekakva događanja događala. Sigurno bi bilo dobro da postoji nekakva sportska dvorana, budući da je sport poprilično bitan, em šta je zdrav, em je bitan u razvoju djeteta i kasnije adolescenata, dovodi do stvaranja novih prijateljstava, a o fizičkom razvoju ne treba niti pričat. Tako da, eto, te dvije stvari bi možda istaknia.

I: Onda možemo preć na iduću temu, a ona je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S26: Ovako, turizam je, koliko god ima negativnih strana, u globalu uvijek pozitivan. Budući da omogućava da ljudi na otoku u principu, u startu nemaju iste pozicije kao netko, evo bubam sad, u Slavoniji. Jer je moguće u relativno kratko vrijeme financijski imati puno bolji položaj. Može se zaraditi veću količinu novaca. A sad... taj

turizam da bi bio isključivo pozitivna stvar, treba bit održiv, treba pametno planirat sezone i nekako praktički doć do tog statusa da sami birate goste koji će vam doći tu. Tako se postavit. To je dugoročan proces, ali vjerujem da se može.

I: A malo specifičnije pitanje, možete li navesti neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Primjeri bi bili masovni, obiteljski, ili ako imate neki drugi za navesti.

S26: Pa evo, najpopularnije pitanje je taj party turizam u Hvaru, koji donosi velike količine novaca u kratko vrijeme, međutim uništava sve ostalo. Ljudi se polakome i nakon toga imate jednu vrlo negativnu posljedicu koja se sad očituje u gradu Hvaru, a to je to da imate jako malo, izuzetno mali broj educiranih mladih ljudi. Budući da veliki novac u nekakvoj srednjoj školi jednostavno srednjoškolcima, mislim da stvara drugačiju predodžbu života i u nekim trenucima ne vide smisao za obrazovanje. Nikakvi. I dolaskom tog party turizma, sad se vide najviše rezultati, a to je da vi u Hvaru doslovno imate trenutno za zaposlit inženjera, ne znam, nekoga iz društvenih znanosti sa visokom stručnom spremom, bilo čega, vi nemate nikoga. Jednostavno tih ljudi fali i nema ih. Ako su i išli studirat, ostali su živjet negdje drugdje.

I: Moja iduća pitanja se odnose na vaš život. Prvo, možete li navesti neke prednosti i nedostatke vašeg života na otoku tijekom sezone?

S26: Tijekom sezone? Hm... meni je osobno prednost jer u mom poslu tijekom sezone malo padne intenzitet, nije to puno, ali ajmo reć da malo padne intenzitet i definitivno za kvalitetu života je jako bitna klima, a ljeti imamo stabilna vremena, tako da, praktički svaki dan možete uživat u prirodi, na moru i bilo di. A što se tiče negativne stvari, to je taj nedostatak mira kojeg jednostavno u ljetnoj sezoni nemate, budući da je masovni turizam učinio svoje.

I: A s druge strane, kako biste opisali svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S26: Ja osobno bi ga opisao kao vrlo kvalitetan, ali isključivo iz razloga što mi nisu potrebni nekakvi dodatni sadržaji da bi ja osobno se, ajmo reć pod navodnike, zabavio, da bi moj život bio interesantan. Međutim, shvaćam da neko ko nema stalni posao, neko ko radi isključivo u turizmu, neko ko ima tih šest, nazovimo ih zimskih mjeseci, slobodnih i nema puno interesa, nije aktivan u društvenom životu grada, da u tih šest mjeseci jednostavno ne zna šta bi radio. Ja iman osjećaj da se meni osobno to ne može dogodit, zato šta iman interesa različitih i svašta volim radit, uključen sam u puno udruga, aktivnosti, tako da je meni u principu čak i zimi, premalo dvadeset i četiri sata u danu.

I: I posljednja tema koju bi otvorila s vama se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka.

S26: Dobro.

I: Prvo, možete li procijenit koliko često odlazite na kopno, može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S26: Pa recimo da mjesečno poslovno odlazim otprilike prosječno dva puta, poslovno, a osobno odlazim recimo jednom. I to najčešće bude odlazak na neko planinarenje ili nekakav turistički posjet negdje.

I: A koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S26: Najveći mogući značaj.

I: Možete li malo elaborirat zašto?

S26: Pa zato što, u principu, pokušavam svaki trenutak svog slobodnog vremena provest upravo u toj prirodi. Bilo na moru, bilo u šumi, u brdu ili bilo di. To je nešto šta mi je... šta je eto nekako moj stil života i zato su mi prirodne vrijednosti u biti najvažnije. Jako mi je važno čuvat ih.

I: I evo posljednje pitanje za zaključit ovaj intervju. Imate li možda sada već neke planove o ostanku ili odlasku s otoka za budućnost? Ako ste već napravili nekakvu odluku, možete li navesti neke razloge za nju?

S26: Pa u principu, vrlo vjerojatno je to ostanak na otoku. Jednostavno volim život na otoku. Ne govorim to bez iskustva, budući da sam devet godina proveo u velikom gradu, tamo studirao i radio. Jednostavno... tempo života u gradu meni osobno ne paše. Iako mi je tempo života i u Hvaru poprilično visok sa svojim poslom, ali je to sve skupa malo drugačije. U Zagrebu sam dane provodio u autu, dva sata do posla, dva sata natrag, pa još ako negdje nešto trebate obaviti, vi ste proveli pet sati u autu taj dan i to je nešto šta je mene užasavalo i šta jednostavno nisam mogao više trpiti i u tom trenutku sam se odlučio preseliti u neko manje mjesto i tako je prva opcija na kraju naravno bilo doma, na Hvar. I tako sam preselio u Hvar i imam neki svoj tempo života koji mi paše i to je to. Tako da, vrlo vjerojatno ću ostanak. Hoću li raditi tu, s obzirom na nove tehnologije, postoji isto tako velika mogućnost da radite online i tako da, planiram ostanak tu, da.

I: I to bi bilo to od pitanja koja ja imam za vas. Ako biste nešto htjeli reći ili nadodati na rečeno, možete to slobodno sada.

S26: Pa ne znam, ja mislim da sam više-manje sve spomenuo. Mislim da je možda dosta bitno naglasiti negativnu stranu turizma u pogledu edukacije ljudi i da smatram da definitivno treba podignuti svijest kod mladih ljudi koliko je bitno educirati se i koliko se bitno obrazovati kasnije, ne samo iz te obrazovne strane nego i sa strane toga da vide kako život izgleda izvan grada Hvara, malo proširiti vidike pa taman živjeli u nekom drugom gradu i ne studirali, nego jednostavno se malo maknuti. I onda kad se vratite nazad u grad Hvar, na stvari gledate puno realnije i puno nekako... puno više cijenite ono što vam grad nudi. Jedan grad kao što je Hvar.

I: Zahvaljujem vam na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 27

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 27 (S27)

Datum: 04.05.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarati s vama danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostanak će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju mogao transkribirati i želim sada s vama provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S27: Može.

I: Onda za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S27: Trideset četiri.

I: Prvo ću vas nešto pitati o vašim obrazovnim perspektivama. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S27: Pa jedino turističku srednju i to je to.

I: A jeste li zadovoljni tom završenom školom?

S27: Pa jesam, tako je bilo kako je bilo. Tako da, ostala sam na tome.

I: Imate li možda neke želje za budućnost za dodatnim obrazovanjem u nekom području?

S27: A sad... a nikad se ne zna.

I: Iduće ću vas pitati nešto o vašim profesionalnim aspiracijama.

S27: Može.

I: Koji je vaš trenutni radni status?

S27: Ne radim ja.

I: U redu, a radite li možda sezonski?

S27: Da.

I: I u kojem području?

S27: Budem malo sa jedrenjem i sa apartmanima i to je to.

I: I jeste li zadovoljni tim poslovima koje obavljate?

S27: Pa jesam.

I: Imate li možda neke planove za budućnost što se tiče vašeg posla, to jest, namjeravate li ostati u istom poslu ili možda ići nekim drugim smjerom?

S27: Imali smo nešto u planu, možda nešto drugo probat, ali baš sad... vidit ćemo kako će se odigrat to sve.

I: A što biste htjeli to možda probat?

S27: Suprug je nešto gledao da bi on možda, sad još realizira nešto da bi probao možda neku trgovinu ili nešto, pa ćemo vidit.

I: Iduće ću vas pitati nešto o vašem slobodnom vremenu. Možete li procijenit koliko slobodnog vremena imate dnevno?

S27: A imam dosta. Velika su dica... Pa imam, šta ja znam... imam jedno pet, šest sati.

I: A možete li navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite to slobodno vrijeme?

S27: Pa kod prijateljice, prošećem sa pasom, idemo na more ono, volimo sa brodom ići na more. I tako. Na kavu idem.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S27: Pa nisam baš.

I: Možete li malo elaborirat?

S27: Pa nema dosta sadržaja, ne znam. Ne samo za mene nego i za mlade, da ima možda više kina, neke igraonice... kafićih ima, ajde to stoji, ali da ima nešto da mladi mogu ići negdi, baš za njihovo okruženje. Tako bi nešto volila da ima. Ko šta smo mi prije imali, to mi baš nekako fali ono. Liti ima svega, a zimi fala Bogu nema ničega.

I: Onda možemo preći na iduću temu ako se slažete.

S27: Može.

I: A ona je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, smatrate li da je to nešto pozitivno, negativno?

S27: Pa pozitivno.

I: A malo specifičnije, možete li navesti neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Neki primjeri bi bili masovni, obiteljski, party turizam.

S27: Sve je išlo u smjeru nekog party, a sad vidim da zadnje dvije godine ima dosta onako i obitelji i to, ali grad ne nudi nikakav sadržaj da se gost duže zadržava. Da nemamo to more i te otoke... okej, imamo neko kino, ali sve je to loše prezentirano od grada, di bi mogli ić ljudi. Znaš ono, imaš ti forticu i sve to, općenito ljeto bude i koncerti i to, ali mislim da je jako loše prezentirano, da bi to trebalo možda više bit, i po apartmanima neke brošure, da turistička daje. Znaš ono, moraš ponudit. Mislim, oni dođu ode svi noć, dvi, a zašto ne bi mogli poč nešto. Malo možda u kulturi fali tega, fali u Hvaru. A drugo sve se svodi na kafiće i restorane.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S27: Pa tijekom sezone... a eto, prednosti su mi to šta mogu poč sa brodom, a volim poč po škrojima. To mi se sviđa, znači mogu poč po cili dan ako mi je slobodan dan ili nešto, onda možemo ić tamo provest vrijeme. Mogu bit sa djecom. A nedostaci su, ne znam. Meni je previše to, masa je ljudi pijanih, onda baš ne volin puno ić u grad sa djecom. Sad su već veliki pa ajde, ali kad su bili manji to baš nije bilo ugodno. Hrpa mladih i to. Sad su, ajde, malo kulturniji i sve, ali ta pijanstva i povraćanja po danu, ti partiji, to mi baš nije za nekog ko ima djecu malu s kolicima i sve, ne izgleda ugodno.

I: A s druge strane, kako biste opisali vlastitu kvalitetu života na otoku zimi?

S27: A meni je dobro. Meni to paše, sad... možda među ritkima. Ja volim taj mir i to sve skupa. A sad... da nebi trebalo bit malo veće svega, trebalo bi. Mislim, nema trgovine, nemamo di kupit obuću, robu. Ne možeš... za sve moraš poč u Split. Možda bi trebalo ti bit malo bolje. I zdravlstvo i sve skupa mi je malo. Jedino to mogu, da mladost ostane i baš fali dosta tega zimi. Novih zaposlenja i tako nešto. Nama koji smo sa obitelji je drugačije, znaš. Imaš dvoje djece već doma, pa ajde nekako, tu si već. Ali ovi koji su sad završili srednju i nešto, ja ih sve razumim. Negdi bi išli dalje jer ne nudi im ništa Hvar. Ovo je stvarno grad duhova.

I: I evo posljednja tema koju bi otvorila s vama se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Za početak, možete li procijenit koliko često odlazite na kopno? Može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S27: Uf... ajme, kad sam bila zadnji put na kopnu. Mislim u deveti misec. Baš rijetko ja idem u Split.

I: A koji bi bili najčešći razlozi zbog kojih odlazite na kopno, iako ste neke spomenuli ranije već?

S27: Pa ne znam, u doktora kada iden. Neke preglede kad moran obaviti. Ako moran ić djeci nešto kupit, tipa robu za školu, bilo knjige i to. Ako ne naručiš sa interneta, šta nema, za sve moraš poč u Split. Uzest namještaj i ne znam ja sve šta treba.

I: A koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S27: Pa veliki. Ono čisto je, stvarno ne mogu reć. Čisto je i mirno je sve, za sad. A sad ćemo vidit. Ja sam malo van grada, tako da mi je... ode di sam momentalno mi izgleda da je čisto. Nije zagađeno, nema puno auta, more je čisto.

I: I evo posljednje pitanje za vas. Imate li neke planove za budućnost o ostanku ili odlasku s otoka? Ako imate, možete li navesti neke razloge za svoju odluku?

S27: Pa za odlazak za sad nemam. Jedino ako mi se, ne znam, ne ponudi nešto baš, da ide u nekom boljem smjeru. Ako dalje ode bude lošije, možda bi išli. Ali za ostanak, ostali bi. Ne znam, djeca su velika, oni bi išli sad na faks vanka. Ja i suprug smo kući. Čak bi i ostala. Zimi provedemo dosta vrimena po prirodi, idemo gore do sela, do vale i tako. Ne vidim ništa sad za sebe da bi išla vanka.

I: To bi bilo to od pitanja koja imam za vas. Ako biste nešto rekli ili nadodali na rećeno, možete to slobodno sada.

S27: Mislim da je to to.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 28

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 28 (S28)

Datum: 04.05.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarat s vama kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci će ostati anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju kasnije mogao transkribirati te želim sada s vama provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S28: Da, može.

I: Za početak, možete li mi reć koliko imate godina?

S28: Trideset četiri.

I: Prvo ću vas nešto pitat o vašim obrazovnim perspektivama. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S28: A imam onaj preddiplomski studij hotelijerstva i turizma. Puno je ime „Međunarodni menadžment u hotelijerstvu i turizmu“.

I: I jeste li zadovoljni tim završenim studijem?

S28: Da, da.

I: Imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg obrazovanja, želite li nastaviti dalje s trenutnim studijem ili možda nešto drugo?

S28: Pa nastavila bi, jer ovo je samo tri godine. Ono, bakalarus.

I: Onda bi nastavili na diplomski?

S28: Da, da.

I: Iduće ću vas pitat nešto o vašim profesionalnim aspiracijama. Prvo, koji je vaš trenutni radni status?

S28: Voditelj obiteljskog hotela.

I: Radite li cijelu godinu ili isključivo sezonski?

S28: Cijelu godinu.

I: Jeste li zadovoljni tim poslom?

S28: Da, da.

I: I imate li možda neke buduće planove šta se tiče vašeg posla, možda neka promjena u trenutnom poslu ili ako imate namjere ići u nekom drugom smjeru?

S28: Pa vjerojatno da, u trenutnom poslu.

I: Iduće ću vas pitat nešto o vašem slobodnom vremenu. Možete li procijenit s koliko slobodnog vremena raspolažete dnevno?

S28: Pa recimo negdi... iskreno, neman slobodnog vrimenta za sebe jer iman sad dite. A recimo dvi ure vrimenta. Taman dok on spava.

I: Možete li navesti neke načine, mjesta i okruženje s kojim najčešće provodite to slobodno vrijeme?

S28: Pa dom, ono kuća. Neko kratko putovanje, nekad vikendom negdi idem. A to ti je to. Ne izlazim vanka.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S28: Pa baš i ne.

I: Zašto ne?

S28: Pa zato šta ih nema. Mislim, postoji samo jedna udruga otvorenog tipa gdje se može ić, a vrlo je mala udruga, tako da uvijek bude izbukirana i ne možeš doć na red da dođeš tamo. Uvijek je gužva u onu Platformu. I sad su se više bazirali na djecu nego na odrasle. A kafići i to, to ne koristin. Volila bi, na primjer, da ima domaćinstvo negdje ili nešto di možeš učit šit i tako te stvari.

I: Dobro, onda možemo preć na iduću temu koja se odnosi na turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, smatrate li da je to nešto pozitivno, negativno?

S28: Mislim da je negativno zato što ne radimo na održivom turizmu, nego samo još, još, još. Tako da, to ne ide u boljem, nego u lošijem smjeru jer ipak mislim da je Hvar, da je to to i da bi samo trebalo održavati i možda ponudit još bolju kvalitetu, malo više ulagat u taj kvalitetniji turizam.

I: A možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Primjeri bi bili masovni, obiteljski, zabavni turizam, ili ako imate neki drugi primjer.

S28: Mislim da bi Hvaru najviše odgovarao taj obiteljski turizam i sportski turizam, da bi trebali gradit terene i golf terene, da bi tako Hvar moćo imat i aerodromsku luku di bi mogli doć moćni ljudi sa privatnim avionom, malo igrat golf vikendom i tako to. Onda bi i više restorana radilo, hotela i to, moraju ti ljudi negdi i prespavat. Mislim da bi trebalo ulagat da taj turizam traje duže. To je prije bilo šest mjeseci, sad će trajat tri, četiri mjeseca.

I: A što se tiće vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S28: Pa tijekom sezone... zapravo, tijekom sezone ne možeš ništa. Šta, ideš plivat i to je to šta ja iskoristim to slobodno vrijeme svoje. A da je kvalitetnije... pa možda da postoje butici di možemo kupit odore i to, ne narućivat.

I: A s druge strane, kako biste opisali svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S28: Pa meni je dosta kvalitetno jer radim, zaposlena sam, tako da osam sati provedem na poslu. Ostatak provedem u polje, imamo polje i životinje tako da mi je dan ispunjen skroz. Nekat mi je i prekratak. Nekat mi se pari da mi je kvalitetnije zimi nego liti, ali eto. Liti je eto, šta se zarađuje ta lova za živit.

I: I posljednja tema koju bi otvorila s vama se tiće pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijenit koliko često odlazite na kopno? Može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S28: A na mjesečnoj bazi. Jedan, dva puta mjesečno.

I: A koji bi bili neki razlozi zašto najčešće idete na kopno?

S28: Pa odlazak kod doktora, malo poradit na sebi jer u Hvaru nemaš ničega, sve moraš u Split. Većinom ono, taj doktor i možda vikend, te igraonice za djecu, kino, idemo sve u Split.

I: A koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S28: Pa okoliš se dosta sređuje, eto da ostane na tome. Da se ne grade ove betonske nastambe i ne uništavaju ovaj okoliš. Možda da više zasade ruzmarina i lavande. Okoliš je za sad okej, uredno je i čisto je čim sezone počne, zima je katastrofa. Znači niko ne čisti. Ali sve u svemu, u globalu, izgleda okej.

I: I evo posljednje pitanje koje imam za vas. Imate li neke planove o ostanku ili odlasku s otoka za budućnost? Ako imate, možete li navesti neke razloge za svoju odluku?

S28: Pa vjerojatno ću ostati tu na otoku Hvaru jer je super. Eto, jedino možda ako me radi nekih obiteljskih odnosa, moram se preseliti, možda jedini razlog za preseljenje. Ali ovako, Mislim da ću tu ostati. A razlog, zato šta tu imam stalno zaposlenje, prijavu... tu živiti s djecom je super.

I: To bi bilo sve od pitanja koje ja imam za vas. Ako biste još nešto htjeli reći ili nadodati, možete to slobodno sada.

S28: Nemam.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 29

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)

Sugovornik/-ca: Sugovornica 29 (S29)

Datum: 04.05.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarati s vama danas kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake u razgovoru dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostaju anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se kasnije mogao transkribirati te želim sada s vama provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S29: Pristajem.

I: Za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S29: Dvadeset.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitati se tiče vaših obrazovnih perspektiva. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S29: Trenutno sam u nekom procesu obrazovanja, ne znam kako se to točno naziva, možda kao viša škola, ne znam.

I: A koje je područje obrazovanja?

S29: Vezano za dizajn interijera i tako to.

I: Jeste li zadovoljni tom upisanom školom?

S29: Jesam, jesam.

I: Imate li možda neke buduće planove što se tiče vašeg obrazovanja, to jest, želite li nastaviti obrazovanje u trenutnom ili nekom drugom smjeru?

S29: Pa ovo ima kao tri godine, ja sam na prvoj, tako da bi kasnije nastavila.

I: Iduća tema se odnosi na vaše profesionalne aspiracije. Koji je vaš trenutni radni status?

S29: Trenutno sam povremeno zaposlena u kafiću. Mislim, radim cilo lito, a zimi ovako povremeno.

I: Jeste li zadovoljni tim poslom?

S29: Jesam.

I: A što se tiče budućnost, imate li neke planove u vezi vašeg posla? Želite li nastaviti raditi trenutni posao ili krenuti u nekom drugom smjeru možda?

S29: Aha, u budućnosti bi volila ovo šta sad studiram, pa bi volila u tom smjeru ić, time se baviti.

I: A bili to volili na otoku ili negdje na kopnu?

S29: Pa mislim da bi radije na kopno.

I: Postoji li neki razlog zašto?

S29: Zato što... mislim da je lakše, bolja je povezanost, ima više klijenata i svi su centri vezani uz to, s namještajem i svime, sve je nekako bliže na kopnu.

I: Onda možemo preć na iduću temu koja se odnosi na vaše slobodno vrijeme.

S29: Može.

I: Možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S29: Pa... ne znam, rekla bi nekih deset sati možda.

I: A možete li navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite to slobodno vrijeme?

S29: Obično negdi u prirodi, vanka ili na kavi. Ali obično vanka, negdje onako u prirodi, neke šetnje i tako to.

I: A jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S29: Da i ne. Dobro je zato što ima dosta tako, tih neakvih aktivnosti u prirodi i mjesta za šetanje, parkova, za bicikle i tako to, ali fali nečeg drugog u smislu veće ponude kafića, neakvih možda centrih. Ne znam, sve ono šta nekako grad nudi, tako eto.

I: U redu. Iduća temu koju bi otvorila s vama se tiče turizma. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, gledate li na to kao nešto pozitivno, negativno?

S29: Pozitivno.

I: Možete li malo pojasnit zašto?

S29: Zato šta nekako više živne grad, ima više života, uvijek se nešto događa. Općenito, i radi posla, više ima posla a živimo od turizma, tako da je to jako dobro. I eto to.

I: A malo specifičnije pitanje, možete li navesti neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Neki primjeri su masovni, obiteljski turizam, ili ako imate neki drugi primjer.

S29: Možda masovni, nedostatak je ta neka apartmanizacija i to. Više se gradi i sve je podređeno za goste. Trebalo bi više nekako stanova za mlade i to, di bi mi mogli živit.

I: Moja iduća pitanja se odnose na vaš život. Prvo, možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S29: Prednosti... uvijek ima posla. Ima puno službenih nekakvih aktivnosti, što se tiče partija, restorana i izlazaka. Mogu ić na more, na plivanje i to. Tako to.

I: A neki nedostatci?

S29: Nedostatke... možda ta povezanost sa kopnom. Liti ima dosta tih katamarana i sad su to sve neke izvanredne linije, tako da mi ko otočani nemamo toliko tih linija koje su pogodne da za nas vrijedi karta i to.

I: A s druge strane, kako biste opisali svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S29: Srednjom kvalitetom.

I: Možete li malo pojasnit zašto?

S29: Zbog ovako svakodnevnih nekih stvari koje su puno otežane na otoku. Tipa, vezano za doktora, za zubara, za bilo koji komad odjeće, obuće... bilo šta da nam treba, sve to moramo ić u Split.

I: I evo posljednja tema o kojoj ću vas nešto pitati se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka. Možete li procijenit koliko često odlazite na kopno? Na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi možete.

S29: Tjedno jedan do dva puta.

I: A koji su neki najčešći razlozi zašto odlazite na kopno?

S29: Školovanje i obično tako nekakav šoping, zubar. To sve šta zapravo fali na Hvaru.

I: Koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu u vašem životu na otoku?

S29: Pa more, čist zrak. To znači, to stvarno znači.

I: I evo posljednje pitanje koje imam za vas. Imate li možda već neke planove za budućnost o ostanku ili odlasku s otoka? Ako imate, možete li navesti neke razloge za svoju odluku?

S29: Pa nekad razmišljam da bi vjerojatno volila živit u Splitu tipa zimi, čisto radi nekako lakšeg života i sve, a liti bi vjerojatno bila na Hvaru. Radi turizma, mora i tako.

I: To bi bilo sve od pitanja koja sam ja pripremila za vas. Ako biste nešto htjeli reći ili nadodati an rečeno, možete to slobodno sada.

S29: Ništa.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

TRANSKRIPT – INTERVJU 30

Voditeljica intervjua: Klara Šimunović (I)
Sugovornik/-ca: Sugovornik 30 (S30)

Datum: 06.05.2022.

Mjesto: Telefonski poziv

I: Dobar dan. Htjela bi razgovarati s vama kako bi ispitala vašu kvalitetu života, s ciljem dobivanja uvida u cjelokupnu kvalitetu života mladih na otoku Hvaru. Teme razgovora su unaprijed pripremljene, no vi birate u kojoj mjeri ćemo se svake u razgovoru dotaknuti. Vaše sudjelovanje je dobrovoljno, a vaši osobni podaci ostat će anonimni u prikazu i interpretaciji rezultata. Razgovor će biti sniman kako bi se intervju kasnije mogao transkribirati i želim sada s vama provjeriti pristajete li sudjelovati u istraživanju?

S30: Naravno da da.

I: U redu, onda za početak, možete li mi reći koliko imate godina?

S30: Dvadeset i osam godina.

I: Prva tema o kojoj ću vas nešto pitati se tiče vaših obrazovnih perspektiva. Imate li neki stupanj završenog ili ako ste trenutno u nekom procesu obrazovanja?

S30: Iman završen poljoprivredni tečaj na Pučkom otvorenom učilištu u Zagrebu.

I: Jeste li zadovoljni tim završenim tečajem?

S30: Pa jesam. Mogu reći da jesam.

I: I imate li možda neke planove za budućnost šta se tiče vašeg obrazovanja, možda neko dodatno obrazovanje u nekom smjeru?

S30: Pa nažalost trenutno i ne.

I: U redu. Iduća tema se tiče vaših profesionalnih aspiracija. Koji je vaš trenutni radni status?

S30: Najbolje rečeno, slobodan umjetnik. Ne znam, nezaposlen.

I: A jeste li zadovoljni tim statusom slobodnog umjetnika?

S30: Jesam, itekako.

I: I imate li neke buduće planove što se tiče vašeg radnog statusa, želite li nastaviti raditi isto ili možda u budućnosti ići nekim drugim smjerom?

S30: Pa trenutno se osjećam da bi volio nastaviti raditi isto iskreno.

I: Iduće bi vas pitala nešto o vašem slobodnom vremenu.

S30: Dobro.

I: Prvo, možete li procijeniti s koliko slobodnog vremena raspolazete dnevno?

S30: Pa dnevno nekih četiri sata. Pet.

I: A možete li navesti neka mjesta, načine i okruženje s kojim najčešće provodite to slobodno vrijeme?

S30: Ili sa društvom u komin ili je sam sa knjigom u sobi. To jest, na kauču.

I: A što se tiče ponude sadržaja, jeste li zadovoljni ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena u vašem mjestu prebivališta?

S30: A obzirom na moju asocijalnost, ja jesam. Ali da budemo iskreni i realni, moglo bi bit malo veće.

I: Što mislite da fali u ponudi ili što biste htjeli vidjet u ponudi?

S30: Eventualno nekakva zgrada, nekakav prostor za okupljalište mladog svita.

I: U redu. Onda možemo preć na iduću temu, a ona je turizam. Koji je vaš stav o turizmu na otoku generalno, mislite li da je to nešto pozitivno, negativno?

S30: Pa mislim da je pozitivno. Ali sve u svojoj miri.

I: A malo preciznije pitanje, možete li navesti, za vas, neke prednosti i nedostatke određenih tipova turizma na otoku? Primjerice, masovni ili obiteljski turizam.

S30: Nekako, imam osjećaj da veće fali tog obiteljskog turizma, mirnijeg načina, da je malo previše tog party turizma, da je malo previše alkohola i šušura i ostalih popratnih stvari. Tako da, znači nekako, mislim da trebaju dolaziti obitelji i mirniji, stariji ljudi, pogotovo da se razvije zimski turizam.

I: A što se tiče vašeg života, možete li navesti neke prednosti i nedostatke života na otoku tijekom sezone?

S30: Tijekom sezone, šta smeta, su uglavnom cine, šta sve skoči. Od prehrambenih namirnica pa do rizla, filtera, upaljača. Apsolutno sve skoči gore za vrime sezone.

I: A neke prednosti?

S30: A prednosti su šta se toliko različitog svita, različitih nacija, skuplja u jedno malo misto, tako da u malo vremena možeš upoznat puno različitih kultura.

I: U odnosu na ovo pitanje za sezonu, kako biste opisali svoju kvalitetu života na otoku zimi?

S30: Pa meni dogovara. Mirno, nigdi nikoga, ja bi pet od pet ocijenio. Nekome malo otužno i depresivno, ali meni u ovoj fazi života odgovara.

I: Posljednja tema koju ću s vama otvoriti se tiče pitanja ostanka ili odlaska s otoka.

S30: Dobro.

I: Možete li procijeniti koliko često odlazite na kopno? Može bit na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj bazi?

S30: Pa misečno otiđen jedan put i to ako. U stvari, više otiđen jedan put u tri miseca, ajmo to tako reć. Znači godišnje ako otiđem dva, tri puta u vrh glave na kontinent.

I: A iako ste rekli da odlazite rijetko, koji su neki razlozi odlaska kada idete na kopno?

S30: Pa razlozi su u manje slučajeva zdravstveni, a u više slučajeva čisto da se malo maknen sa otoka jer nemoguće je dugo stat na isto misto, malo otupiš. Tako da, treba se malo maknit, vidit svita sa strane i onda se vratit doma i cijenit ono šta imaš doma.

I: A koliki značaj bi pridali prirodi i okolišu u vašem životu na otoku i zašto?

S30: Ogroman značaj zato jer, kako živimo na šknoj, kako sam većinu vremena na Paklene otoke, tako mi priroda znači apsolutno sve. Od mira do punih pluća.

I: I evo posljednje pitanje. Imate li već neke planove za budućnost o ostanku ili odlasku s otoka? Ako ste već napravili neku odluku, možete li pojasniti zašto?

S30: Definitivno je ostanak na otoku. A planovi koji su, i koje sam već napravio, je preseljenje na Paklene otoke i daljnji život ode. Stvaranje svog mini svijeta, mini univerzuma ode na Paklenjacima, težit ka tome. Miru, životinjama i prirodi.

I: To bi bilo to od pitanja koja ja imam za vas. Ako biste nešto dodatno prokomentirali ili rekli, a da vas nisam pitala, možete to slobodno sada.

S30: Ništa, bilo mi je ugodno i drago što sam mogo pomoći i prisustvovat u anketi.

I: Onda vam zahvaljujem na sudjelovanju i doviđenja!

7. SAŽETAK

Tema sociološkog istraživanja ovog diplomskog rada je kvaliteta života mladih na otoku Hvaru. Rad je podijeljen u nekoliko cjelina. Prvu cjelinu predstavlja teorijski dio gdje smo predstavili neke ključne pojmove relevantne za istraživanje, a oni su koncept kvalitete života u sociologiji, specifičnost mladih kao društvene skupine te posljednje, mladi na hrvatskim otocima. U idućoj cjelini smo pojasnili metodologiju istraživanja, a to uključuje predmet, cilj istraživanja, istraživačka pitanja, uzorak, mjerni instrument te postupak provedbe istraživanja.

Kao metoda prikupljanja podataka u ovom kvalitativnom istraživanju se koristio polustrukturirani intervju, a uzorkovanje je provedeno metodom snježne grude. U istraživanju je sudjelovalo 30 sugovornika/ca u dobi od 18 do 34 godine. Svi sugovornici/ce prebivaju na otoku Hvaru. Proces intervjuiranja je trajao od veljače do sredine svibnja 2022. godine. Svi razgovori su snimani i s pristankom sugovornika/ca su transkribirani kako bi se ti transkripti mogli analizirati za potrebe istraživanja.

Analiza podataka je pokazala da većina sugovornika ima završen srednjoškolski stupanj obrazovanja te su pretežito zadovoljni svojim obrazovanjem. Za sugovornike sa završenim ili u procesu završavanja visokoškolskog obrazovanja traženje posla u struci na otoku je problem zbog nedostatka radnih mjesta u područjima van turizma. Većina naših sugovornika radi u turizmu, i najveći broj njih radi isključivo tijekom sezone, no zadovoljni su svojim profesionalnim statusom. U pogledu slobodnog vremena, istaknuta je razlika u količini slobodnog vremena s kojom mladi na otoku Hvaru raspolažu zimi u odnosu na ljeto - zimi imaju previše, a ljeti premalo slobodnog vremena. Većina ih nije zadovoljna ponudom sadržaja za provođenje slobodnog vremena na otoku te smatraju da fali sadržaja primjerenog mladima, posebno u periodu van turističke sezone. Na turizam naši sugovornici gledaju kao nešto pozitivno, a najveće prednosti života na otoku tijekom sezone za njih su mogućnost zarade, zaposlenja i bogata ponuda sadržaja za mlade ljeti. Najveći nedostaci su nedostatak slobodnog vremena, posljedice party turizma i poskupljenje životnog standarda. U životu mladih na otoku zimi je pozitivno uživanje u prirodi i mir, ali nedostaje sadržaja i društvenog života na otoku. Razlozi zbog kojih mladi najčešće odlaze na kopno su posjeta liječniku ili zubaru, kupovina ili zabava. Naši sugovornici su podijeljeni oko odluke o ostanku ili odlasku s otoka, no najveći broj njih ipak želi ostati na otoku. Razlozi za to su ljubav prema rodnom mjestu, posao na otoku i obitelj. Najčešći razlog naveden za odlazak s otoka je problem nedostatka posla van turističkog sektora na otoku.

Ključne riječi: kvaliteta života, mladi, otok Hvar, obrazovanje, profesionalne aspiracije, slobodno vrijeme, turizam

8. SUMMARY

The topic of the sociological research for this master's thesis is the quality of life of youth on the island of Hvar. The thesis is divided into several parts. The first part is theory where we presented some key concepts relevant for this research, and that includes the concept of the quality of life in sociology, the specificity of youth as a social group and finally, youth on croatian islands. In the next part we explained the methodology of the research, which includes the subject, the purpose of the research, research questions, the sample, the measuring instrument and the procedure of the implementation of the research.

We used a semi-structured interview as a method of gathering data and the snowball method for sampling. The research included 30 participants from the ages of 18 to 34. All participants reside on the island of Hvar. The interviewing process was conducted from February until the middle of May 2022. All interviews were taped and transcribed after obtaining consent from the participants, so the transcripts could be analyzed for the purpose of research.

Our data analysis showed that most of our participants have finished a secondary education and they are mostly pleased with their education. Those that have a finished tertiary or are in a process of obtaining it have a problem with finding work in their respective fields on the island, due to shortage of work in fields besides tourism. Most of our participants work in tourism and most of them work only during the tourist season period, but they are pleased with their professional status. There is a difference in the amount of leisure time young people living on the island have during winter and during summer and the tourist season – in the winter they have too much of it, in the summer too little. For our participants, tourism is a positive thing for the island, and the biggest perks of living on Hvar during the tourist season are financial gain, possibility of employment and various content available for young people. Biggest shortcomings include the lack of leisure time, the consequences of party tourism and rising living standards. The perks of living on the island in the winter are enjoying nature and peace, but there are shortcomings such as lack of content for youth and lack of social life on the island. Reasons for leaving the island and going to the shore are most commonly a visit to the doctor or a dentist, shopping or entertainment. Our participants are divided on the question of staying on or leaving the island of Hvar, but the largest number of them want to remain on the island. Some reasons that influenced their decision to stay include love for their hometown, a job on the island or family. The biggest reason listed for leaving is the problem of finding work outside of tourism.

Key words: *quality of life, youth, Hvar island, education, professional aspirations, leisure time, tourism*

9. LITERATURA

1. Adams, W. C. (2015) Conducting Semi-Structured Interviews. U: Newcomer, K. E.; Hatry, H. P. (eds.) **Handbook of Practical Program Evaluation**. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons. 492-505. < https://www.researchgate.net/publication/301738442_Conducting_Semi-Structured_Interviews >, [pristupljeno: 5.travnja, 2021.]
2. Babić, D.; Lajić, I. (2002) Dilema mladih otočana: ostanak ili odlazak s otoka. Primjer šibenskih otoka. **Sociologija sela**. 39(1/4): 61-82. < <https://hrcak.srce.hr/100229> >, [pristupljeno: 5.travnja, 2021.]
3. Babić, D.; Lajić, I. (2004) Obrazovne, radne i profesionalne težnje mladih otočana – primjer zadarskih otoka (Iž, Dugi otok, Ugljan). **Migracijske i etničke teme**. 20(2-3): 259-282. < <https://hrcak.srce.hr/7268> >, [pristupljeno: 5.travnja, 2021.]
4. Babić, D.; Lajić, I.; Podgorelec, S. (2004) Otočni izazovi: život na periferiji, odlazak ili revitalizacija otočnog mikrosocijalnog ambijenta. **Sociologija sela**. 42 (3/4): 255-276. < <https://hrcak.srce.hr/34238> >, [pristupljeno: 5.travnja, 2021.]
5. Bendit, R. (2006) Youth Sociology and Comparative Analysis in the European Union Member States. **Papers: revista de sociologia**. 79(1): 49-76.
6. Cummins, R. A. (1997) **Comprehensive quality of life scale - intellectual/cognitive disability**. Melbourne: Deakin Univeristy. < https://sid.usal.es/idos/F5/EVA66/ComQol_I5.pdf >, [pristupljeno: 5.travnja, 2021.]
7. Deuchar, R.; Bhopal, K. (2017) **Young People and Social Control: Problems and Prospects from the Margins**. Cham: Palgrave Macmillan.
8. Faričić, J.; Mirošević, L.; Graovac-Matassi, V. (2013) Utjecaj depopulacije na kulturnu baštinu hrvatskih otoka. **Migracije i etničke teme**. 29(3): 405-431. < <https://hrcak.srce.hr/117935> >, [pristupljeno: 5.travnja, 2021.]
9. Ilišin, V.; Radin, F. (2007) **Mladi: problem ili resurs**. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
10. Ilišin, V.; Bouillet, D.; Gvozdanović, A.; Potočnik, D. (2013) **Mladi u vremenu krize**. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
11. Ilišin, V.; Spajić-Vrkaš, V. (2017) **Generacija osujećenih – mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća**. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.

12. Lajić, I.; Mišetić, R. (2013) Demografske promjene na hrvatskim otocima na početku 21. stoljeća. **Migracije i etničke teme**. 29(2): 169-199. < <https://hrcak.srce.hr/112358> >, [pristupljeno: 5.travnja, 2021.]
13. Matečić, I.; Perinić-Lewis, A. (2018) Brendiranje otoka u svrhu jačanja lokalnih otočnih identiteta: studija slučaja Hvara. **Acta turistica**. 30(2): 155-184. < <https://hrcak.srce.hr/214878> >, [pristupljeno: 5.travnja, 2021.]
14. Naderifar, M.; Goli, H.; Ghaljeli, F. (2017) Snowball Sampling: A Purposeful Method of Sampling in Qualitative Research. **Strides in Development of Medical Education**. 14(3): 1-6. < https://www.researchgate.net/publication/324590206_Snowball_Sampling_A_Purposeful_Method_of_Sampling_in_Qualitative_Research >, [pristupljeno: 15. kolovoza, 2021.]
15. Nakićen, J.; Čuka, A. (2016) Demografski razvoj otoka Brača i sklonost otočana iseljavanju. **Migracijske i etničke teme**. 32(3): 319-359. < <https://hrcak.srce.hr/177002> >, [pristupljeno: 5.travnja, 2021.]
16. Nejašmić, I.; Mišetić, R. (2006) Depopulacija otoka Visa. **Geoadria**. 11(2): 283-309. < <https://hrcak.srce.hr/16648> >, [pristupljeno: 1. svibnja, 2021.]
17. Phillips, D. (2006) **Quality of Life: Concept, Quality and Practice**. New York: Routledge.
18. Slavuj, L. (2012) Objektivni i subjektivni pokazatelji u istraživanju koncepta kvalitete života. **Geoadria**. 17(1): 73-92. < <https://hrcak.srce.hr/84976> >, [pristupljeno: 5. travnja, 2021.]
19. Tonon, G. (2012) **Young People's Quality of Life and Construcion of Citizenship**. London, New York: Springer Dordrecht Heidelberg.
20. Veenhofen, R. (2000) The Four Qualities of Life. **Journal of Happiness Studies**. 1(1): 1-39. < https://www.researchgate.net/publication/23545417_The_Four_Qualities_of_Life >, [pristupljeno: 5. travnja, 2021.]
21. Vidulin-Orbanić, S. (2008) Fenomen slobodnog vremena u postmodernom društvu. **Metodički obzori: časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu**. 3(6):19-33. <<https://hrcak.srce.hr/32748> > [pristupljeno: 26. svibnja, 2022.]
22. Yakkaldevi, A. (2013) The Sociology of Children and Youth. **Review Of Research**. 2(5): 1-9. <<http://oldror.lbp.world/UploadedData/2193.pdf>>, [pristupljeno: 22. svibnja, 2021.]
23. Žanić, M.; Miletić, G. M.; Bendra, I. (2019) Kvaliteta života mladih iz vukovarsko-srijemske županije u uvjetima suvremene demografske krize. **Socijalna ekologija**. 28(3): 187-210. < <https://hrcak.srce.hr/232542> >, [pristupljeno: 5. travnja, 2021.]

24. Žutnić, Đ.; Kovačić, D.; Grgić, I.; Markovina, J. (2010) Percepcija kvalitete življenja i namjere o odlasku iz ruralnih sredina. **Društvena istraživanja**. 19(1-2): 137-159. < <https://hrcak.srce.hr/52193> >, [pristupljeno: 5. travnja, 2021.]

Internetski izvori:

1. **Državni zavod za statistiku** (2011) < <https://www.dzs.hr/>>, [pristupljeno: 11. svibnja, 2021.]
2. **Grad Hvar** (2021) < <http://www.hvar.hr/portal/page/2//>>, [pristupljeno: 17. kolovoza, 2021.]2021.]

10. BILJEŠKA O AUTORICI

KLARA ŠIMUNOVIĆ je rođena 25. prosinca 1997. godine u Splitu. Završava osnovnu školu „Hvar“ u Hvaru, te upisuje i završava srednju Školu likovnih umjetnosti u Splitu, smjer grafički dizajner. Godine 2017. upisuje Filozofski fakultet u Splitu, smjer sociologija, gdje je trenutno redovna studentica na drugoj godini diplomskog studija.

e-mail: klara.simunovic29@gmail.com; ksimunovic@ffst.hr

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Klara Šimunović, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice sociologije, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 11. 07. 2022.

Potpis

OBRAZAC I.P.

**IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI
REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU**

STUDENT/ICA	Klara Šimunović
NASLOV RADA	Kvaliteta života mladih na otoku Hvaru: sociološko istraživanje
VRSTA RADA	diplomski rad
ZNANSTVENO PODRUČJE	sociologija mladih
ZNANSTVENO POLJE	Sociologija
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	izv. prof. dr. sc. Gorana Bandalović
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. izv. prof. dr. sc. Gorana Bandalović 2. izv. prof. dr. sc. Zorana Ščigj-Vučica 3. mag. soc. Toni Popović

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće):

a.) u otvorenom pristupu

b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu

c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

11.07.2022.
mjesto, datum

[Signature]
potpis studenta/ice